

Poliisin teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen arviointi ja kehittäminen

Kai Vepsäläinen

2022 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Poliisin teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen arviointi ja kehittäminen

Kai Vepsäläinen
Turvallisuusjohtamisen koulutus
Opinnäytetyö
Helmikuu, 2022

Kai Vepsäläinen

Poliisin teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen arviointi ja kehittäminen

Vuosi

2022

Sivumäärä

86

Tämän opinnäytetyön lähtökohtia olivat poliisin valtakunnallisen teknisen tarkkailun asentajakoulutusjärjestelmän haasteet vastata poliisin nykyisen toimintaympäristön asettamiin vaatimuksiin, erityisesti teknisen kehityksen nopeus sekä jatkuvat resurssien tarkastelupaineet huomioiden. Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena kehittämistehtävänä, joka hyödyttäisi koko poliisiorganisaatiota. Työn toteutuksesta sovittiin Keskusrikospoliisin tarkkailuyksikön johdon kanssa, ja työn välittömänä hyödyn saajana olisi teknisen tarkkailun koulutuksen päävastuullisena edellä mainittu yksikkö. Tehtävän päätavoitteena oli arvioida ja kehittää edelleen poliisin teknisen tarkkailun koulutusjärjestelmää sekä parantaa tulevien toimien laatua luomalla poliisiorganisaatiossa uudenlainen työelämälähtöinen koulutusmalli. Työssä selvitetiin minkälaisia vaatimuksia muuttuva toimintaympäristö asettaa poliisin teknisen tarkkailun koulutukselle; miten nykyinen koulutusjärjestelmä vastaa toimintaympäristön vaatimuksiin; sekä miten koulutusjärjestelmää voisi kehittää, jotta toimintaympäristön muutokset ja vaatimukset voitaisiin ottaa entistä paremmin huomioon.

Opinnäytetyö toteutettiin pääasiassa laadullisen tutkimuksen menetelmin. Teoreettisena viitekehystenä käytettiin oppimisteorioihin perustuvia Poliisikorkeakoulun pedagogisia linjauksia. Teknisen tarkkailun viitekehystä kuvattiin julkisiin lähteisiin peilaten. Merkittävänä opinnäytetyön rajauksena toimi sen julkinen luonne, eikä opinnäytetyössä esitetä tai kuvata poliisin salassa pidettäviä teknisiä tai taktisia menetelmiä. Aineiston keräämisen perustana toimi tutkijan kokemustieto. Tutkimusaineisto kerättiin kyselytutkimuksella, josta saatua aineistoa täydennettiin teemahaastatteluin. Aineisto analysoitiin SWOT-analyysimenetelmää hyödyntäen ja siten voitiin tunnistaa, ryhmitellä sekä käsitellä teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen teemoja sekä yksittäisiä kriittiseksi arvioituja seikkoja.

Kehittämistehtävän keskeisinä tuloksina tuotettiin lukuisia kehitysehdotuksia koulutusjärjestelmään, osaamisen ylläpitoon sekä koulutuksen vastuisiin liittyen. Tärkeimpiä kehitysehdotuksia ovat teknisen tarkkailun koulutuksen rakenteiden uudistaminen ja monimuotoisuuden lisääminen, kouluttajakoulutuksen vahvistaminen, kertaus- ja täydennyskoulutuksen parantaminen sekä koulutuksen vastuiden tarkastelu ja selkiyttäminen. Lisäksi kehittämistehtävän aineistosta nousi esiin myös tekniseen tarkkailuun liittyvän liitännäiskoulutuksen tehostamisen tarve, jota myös käsitellään kehitysehdotuksissa. Osa kehitysehdotuksista olisi toteutettavissa hyvin pienillä toimenpiteillä ja nopeasti. Joidenkin kehittäminen edellyttäisi toimintojen uudelleen järjestelyjä, mutta olisivat määrätietoisella ja suunnitelmallisella työllä saavutettavissa ilman merkittäviä lisäresursointeja. Kehitysehdotusten pohjalta mallinnettiin myös visuaalinen esitys teknisen tarkkailun koulutusmalliksi. Opinnäytetyössä tunnistettiin useita jatkokehittämisehdotuksia, ja näiden jatkotyöstäminen voisi toimia tämän opinnäytetyön toimeenpanon työkaluina.

Asiasanat: poliisi, tekninen tarkkailu, koulutusjärjestelmä

Kai Vepsäläinen

Assessment and Development of the Technical Surveillance Training Programme of the Finnish Police

Year 2022 Pages 86

The starting points of this thesis were challenges of the technical surveillance training programme to meet the requirements of the modern-day operating environment of the police, especially considering the speed of technical development and the ongoing pressure to review resources. The thesis was conducted as a functional development study that would benefit the entire police organization. The thesis was agreed upon with the management of the National Bureau of Investigations Surveillance Unit, which would be the immediate beneficiary of the work. The main objective of the work was to evaluate and further develop the technical surveillance training programme and to improve the quality of future activities by creating a new type of work-based training model in the police organization. The study examined the requirements that the changing operating environment causes to the police technical surveillance training; how the current training programme meets the requirements of the operating environment; and how the programme could be further developed to better take into account changes and requirements in the operating environment.

The thesis was mainly conducted by methods of qualitative research. The pedagogical guidelines of the Police College based on learning theories were used as a theoretical frame of reference. The framework for technical monitoring was described based on public sources. A significant limitation to the thesis was the public nature of it. The thesis does not present or describe confidential technical or tactical methods. The data collection was based on the experience of the researcher, and the research material was collected through a survey, supplemented with thematic interviews. The material was analysed using SWOT analysis, and thereby it was possible to identify, group and process themes of technical surveillance training as well as distinct aspects that were assessed as critical.

The main results of the thesis were several proposals to develop the training programme to maintain competence and refine responsibilities. The main development proposals are restructuring the technical surveillance training, the use of multiple training methods, strengthening the train-the-trainers system, improving in-service training, and reviewing and clarifying training responsibilities. The thesis material also highlighted the need to increase the efficiency of training related to technical surveillance and this is also addressed in the development proposals. Some of the development proposals can be implemented with small measures and quickly and some others would require reorganising activities but could be achieved through determined and planned work without significant additional resources. Based on the development proposals, a visual presentation of a technical surveillance training model was also modelled. Several further development proposals were identified and addressing these could serve as implementation tools of this thesis.

Keywords: police, technical surveillance, training programme

Sisällys

1	Johdanto.....	10
1.1	Tehtävän lähtökohdat	10
1.2	Opinnäytetyön tavoitteet	10
1.3	Tutkimuskysymykset ja rajaukset.....	11
2	Tietoperusta, tutkimusmenetelmät ja toteutussuunnitelma.....	12
2.1	Kirjallisuuskatsaus ja teoreettiset viitekehykset	12
2.2	Tutkimusmenetelmän kuvaus.....	13
2.3	Aineistonhankintamenetelmät	14
2.3.1	Kyselytutkimus ja -lomake	15
2.3.2	Kyselyn perustelut.....	17
2.3.3	Haastattelut	19
2.3.4	Haastattelujen lähtökohdat ja perustelut	20
2.3.5	Analyysimenetelmät.....	21
3	Teoreettinen viitekehys	22
3.1	Oppimisesta	22
3.1.1	Oppimiskäsityksiä.....	23
3.1.2	Tekemällä oppiminen ja työssäoppiminen	24
3.1.3	Verkkomuotoinen opiskelu ja e-oppiminen	25
3.1.4	Virtuaalitodellisuuden hyödyntäminen oppimisessä	26
3.2	Poliisiammattikorkeakoulun pedagogiset linjaukset	27
3.3	Poliisin tekninen tarkkailu	29
3.3.1	Tekninen tarkkailu Suomessa	29
3.3.2	Tekninen kuuntelu.....	30
3.3.3	Tekninen katselu	31
3.3.4	Tekninen seuranta.....	31
3.3.5	Laitteen, menetelmän tai ohjelmiston asentaminen ja poisottaminen.....	32
3.3.6	Teknisen tarkkailun viitekehyksen vertailua, esimerkkinä Iso-Britannia ...	32
4	Teknisen tarkkailun koulutuksen lähtötilanne, nykytila ja haasteet.....	34
4.1	Teknisen tarkkailun asentajatilanne valtakunnallisesti.....	34
4.1.1	Teknisen tarkkailun nykylvastuista	34
4.1.2	Asentajien osaaminen, motivaatio ja todellinen tekeminen	34
4.2	Teknisen tarkkailun koulutuksen lähtötilanne ja kehittyminen	35
4.2.1	Teknisen tarkkailun koulutus 2018 ja tunnistetut haasteet	35
4.2.2	Siirtymävaihe I: 2019-2020.....	35
4.2.3	Siirtymävaihe II ja nykytila: 2021	36
4.3	Kyselyn yhteenveto	37

4.3.1	Mitkä seuraavista asioista ovat mielestäsi tärkeimpiä teknisen tarkkailun osaamisessa ja tehtävillä?	37
4.3.2	Mitkä tällä hetkellä käytettävissä olevista koulutusmuodoista mielestäsi toimivat parhaiten teknisen tarkkailun asentajan koulutuksessa?	39
4.3.3	Miten teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen vastuiden tulisi jakautua?	40
4.3.4	Kuinka kehittäisit teknisen tarkkailun asentajakoulutusta?	42
4.3.5	Miten teknisen tarkkailun asentajakoulutus tulisi mielestäsi järjestää?....	43
4.3.6	Voisiko 3D- ja virtuaalitekniikkaa hyödyntää teknisen tarkkailun asentajakoulutuksessa?.....	45
4.3.7	Miten yksikkösi tukee teknisen tarkkailun asentajan koulutusta?	45
4.3.8	Mitä muuta haluat tuoda esiin teknisen tarkkailun asentajakoulutuksesta?	46
4.4	Vastausten ja haastatteluiden SWOT-analyysia.....	47
4.4.1	Nykyisen koulutusmallin vahvuuksia	47
4.4.2	Nykyisen koulutusmallin heikkouksia ja puutteita	48
4.4.3	Teknisen tarkkailun koulutuksen kehittämisen mahdollisuuksia	50
4.4.4	Teknisen tarkkailun kehittymisen luomia uhkia.....	52
5	Kehitysehdotukset.....	55
5.1	Koulutusjärjestelmä	56
5.1.1	Asentajakoulutus	56
5.1.2	Jatkokoulutus	57
5.1.3	Kouluttajakoulutus	58
5.2	Osaamisen ylläpito ja varmistaminen	59
5.2.1	Kertaus- ja täydennyskoulutuksen parantaminen.....	59
5.2.2	Lisenssijärjestelmä ja asentajarekisteri	60
5.2.3	Uusien teknologioiden hyödyntäminen koulutusmenetelminä	60
5.2.4	Liitännäiskoulutuksen tehostaminen ja varmistaminen	60
5.3	Vastuut ja tehtävät teknisen tarkkailun koulutusjärjestelmässä.....	62
5.3.1	Poliisihallituksen vastuut	62
5.3.2	Poliisiammattikorkeakoulun vastuut	63
5.3.3	Keskusrikospoliisin vastuut	64
5.3.4	Poliisilaitosten ja alueyksiköiden vastuut	65
5.4	Esitys teknisen tarkkailun koulutuskokonaisuudeksi	65
5.4.1	Teknisen tarkkailun koulutusmalli	66
5.4.2	Liitännäiskoulutus	67
5.5	Teknisen tarkkailun koulutusjärjestelmän soveltaminen muuhun koulutuskontekstiin	67
6	Johtopäätökset ja pohdinta.....	68
6.1	Kehittämistehtävän itsearviointi.....	68
6.1.1	Menetelmien arviointi.....	69

6.1.2 Opinnäytetyöhön liittyvät tietosuojakysymykset	70
6.1.3 Tulosten arviointi.....	70
6.2 Jatkokehittämisaiheita	71
Lähteet.....	73
Kuviot	80
Taulukot	80
Liitteet	81

1 Johdanto

1.1 Tehtävän lähtökohdat

Keskusrikospoliisin Tekninen tarkkailu vastaa poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen valtakunnallisesta teknisen tarkkailun asentaja -koulutuksesta. Koulutus pitää sisällään Poliisilain (872/2011) 5 luvun 17 §, 19 § ja 21 § ja Pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 16 §, 19 § ja 21 § määrittelemien teknisen kuuntelun, teknisen katselun ja teknisen seurannan asentajakoulutuksen.

Aiemmin kaikille asentajille on annettu koulutus kaikkiin em. osa-alueiden asennuksiin, mutta viimeisinä vuosina suuntaus on ollut siihen, että yksittäisiä osa-alueita on voitu kouluttaa tarveharkinnan mukaan, esimerkkinä teknisen seurannan koulutus. Toimintaympäristön tekninen kehitys on asettanut ja asettaa yhä enemmän vaatimuksia tekniselle osaamiselle. Keskusrikospoliisin Teknisen tarkkailun yksikössä sekä poliisiyksiköissä tunnistettiin tilanne, että "kaikille kaikki" -koulutuksella ei voitu varmistaa riittävää pohjaosaamista asentajille muuttuneessa ja jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Teknisen tarkkailun asentajakoulutusta uudistettiin vuosina 2019-2020 siten, että koulutus eriytettiin neljään eri moduuliin. Koulutus vuoden 2020 aikana tapahtui Keskusrikospoliisin teknisen tarkkailun toimesta, yhteistyössä Poliisiammattikorkeakoulun kanssa niin, että kukin teknisen tarkkailun osa-alue (seuranta, kuuntelu ja katselu) koulutettiin erikseen. Vuoden 2021 alusta lukien teknisen seurannan koulutus on vastuutettu poliisilaitoksille, erillisyyksiköille ja yhteistyöviranomaisille. Keskusrikospoliisin tekninen tarkkailu tuottaa kouluttajakoulutuksen, materiaalit sekä koulutuksen laadun varmistamisen.

Vuosien 2021-2022 suunnitelmana on ollut edelleen vastuuttaa myös teknisen kuuntelun ja teknisen katselun asentajakoulutusta paikallisyksiköille ja keskittää Teknisen tarkkailun voimavarat kouluttajakoulutukseen, koulutusmateriaalin tuottamiseen sekä koulutusprosessin johtamiseen ja laadun varmistukseen.

1.2 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena kehittämistehtävänä, jonka päätavoitteena on arvioida ja edelleen kehittää poliisin teknisen tarkkailun koulutusjärjestelmää. Työn oli tarkoitus kehittää teknisen tarkkailun asentajakoulutusta työelämälähtoisemmäksi ja vahvistaa poliisiorganisaation kyvykkyyttä suorittaa teknistä tarkkailua. Työ hyödyttäisi koko poliisiorganisaatiota, ja opinnäytetyöllä voitaisiin arvioida tehtyjä kehitystoimia, vahvistaa valtakunnallista erityisosaamista, parantaa tulevien toimien laatua, sekä mahdollisesti luoda

poliisiorganisaatiossa uudenlainen työelämälähtöinen koulutusmalli, jota voisi kenties hyödyntää laajemminkin asiantuntijakoulutuksen järjestämisessä.

Opinnäytetyön työhypoteesina pidettiin teknisen toimintaympäristön kompleksisuutta ja teknisen kehittymisen nopeutta, joka edellyttää entistä syvällisempää ja toisaalta laaja-alaisempaa osaamista. Tämä puolestaan asettaa vaatimuksia kehittää koulutusta toimintaympäristön vaatimuksia vastaavaksi ja laadukkaaksi.

Kehittämistehtävän tuloksina odotettiin saatavan arvion koulutuksen kehittämisen suunnasta; ollaanko koulutuksen kehittämisessä oikealla tiellä ja mitä on vielä kehitettävää. Tehtävän lopputuloksena odotettiin saatavan myös analyysia sekä kehittämisehdotuksia sekä koko koulutusprosessin, että yksittäisten osa-alueiden koulutuksen järjestämisestä. Johtopäätösten ja kehittämisehdotusten pohjalta esitetään koulutuksen kehittämistä edelleen.

Tulosten hyötyä voidaan arvioida nykytilan kehityssuunnan arviolla, kehittämistoimenpiteiden tunnistamisella sekä koulutusjärjestelmän osallisten, pääasiassa kouluttajien tyytyväisyydellä. Jos koulutusprosessi arvioidaan tehokkaaksi ja se vastaa työelämän vaatimuksia, voidaan selvittää vastaavan prosessin käyttämistä muihinkin poliisin erikoisosaamista edellyttävien tehtävien kouluttamiseen. Opinnäytetyötä pyritään hyödyntämään poliisihallinnon sisällä ja se tullaan jakamaan Keskusrikospoliisin teknisen tarkkailun koulutuksesta vastaaville henkilöille, teknisen tarkkailun päällystövastaaville ja koordinaattoreille sekä Poliisihallituksen ja Poliisi-ammattikorkeakoulun teknisen tarkkailun ja liitännäiskoulutusten vastuuhenkilöille. Parhaassa tapauksessa opinnäytetyö voisi toimia poliisin teknisen tarkkailun koko koulutusjärjestelmän perusasiakirjana.

1.3 Tutkimuskysymykset ja rajaukset

Poliisin toimintaympäristö on jatkuvassa ja voimakkaassa muutoksessa. Yhtenä tekijänä muutokseen on teknologian nopea kehittyminen (Moore 1965, 2; Dove 2022; Fulton 2020), joka toisaalta luo mahdollisuuksia, mutta asettaa myös merkittäviä haasteita poliisin toiminnalle. Toisena toimintaympäristön muutoksena on poliisiin rahoituksen ja resurssien jääminen jälkeen tehtävien lisääntymisestä, kasvaneesta työmäärästä sekä lisääntyneistä osaamisvaatimuksista (Suomen Poliisijärjestöjen Liitto 2021). Tältä pohjalta tutkimuksen ensimmäiseksi kysymykseksi asettuu sen selvittäminen, *minkälaisia vaatimuksia muuttuva toimintaympäristö asettaa poliisin teknisen tarkkailun koulutukselle*.

Teknisen tarkkailun koulutusta on kehitetty voimakkaasti vuoden 2018 jälkeen, eikä koulutuksesta ole sen jälkeen tehty perusteellista väliarviota. Tämä muodostaa tutkimuksen toisen kysymyksen, *miten nykyinen koulutusjärjestelmä vastaa toimintaympäristön vaatimuksiin?*

Kolmanneksi kysymykseksi muodostuu ratkaisujen hakeminen ensimmäiseen kysymykseen, eli *miten koulutusjärjestelmää mahdollisesti tulisi kehittää, jotta toimintaympäristön muutokset ja vaatimukset voitaisiin ottaa entistä paremmin huomioon.*

Tehtävässä pitäydyttiin koulutusprosessin tutkimisessa. Tutkimusongelma rajattiin koskemaan 2018 jälkeen tehtyä kehittämistyötä, nykytilan arviointia sekä jatkokehitystä. Opinnäytetyöstä rajattiin pois teknisen tarkkailun yksi osa-alue, *tekninen laitetarkkailu*. Rajaus perustuu siihen, että mainittu keino ei sisälly teknisen tarkkailun asentajien osaamisvaatimukseen, eikä sitä kouluteta valtakunnallisesti. Merkittävänä lisärajausena toimi opinnäytetyön julkinen luonne, opinnäytetyössä ei esitetä eikä kuvata poliisin salassa pidettäviä teknisiä tai taktisia menetelmiä (Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999). Mahdolliset viittaukset teknologiaan tai teknisiin kyvykkyyksiin ovat julkisista lähteistä, eivätkä kuvaa tai ole kuvaamatta Suomen poliisin käytössä olevaa teknologiaa tai kyvykkyyttä. Opinnäytetyön tekemiseen on saatu lupa Keskusrikospoliisin tarkkailuyksikön päällikkönä toimivalta rikostarkastajalta.

2 Tietoperusta, tutkimusmenetelmät ja toteutussuunnitelma

2.1 Kirjallisuuskatsaus ja teoreettiset viitekehykset

Oppimisen ja koulutuksen menetelmien kohdalla kirjallisuuskatsauksessa pyrittiin luomaan riittävän kattava ymmärrys ja kuva oppimisen viitekehystä, teknisen työn oppimisesta, e-oppimisen hyödyntämisestä sekä työssä oppimisesta. Viittauksia on pyritty hakemaan sekä suomen-, että englanninkielisestä aineistosta. Oppimisen viitekehysten hakusanapareina käytettiin suomeksi ja englanniksi seuraavia:

- oppiminen - edellytykset, oppiminen - teoria, oppiminen - didaktiikka, tekemällä - oppiminen, e-oppiminen - virtuaalinen, oppiminen - virtuaalitodellisuus; sekä
- learning - conditions, learning - theory, learning - didactics, learning - doing, e-learning - virtual, "virtual reality" - learning.

Merkittävänä oppimisen kirjallisuuden ja teoreettisen viitekehysten suuntaajana ovat toimineet Poliisiammattikorkeakoulun (2019, 5; 2017) määrittelemät periaatteet ja pedagogiset linjaukset. Valinnan perusteena on Poliisiammattikorkeakoulun asema Suomen ainoa poliisioppilaitoksena ja poliisin koulutuksen, tutkimuksen ja kehittämisen osaajana. Poliisiammattikorkeakoulu vastaa myös poliisin jatko- ja täydennyskoulutuksesta (Poliisiammattikorkeakoulu 2022a). Jo opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa tunnistettiin tarve tarkastella myös Poliisiammattikorkeakoulun roolia ja vastuita tehtävän yhteydessä, ja työn kehitysehdotuksissa esitetäänkin Poliisiammattikorkeakoululle muun muassa yhteistyön lisäämistä

Keskusrikospoliisin kanssa ja koulutuksen tarkennuksia (luku 5.2.4) sekä lisävastuita ja -tehtäviä (luku 5.3.2). Tältä pohjalta oli selvää, että organisaation hyväksyttävyyden varmistamiseksi myös tämän kehittämistyön pedagogisen lähestymistavan tulee noudattaa Poliisiammattikorkeakoulun periaatteita ja linjauksia.

Poliisin teknisen tarkkailun kirjallisuuskatsaus sekä teoreettisen viitekehyksen kuvaaminen osoittautuivat merkittävän ongelmalliseksi, ensinnäkin aineiston suppeuden, mutta myös salassapitosäännösten sekä aihetta ympäröivän ”mystiikan” vuoksi. Poliisin teknisen tarkkailun viitekehyksen hakusanapareina käytettiin suomeksi ja englanniksi seuraavia:

- tekninen - tarkkailu, salaiset - pakkokeinot, poliisi - tekninen, poliisi - salainen ja poliisi - tarkkailu sekä
- technical - surveillance, covert - surveillance, police - technical, police - covert ja police - surveillance.

Aineiston rungon muodostivat Poliisilaki ja Pakkokeinolaki esitöineen, tietyt Sisäministeriön ja Poliisihallituksen julkiset asiakirjat sekä joitakin teknistä tarkkailua koskevia tai sivuavia opinnäytetöitä ja väitöskirja. Kansainvälistä syvyyttä kontekstille saatiin muutamista ulkomaalaisista artikkeleista.

2.2 Tutkimusmenetelmän kuvaus

Tutkimusmenetelmän tulee olla yhteensopiva teoreettisen viitekehyksen kanssa (Alasuutari 2011, luku 4). Opinnäytetyön tutkimusmenetelmän kirkastamiseksi hyödynnettiin Jyväskylän yliopiston (2015) Menetelmäpolkua. Kyseisen sivuston ongelmanasettelu -työkalun avulla peilattiin opinnäytetyön tavoitteita (luku 1.2) sekä tutkimuskysymyksiä (luku 1.3). Ongelmanasettelussa nousi esiin kolme tutkimusongelmaa;

- Ilmiöön vaikuttavien taustojen selvittäminen (*miten nykyinen koulutusjärjestelmä vastaa toimintaympäristön vaatimuksiin*)
- Ilmiön kuvaaminen ympäristössään (*minkälaisia vaatimuksia muuttuva toimintaympäristö asettaa poliisin teknisen tarkkailun koulutukselle*) sekä
- teorian muodostaminen (*miten koulutusjärjestelmää mahdollisesti tulisi kehittää, jotta toimintaympäristön muutokset ja vaatimukset voitaisiin ottaa entistä paremmin huomioon*).

Tutkimusstrategiaksi selkiytyi empiirisen tutkimuksen piiriin kuuluva pääasiassa laadullinen tutkimus. Alasuutari (2011, luku 2) tuo vahvasti esiin, että tutkimusta voidaan varsin harvoin määritellä puhtaasti kvalitatiiviseksi tai kvantitatiiviseksi, vaan useimmiten tutkimuksissa on piirteitä molemmista. Nykytilan kuvaamiseksi ja prioriteettien määrittämiseksi oli kuitenkin tarpeen ottaa tutkimukseen mukaan määrällisen tutkimuksen menetelmiä.

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus on aina empiiristä, kokemusperäistä tutkimusta. Tutkimus perustuu erilaisten aineistojen analyysiin ja sille on ominaista muun muassa laadullisen aineiston suosiminen, esimerkiksi haastatteluiden tai tekstien hyödyntäminen. Lisäksi ominaista on keskittyminen toimintaan sekä tutkimuksen kohteen subjektiivisuuden, eli kokemusten arvostaminen. Laadullisessa tutkimuksessa painotetaan mitä- ja miten -kysymyksiä. Laadullinen tutkimus on usein aineistovetoista, jolloin kerätystä aineistosta nousee esiin tuloksia, joita voidaan verrata teorioihin. (Alasuutari 2011, luku 2; Juhila 2021)

2.3 Aineistonhankintamenetelmät

Teoreettinen viitekehys määrittelee, millaista kerättävä aineisto on (Alasuutari 2011, luku 4). Kuten aiemmin todettiin, tutkimus toteutettiin ensi sijassa laadullisena tutkimuksena, joten tavoitteena oli saada hankittua riittävän monipuolista, tarkkaa ja yksityiskohtaista aineistoa sekä teknisen tarkkailun koulutuksen laadusta, myös sen tarpeista ja tulevaisuuden näkymistä. Tämä ohjasi aineiston hankintamenetelmän valintaa.

Tutkimuksen tekijällä oli aiheesta jo merkittävää omakohtaista kokemusta, joka oli kertynyt kolmen vuoden toimimisesta Keskusrikospoliisin teknisen tarkkailun yksikön päällikkönä ja osallistumisesta teknisen tarkkailun koulutusjärjestelmän kehittämiseen 2018 alkaen. Koko kehittämistyön yhtenä lähtökohtana olikin tutkijan olemassa olevan etnografisen havainnointiaineiston (Kallinen & Kinnunen 2022) hyödyntäminen tutkimuksessa. Erityisesti tätä aineistoa, tutkijan kokemusta ja tietoja on hyödynnetty luvuissa 4.1 ja 4.2.

Tässä tutkimuksessa käsiteltävästä aiheesta ei ole tehty aiempaa tutkimusta, joten aineiston keruu tuli suorittaa itse, eikä olemassa olevia aineistoja substanssin osalta ollut. Pohja-aineiston keruumenetelmäksi valittiin lomakekyselynä suoritettava kyselytutkimus. Havaintoyksiköksi valikoitui teknisen tarkkailun koulutuksen kannalta keskeiset toimijajoukot. Ensinnäkin teknisen tarkkailun koordinaattorit, jotka toimivat myös teknisen tarkkailun valtakunnallisina ja alueellisina kouluttajina, sekä teknisen tarkkailun päällystövastaavat, jotka toimivat teknisen tarkkailun ja sitä kautta myös sen koulutuksen päävastuullisina. Kohdejoukon valinnalla pyrittiin saamaan paitsi yksikkökohtaisia, myös henkilökohtaisia näkemyksiä tutkimuksen aiheesta. Edellä mainituilla valinnoilla saatiin aikaan tutkimuksen kannalta edustava otos, ja havaintoyksikön koko huomioiden oli mahdollista lähettää kysely kaikille havaintoyksikön kohteille (Tietoarkisto 2021a).

Kyselyn aineiston analysoinnin perusteella todettiin, että tiettyjä esiin nousseita havaintoja olisi tärkeää syventää ja tarkentaa. Tällä perusteella lisäaineiston hankinta päätettiin tehdä haastattelututkimuksen (mm. Alasuutari 2011, luku 8; Hyvärinen, Suoninen & Vuori 2022) keinoin, erikseen valittavalle otannalle kohderyhmästä suoritettavilla teemahaastatteluilta. Seuraavissa kappaleissa käytettyjä menetelmiä kuvataan ja perustellaan tarkemmin.

2.3.1 Kyselytutkimus ja -lomake

Teknisen tarkkailun koulutuksen viitekehyksen tutkimusta ei ole aiemmin tehty. Tästä syystä tutkimus edellytti kokonaan uuden kyselyaineiston keräämistä. Siihen liittyi hankittavan aineiston määrittely, keneltä aineisto kerätään sekä muut kyselyyn liittyvät yksityiskohdat (Tietoarkisto 2021b). Kysely päätettiin toteuttaa lomakekyselynä, jossa oli numeraalisia sekä avoimia kysymyksiä. Vaikka Vehkalahti (2019, 25) toteaa, että kyselytutkimuksessa käytetään enimmäkseen suljettuja osioita ja avointen osuus olisi vähäisempi, päädyttiin tämän tutkimuksen kyselyssä päinvastaiseen lopputulokseen. Perusteena tälle oli, että teknisen tarkkailun koulutuksen nykytilan kuvaus on historiatietoa, ja pääpaino tutkimuksessa oli tulevaisuuden hahmottamisessa ja toimintatapojen kehittämisessä. Tästä syystä arvioitiin, että avoimilla kysymyksillä olisi mahdollista saada kerättyä ajatuksia ja mielikuvia ilman liiallista vaihtoehtojen rajoittamista.

Kyselyn toteuttamiseksi laadittiin kyselylomake (liite 1) Excel -lomakkeelle. Kysymyksenasettelulla ja muotoilulla pyrittiin riittävään tarkkuuteen, jotta analyysivaiheessa olisi myös mahdollisuus riittävän tarkasti rajattuun vastausten käsittelyyn (Tietoarkisto 2021c). Kysely sisälsi yhteensä kahdeksan kysymystä, joista kolmella ensimmäisellä kysymyksellä pyrittiin selvittämään koulutuksen nykytilaa ja prioriteetteja. Vastaukset kahteen ensimmäiseen kysymykseen pyydettiin numeraalisina arvioina ja kolmanteen kysymykseen vastuun kohdentumisen tarpeena. Kysymyksillä 4-8 haluttiin kartoittaa vastaajien näkemyksiä, kokemuksia ja kehittämisehdotuksia teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen kehittämisestä, järjestämisestä, uusien koulutusmuotojen käyttämisestä, työnantajan suhtautumisesta teknisen tarkkailun koulutukseen, sekä muista mahdollisista teknisen tarkkailun asentajakoulutusta koskevista asioista. Näihin kysymyksiin pyydettiin vastaukset vapaan sanan muodossa. Kysymysten yksityiskohtaiset perustelut on kuvattu tarkemmin luvussa 2.3.2.

Tietoarkiston (2021c) ohjeissa painotetaan, että kyselyn onnistumisen edellytyksenä on vastaajien ajan, halun ja taitojen huomioiminen kyselyyn vastaamiseksi. Tutkimuksen kohdennuksilla ja rajauksilla pyrittiin saamaan kokonaisvaltainen kuva teknisen tarkkailun *koulutusjärjestelmästä ja -kokonaisuudesta*, ei yksittäisten osa-alueiden vahvuuksista ja/tai heikkouksista. Täältä pohjalta kyselyn vastaajiksi valittiin teknisen tarkkailun päällystövastaavat sekä alueelliset koordinaattorit.

Päällystövastaavien valinta perustuu siihen, että heillä on keskeinen merkitys teknisen tarkkailun alueellisen koulutuksen mahdollistamisessa sekä valtakunnalliseen koulutukseen valittavista koulutettavista. Lisäksi päällystövastaavat toimivat laitoksissa ja yksiköissä Pakkokeinolain (806/2011) määrittelemänä pidättämiseen oikeutettuina virkamiehinä ja siten tarvittaessa tai pääsääntöisesti teknisen tarkkailun päätöksentekijöinä.

Teknisen tarkkailun koordinaattorit taas toimivat alueellisen koulutuksen pääkouluttajina ja valtakunnallisen koulutuksen kouluttajapoolissa, eli he antavat koulutusta myös valtakunnallisesti. Koordinaattoreilla on ensisijainen valvontavastuu teknisen tarkkailun asentajien osaamisen arvioinnista ja varmistamisesta. Tätä kautta heillä on paras näkemys paitsi osaamistarpeista, myös annetun koulutuksen laadusta ja kattavuudesta. Lisäksi he ovat kaikki käyneet läpi teknisen tarkkailun asentajakoulutukset kaikilta osin, joten heillä on myös kokemusta teknisen tarkkailun koulutuksesta koulutettavien näkökulmasta. Teknisen tarkkailun koordinaattorit on valittu paitsi henkilökohtaisten osaamisten, myös vapaaehtoisuuden perusteella. Näin ollen voitiin olettaa heillä olevan myös halua kehittää omaan toimenkuvaansa liittyvää tehtäväkenttää.

Tutkimuksesta jätettiin tarkoituksella pois teknisen tarkkailun ”perusasentajat” eli asentajat, jotka ovat käyneet vain osan teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen moduuleista tai heillä ei ole valtakunnallista koulutusvastuuta. Perusteena rajaukselle oli tutkimuksen fokus, eli koulutusjärjestelmän arviointi. Olettama oli, että asentajien vastaukset olisivat heijastelleet kokemuksia saadusta koulutuksesta pelkästään koulutettavan näkökulmasta ja vain niiltä osin, kuin heillä olisi henkilökohtaista kokemusta koulutuksen yksittäisistä osa-alueista.

Edellä mainituilla kriteereillä ja rajauksilla, koko tutkimusyksikön kooksi muotoutui 42 henkilöä. Tiedonhankintaa varten lähetettiin siis 42 kyselyä, jotka kattoivat kaikki valtakunnalliset teknisen tarkkailun viranomaistoimijat. Kysely lähetettiin 16:lle poliisilaitos- tai yksikötason toimijalle, eli 11 poliisilaitokselle, kahdelle Keskusrikospoliisin alueyksikölle sekä kolmelle viranomaisyhteistyökumppanille. Kysely jaettiin sähköpostitse edellä mainitulle kohderyhmälle, ja sähköpostin saatteessa (liite 2) kuvattiin kyselyn taustat, tavoitteet sekä perusteet. Saatteella pyrittiin myös hälventämään vastaajien mahdollista huolta tietosuojanäkökohtia ja lisäämään vastaamishalua (Tietoarkisto 2021b; Tietoarkisto 2021c).

Kyselyt lähetettiin 29.7.2021 kunkin poliisilaitoksen tai yksikön päällystövastaaville (16 kappaletta), sekä alueellisille tai yksikön teknisen tarkkailun koordinaattoreille (26 kappaletta). Lukemien eroavaisuudet johtuvat siitä, että esimerkiksi Keskusrikospoliisissa on useita alueellisia toimintayksiköitä, samoin joissakin poliisilaitoksissa toiminnat on jaettu kahteen yksikköön. Kaksi henkilöä ei enää toiminut kyselyn ajankohtana teknisen tarkkailun tehtävissä, joten merkityksellisiä kyselyjä oli 40.

Vastauksia saatiin 31.8.2021 mennessä 18 kappaletta, joista yhdeksän oli poliisilaitos- tai yksikkökohtaisia vastauksia. Näihin oli siis koostettu poliisilaitoksen tai yksikön kyselyn vastaanottajien yhteinen näkemys. Näistä yhteisistä vastauksista ilmeni, että kyseessä on koostettu vastaus, tai vastaajana oli yksikön päällystöesimies, joka ei osallistu operatiiviseen toimintaan eikä asentajakoulutukseen. Laitosten ja yksiköiden yhteiset vastaukset kattoivat 24 henkilön

vastaukset. Lisäksi kolmesta yksiköstä tuli yhteisten vastausten lisäksi henkilökohtaiset vastaukset.

Kokonaisvastausmäärä oli 27 vastausta (24 kootuissa vastauksissa ja kolme yksilövastausta), joten vastausmäärä oli 67,5 % merkityksellisistä kyselyistä. Vastauksia saatiin 12 poliisilaitoksesta ja yksiköstä, joka kattaa 80 % viranomaistoimijoista. Yhdeksän poliisilaitosta tai yksiköä (60 %) lähetti yksikön yhteiset vastaukset, näistä kahdesta tuli lisäksi kaksi yksilövastausta. Kolmesta poliisilaitoksesta tai yksiköstä (20 %) tuli kustakin pelkästään yksi yksilövastaus. Yhdeltä poliisilaitokselta ja kahdelta viranomaistoimijalta (20 %) ei tullut lainkaan vastauksia.

2.3.2 Kyselyn perustelut

Kyselylomakkeen kolmella ensimmäisellä kysymyksellä pyrittiin selvittämään koulutuksen nykytilaa ja prioriteetteja ja viidellä seuraavalla kysymyksellä kartoittamaan kokemuksia sekä tunnistamaan vahvuuksia ja heikkouksia, sekä mahdollisuuksia ja uhkia.

Kysymys 1. Mitkä seuraavista asioista ovat mielestäsi tärkeimpiä teknisen tarkkailun osaamisessa ja tehtävillä?

Kysymyksellä 1 pyrittiin selvittämään, mitkä tekijät ovat vastaajien mielestä tärkeimpiä teknisen tarkkailun osaamisessa ja tehtävillä. Vastaajille annettiin teknisen tarkkailun arvioitaviksi osa-alueiksi:

- perusteet ja lainsäädäntö,
- taktiikka ja operatiivinen toiminta,
- teknisen seurannan tekninen toteuttaminen,
- teknisen kuuntelun tekninen toteuttaminen, sekä
- teknisen katselun tekninen toteuttaminen.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan kutakin osa-aluetta suhteessa muihin osa-alueisiin asettamalla asiat keskinäiseen järjestykseen (1-5). Ensimmäisellä arviointikohdalla selvitettiin operatiivisten tehtävien määrällistä arviointia, toisella tarvittavan osaamisen laajuutta, kolmannella koulutuksen vaikeutta ja monimutkaisuutta, sekä neljännellä koulutuksen järjestämisen haastavuutta. Saatujen vastausten perusteella kunkin vaakarivin sarakkeelle laskettiin vastausten keskiarvo, jolla pystyttiin vertaamaan arviointikohtien keskinäistä järjestystä ja arvotusta.

Kysymys 2. Mitkä tällä hetkellä käytettävissä olevista koulutusmuodoista mielestäsi toimivat parhaiten teknisen tarkkailun asentajan koulutuksessa?

Kysymyksellä 2 pyrittiin selvittämään, mitkä nykyisistä koulutusmuodoista toimivat vastaajien mielestä parhaiten teknisen tarkkailun asentajan koulutuksessa. Vastaajille annettiin samat teknisen tarkkailun osa-alueet kuin edellisessä kysymyksessä. Vastaajia pyydettiin arvioimaan kunkin osa-alueen koulutusmenetelmät paremmuusjärjestyksessä 1 (paras/tehokkain) - 2 (ei paras, ei huonoin) - 3 (huonoin/tehottomin). Arvioitavat koulutusmenetelmät olivat:

- verkkokoulutus (esimerkiksi omatoiminen itseopiskelu),
- valtakunnallisesti keskitetty koulutus (esimerkiksi KRP ja POLAMK järjestämät kurssit), sekä
- työpaikkakoulutus (esimerkiksi työpaikkakouluttajan pitämä koulutus tai perehdyttäminen).

Saatujen vastausten perusteella kunkin pystysarakkeen riville laskettiin vastausten keskiarvo, jolla pystyttiin vertaamaan arviointikohdan koulutusmuotojen keskinäistä järjestystä ja tehokkuutta.

Kysymys 3. Miten teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen vastuiden tulisi jakautua?

Kysymyksellä 3 pyrittiin selvittämään, miten vastaajien mielestä teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen vastuiden tulisi jakautua. Vastaajille annettiin arvioitavaksi:

- koulutusmateriaalin tuottaminen ja päivitys,
- teknisen tarkkailun perusteiden ja lainsäädännön koulutus,
- taktiikan ja operatiivisen toiminnan koulutus,
- teknisen tarkkailun teknisen toteuttamisen koulutus, sekä
- jatkokoulutus ja osaamisen seuranta.

Vastaajia pyydettiin merkitsemään tulisiko mainitun osa-alueen koulutuksen olla ensisijaisesti Keskusrikospoliisin Teknisen tarkkailun tai alueyksiköiden/paikallispoliisin vastuulla, vai näiden yhdessä. Saatujen vastausten perusteella pystysarakkeen riville laskettiin vastausten summa, jolla pystyttiin vertaamaan arviointikohdan vastuiden jakautumisen keskinäistä järjestystä.

Avoimilla kysymyksillä (kysymykset 4-8) haluttiin kartoittaa vastaajien näkemyksiä, kokemuksia ja kehittämisideoita teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen kehittämisestä, järjestämisestä, uusien koulutusmuotojen käyttämisestä, työnantajan suhtautumisesta teknisen tarkkailun koulutukseen, sekä muista mahdollisista teknisen tarkkailun asentajakoulutusta koskevista asioista.

Kysymys 4. Kuinka kehittäisit teknisen tarkkailun asentajakoulutusta?

Kysymyksellä 4 pyrittiin selvittämään vastaajien ajatuksia erilaisista mahdollisista koulutuksen kehittämistavoista ja parhaassa tapauksessa tunnistamaan vallitsevia ajatuksia sekä hyviä ideoita ja kehittämisehdotuksia.

Kysymys 5. Miten teknisen tarkkailun asentajakoulutus tulisi mielestäsi järjestää (verkkokoulutus, valtakunnallisesti keskitetty koulutus, alueellinen/laitoskohtainen työpaikkakoulutus, näiden yhdistelmä, joku muu)?

Kysymyksellä 5 pyrittiin konkretisoimaan kysymyksen 4 yleisiä ajatuksia ja selvittämään vastaajien näkemyksiä koulutuksen toteuttamistavoista, niiden eduista ja mahdollisista rajoitteista, sekä tunnistamaan mahdollisia valtavirtauksia vastauksista.

Kysymys 6. Voisiko 3D- ja virtuaalitekniikkaa (esim. video- ja tietokonesimulaatioita, V2 videolaseja ym.) hyödyntää teknisen tarkkailun asentajakoulutuksessa? Jos kyllä, missä koulutuksessa ja miten?

Kysymyksellä 6 pyrittiin selvittämään vastaajien mielipiteitä tulevaisuuden teknologioiden luomista mahdollisuuksista. Kysymys oli rajattu tarkoituksella 3D- ja virtuaalitekniikkaa koskivaksi. Oletus oli, että jos rajausta ei olisi tehty, olisi vastaajilla voinut olla vaikeuksia hahmottaa kysymyksen ydintä ja vastata riittävän konkreettisesti.

Kysymys 7. Miten yksikkösi tukee teknisen tarkkailun asentajan koulutusta? (työajan käyttö, toimenkuvat, seminaareihin/koulutuksiin komentaminen)

Kysymyksellä 7 pyrittiin selvittämään vastaajien näkemyksiä ja kokemuksia oman yksikön asenteesta teknisen tarkkailun koulutukseen. Asenne koulutukseen voi heijastella yleistä näkemystä teknisen tarkkailun tehtävien arvostuksesta, niiden ymmärryksestä sekä poliisilaitoksen tai yksikön valmiuksista hoitaa teknisen tarkkailun tehtäviä alueellaan.

Kysymys 8. Mitä muuta haluat tuoda esiin teknisen tarkkailun asentajakoulutuksesta?

Kysymyksellä 8 haluttiin vielä erikseen antaa vastaajille mahdollisuus tuoda esiin muita mahdollisia asioita ja näkemyksiä teknisen tarkkailun koulutuksesta. Kysymyksellä pyrittiin saamaan esiin aiemmissä kysymyksissä piiloon jääneitä vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia.

2.3.3 Haastattelut

Haastatteluja voidaan tehdä monin eri tavoin, ja siitä syystä tulee arvioida, millaista tietoa haetaan, ja mitkä ovat toimivimmat haastattelumenetelmät niiden hankkimiseksi (Hyvärinen ym. 2022). Haastattelumenetelmäksi harkittiin paitsi yksilöhaastatteluja, myös ryhmähaastattelua (mm. Alasuutari 2011, luku 8), mutta huomioiden erot muun muassa yksiköiden kanssa

ja resursseissa, etäisyyksissä pääkaupunkiseudusta sekä Poliisiammattikorkeakoulusta, päädyttiin kuitenkin yksilohaastatteluihin. Haastatteluiden suorittaminen ympäri valtakuntaa olevien asiantuntijoiden kanssa oli käytännöllisintä suorittaa puhelinhaastatteluna, paitsi etäisyyksien, myös ajankäytön tehokkuuden vuoksi. Näistä lähestymiskulmista haastattelutyypiksi muotoutui asiantuntijahaastattelut tiettyjen teemojen sisällä. Kyseessä oli siis osittain strukturoitu teemahaastattelu, eli kuten Hyvärinen ym. (2022) kuvaavat, "vähän strukturoitu laadullinen haastattelu".

Koska tavoitteena oli saada eri näkökulmia valituista teemoista ja erilaisista toimintaympäristöistä, tapahtui haastateltavien valinta kohdennettuna valintana. Haastateltavien ensimmäiseksi valintakriteereiksi päätettiin, että haastateltavan tulee toimia teknisen tarkkailun koordinaattorina ja kouluttajana. Haastatteluissa haluttiin tarkentaa nimenomaan koulutuksen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyviä teemoja, joten haastateltavaksi ei valittu päällystöä eikä asentajia, joilla ei ole käytännön roolia mainituissa teemoissa.

Toiseksi haluttiin haastatella henkilöitä, jotka ovat osoittaneet oma-aloitteisuutta ja aktiivisuutta teknisen tarkkailun kehittäjän roolissa. Kuten ihmisissä yleensäkin, myös teknisen tarkkailun koordinaattoreissa on "virran mukana ajalehtiä", eli yksilöitä, jotka ovat tyytyväisiä tilanteeseen, eivätkä koe tarvetta tai eivät halua muuttaa asioita. Toisaalta on ihmisiä, jotka pyrkivät jatkuvasti parantamaan asioita, haluavat korjata puutteita ja heikkouksia ja omaavat näkemystä siitä, miten asiat voisivat olla paremmin. Jälkimmäisten koordinaattoreiden näkemysten dokumentoimisesta olisi kehittämisen kannalta merkittävästi enemmän hyötyä kuin "ajelehtijöiden".

Kolmantena valintaperusteena oli haastateltavan teknisen tarkkailun toimintaympäristö. Näkemyksiä haluttiin syventää kouluttajakoulutuksen näkökulmasta, eli haluttiin tarkemmin selvittää kouluttajaorganisaation, suuren poliisilaitoksen sekä pienen poliisilaitoksen näkemyksiä valituista teemoista. Haastateltaviksi valittiin edellä mainituilla perusteilla yksi Keskusrikospoliisin, yksi ison poliisilaitoksen/yksikön sekä yksi pienen poliisilaitoksen/yksikön koordinaattori.

Haastatteluiden osalta tulee huomioida, että ne suoritettiin nimenomaan tiedonkeruuseen liittyvinä tutkimushaastatteluina, eikä niihin viitata tekstissä lähteinä. Näin ollen haastatteluista ei tehdä myöskään lähdeluettelumerkintöjä (Laurea 2020, 18). Haastatteluista on kuitenkin kuvattu mielipiteitä ja kannanottoja litteroituina samoin kuin kyselyn avoimista vastauksistakin.

2.3.4 Haastattelujen lähtökohdat ja perustelut

Tässä tutkimuksessa haastatteluiden tarkoituksena on tarkastella tiettyjä kyselytutkimuksesta nousevia aihealueita ja saada niistä syvempää tietoa, sekä selvittää miten teknisen tarkkailun

koulutusyhteisö voisi vastata kyselystä esiin nousseisiin eräisiin mahdollisiin uhkiin. Kaikkia kyselyistä nousseita teemoja ei ollut tarkoituksenmukaista, tai ajankäytöllisesti edes mahdollista käsitellä, joten tutkija poimi teemoista sellaisia, jotka olivat nousseet laajalti vastauksista esiin, ja toisaalta sellaisia teemoja, jotka voisivat esimerkiksi uhkana konkretisoituessa aiheuttaa merkittävää haittaa teknisen tarkkailun koulutukselle ja sitä kautta valtakunnalliselle operatiiviselle kyvykkyydelle. Tässä tilanteessa tutkija teki tietoisia, omaan asiantunteemukseen perustuvia rajauksia ja valintoja.

Teemoiksi valittiin kolme keskeistä teemaa:

1. Teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen vastuut,
2. Työpaikkakoulutus, sekä
3. Käyttötilanteiden tunnistaminen ja ”sidosryhmien” osaaminen

Kuhunkin teemaan luotiin useampia apukysymyksiä, joilla oli tarkoitus ohjata haastattelua teemojen keskeisimpiin aiheisiin. Näiden lisäksi haastattelija pystyi tekemään tarvittaessa tarkentavia lisäkysymyksiä.

Haastattelujen toteuttamista varten laadittiin haastattelurunko (liite 3), jota haastattelija hyödynsi teemojen käsittelyssä. Kysymysten tarkoituksena oli varmistaa, että teemojen kanalta keskeiset seikat tulevat selvitettyä, mutta niitä kaikkia ei ollut tarpeen esittää, vaan vastaukset saatiin teeman keskusteluiden yhteydessä. Haastattelut toteutettiin 31.1.2022 ja 1.2.2022 aikana. Haastattelija dokumentoi haastattelut muistiinpanoina, jotka litteroitiin ja tallennettiin tutkijan digitaaliseen arkistoon. Kallio (2022) esittää litteroinnin tarkkuudeksi riittävän sen, että asia tulee ymmärretyksi. Litterointeja on käytetty pääasiassa SWOT-analyysin ymmärtämiseksi, sekä kehitysehdotusten tukena.

2.3.5 Analyysimenetelmät

Analyysimenetelmän tulee olla looginen ja vastata tutkimusongelmaa, teoreettista viitekehystä sekä käytettäviä aineistoja (Günther, Hasanen & Juhila 2021). Alasuutari (2011, luku 2) toteaa, että vaikka kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen analyysi voidaan erottaa toisistaan, niitä voi ja usein sovelletaankin samassa tutkimuksessa. Tässäkin tutkimuksessa näin on tehty.

Günther ym. (2021) esittävät, että laadullisen analyysin voi kuvata aineiston tiivistämiseksi ja jalostamiseksi esimerkiksi käsitteelliseen muotoon. Alasuutari (2011, luku 2) erottelee analyysin vaiheiksi havaintojen tuottamisen ja selittämisen. Havaintojen tuottamisessa on kyse keskittymisestä olennaiseen sekä raakahavaintojen yhdistämistä ja selittämisessä näiden havaintojen ymmärrettäväksi tekemisestä.

Juhila (2022) toteaa, että teemoittelussa on kyse siitä, että aineistosta tuodaan esiin keskeisiä asiakokonaisuuksia ja tyyppillisiä piirteitä ja tunnistetaan tutkimuksen näkökulmasta

merkittävät teemat. Tässä tutkimuksessa teemoittelua käytettiin paitsi kyselyn laadinnassa, myös saatujen vastausten luokittelussa ja analyysissa.

Tietoaineiston analysoinnissa käytettiin SWOT-analyysia (mm. Helms & Nixon 2010, 216-217; Suomen Riskienhallintayhdistys 2021), jossa kerättyä aineistoa koottiin asiayhteyden sekä vastausten perusteella vahvuuksiin (Strengths), heikkouksiin (Weaknesses), mahdollisuuksiin (Opportunities) sekä uhkiin (Threats). Aineiston laajuudesta johtuen luokittelu tehtiin nelikenttäryhmittelyn sijasta värikoodaamalla vastauksista kuhunkin osa-alueeseen kuuluvat vastausten osat. Tämän jälkeen värikoodatut aineistot koostettiin yhteen dokumenttiin, sekä vielä yhdisteltiin vastauksia uudelleenteemoittelun avulla. Tätä kautta voitiin tunnistaa lukuisia yleisesti esiin nousevia asiakokonaisuuksia, sekä joitakin yksittäisiä, mutta muutoin merkittäviä tai kriittiseksi arvioituja seikkoja. SWOT-analyysin syventämiseksi ja selittämiseksi joitakin esiin nousseita teemoja tarkennettiin teemahaastatteluisissa (luku 2.3.4), ja haastatteluisissa saatuja lisäaineistoja sisällytettiin SWOT-analyysiin selittävinä tai selventävinä lainauksina, sekä käytettiin kehittämisehdotusten jalostamisessa.

3 Teoreettinen viitekehys

Tässä opinnäytetyössä oppimisen teoreettista viitekehystä lähestytään Poliisiammattikorkeakoulun (2019) määrittelemien, oppilaitosta sitovien periaatteiden mukaisesti ja Poliisiammattikorkeakoulun (2017) pedagogisiin linjauksiin perustuen. Luvussa 3.1 lähestytään oppimista ja oppimisen teorioita yleisesti sekä käsitellään eräitä oppimisen menetelmiä. Luvussa 3.2 kuvataan Poliisiammattikorkeakoulun pedagogista viitekehystä ja luvussa 3.3 poliisin teknisen tarkkailun viitekehystä.

3.1 Oppimisesta

Oppia on määritelty sanakirjassa seuraavasti: ”omaksua opiskelemalla, opettelemalla, harjoittelemalla... tietoja tai taitoja”, ”omaksua kokemuksen, esimerkin, ympäristön vaikutuksen tms. perusteella tietoja, taitoja tai tapoja”, tai ”harjaantua tai tottua johonkin”. (Suomisanakirja 2022)

Verbi *omaksua* viittaa näkemyksen, mielipiteen ym. ottamisesta omaksi tai sisäistämiseksi. Omaksumista on yksilön aktiivinen toiminta ja ajatusprosessi, jossa yksilö *muuttaa* käsitystään tai käyttäytymistään. Toisaalta oppimiseen liittyy elementti, *miten* hankitaan tietoja tai taitoja, joita ei yksilöllä ole aiemmin ollut. Sanakirjassa mainitaan opiskelu, opettelu ja harjoittelu, jotka pääsääntöisesti edellyttävät oppija aktiivista tekemistä, sekä toisaalta kokemusten, esimerkin tai ympäristön vaikutus, jotka voivat toteutua myös ilman oppijan aktiivista tekemistä. Eli jo oppimisen määritelmästä voi tehdä johtopäätöksiä, että oppimista tapahtuu monella eri tavalla ja tilannekohtaisesti.

3.1.1 Oppimiskäsityksiä

Oppimiskäsityksillä ja niiden erottelulla pyritään selittämään ja avaamaan ihmisten erilaista oppimista. Perinteisessä pedagogisessa tutkimuksessa oppimiskäsitykset on jaettu neljään eri perusluokkaan; behavioristiseen, kognitiiviseen, konstruktiviseen sekä kontekstuaaliseen (Haapsalo & Erämies 2022; Pylkkä 2022). Arghode, Brieger ja McLean (2017, 595-596) eivät mainitse kontekstuaalista oppimiskäsitystä, mutta ovat kuvanneet muiden mainittujen lisäksi vielä humanistisen ja andragogisen, eli aikuisoppimisen oppimiskäsitykset. He tosin tuovat esiin, että andragoginen oppimiskäsitys ei täytä muiden tavalla *teorian* määritelmää. Pylkkä (2022) kuvaa humanistisen ja kokemuksellisen oppimisen olevan synonyymeja toisilleen ja kokemuksellisen oppimisen pohjautuvan humanistiseen psykologiaan.

Haapsalo ja Erämies (2022) esittävät, että *behavioristisen* oppimiskäsityksen mukaan oppija on passiivinen olento, jonka käyttäytymistä pyritään muuttamaan ulkopuolisella vaikuttamisella. Behavioristit uskovat, että oppimista tapahtuu vain, kun oppija osoittaa mukautumista ärsykkeiden mukaiselle toivotulle käyttäytymiselle ehdollistumisen kautta (Arghode ym. 2017, 595). Tässä mallissa opettajan ja oppilaan suhde on suoraviivainen, opettaja on antaja ja oppilas vastaanottaja. Ehkä tunnetuin ja jopa behaviorismin perustan muodostava esimerkki on Ivan Pavlovin tekemät havainnot ja tutkimukset koirien ehdollistumisesta (Salovaara 2004).

Kognitivismissa on kyse ajattelun, muistin ja tiedon käsittelyn prosesseista (Arghode ym. 2017, 595). Kognitivismi lähtee siitä, että oppija on itse aktiivinen toimija, ja opetus on oppimisen suuntaamista ja ohjaamista. Opettajan tehtävänä on antaa perusteita oppijan oppimiselle, sekä motivoida tätä rakentamaan itse tietoaan. (Haapsalo & Erämies 2022; Salovaara 2004) Opettajan ja oppilaan suhde on kognitivismissa vuorovaikutteinen, ja oppijan aktiivisuus on keskeisessä asemassa.

Salovaara (2004) esittää, että *konstruktivistinen* oppimiskäsitys on kehittynyt kognitivismista ja niillä onkin merkittävän paljon yhtäläisyyksiä. Myös konstruktivismissa oppijan aktiivisuus on keskeinen elementti, ja vuorovaikutus opettajan ja oppilaan välillä on tärkeää. Tähän kognitivismiin ”kaksinapaisuuteen” on konstruktivismissa lisätty sosiaalisen vuorovaikutuksen ja yhteistyön merkitys (Arghode ym. 2017, 595-596), ja siihen on liitetty myös muita toimijoita, kuten muut oppijat sekä asiantuntijat. Konstruktivismissa korostetaan todenkaltaisten, haastavien oppimistilanteiden merkitystä (Pylkkä 2022). Näissä oppimistilanteissa oppijat, opettajat ja asiantuntijat voivat yhdessä käsitellä käsillä olevaa asiaa tai ongelmaa.

Pylkkä (2022) kuvaa, että *kokemuksellinen eli humanistinen* oppiminen perustuu oppijan kokemuksiin sekä tämän kykyyn reflektoida niitä uuden oppimisen pohjaksi. Oppimisen perusedellytyksiä ovat motivaatio, oma vastuu oppimisesta sekä vapaa tahto oppia tai olla oppimatta, sekä sisäinen tarve ”täydentää” itseään ihmisenä (Arghode ym., 597). Haapsalo ja Erämies (2022) kuvaavat taas *kontekstuaalista* oppimiskäsitystä aktiivisen oppijan

omakohtaisten kokemusten havainnoijana ja refleктоijana. Tätä kautta oppija pystyy ymmärtämään ja käsitteellistämään asioita. Pintapuolisella perehtymisellä kokemuksellinen ja kontekstuaalinen oppiminen ovat hyvin lähellä toisiaan, eikä tämän opinnäytetyön tarkoituksena ole analysoida oppimiskäsitysten nyanssieroja.

3.1.2 Tekemällä oppiminen ja työssäoppiminen

Tekemällä oppiminen on ihmisen ensimmäisiä ja luontaisimpia oppimistapoja, eikä sitä tarvitse varsinaisesti erikseen oppia. Lapset matkivat toisia, tekevät perässä ja oppivat sitä kautta tarvittavia taitoja ja malleja. Tämä tapa oppia jatkuu myös aikuisena, ja sen kautta syntyvät muun muassa erilaiset organisaatiokulttuurit ja toimintamallit (Heikkilä & Rönkkö 2006). Keskeistä on oppijan itse tekeminen, jolloin osallistumisen kautta saadaan kokemuksia ja opitaan. Tekemällä oppimiseen kuuluvat myös virheiden tekeminen, ja tämä on hyväksyttävä, sillä myös virheiden tekeminen on oppimista.

Etä- ja verkko-opetuksessa tekemällä oppimista voidaan käyttää esimerkiksi teknistä osaamista edellyttävissä tehtävissä, missä tekeminen kohdistuu itse tekniikan käyttöön. Tällöin on vain varmistettava, että oppijalla on käytettävissään tarvittavat tekniset laitteet ja välineet. Opetuksen konkretisoinnissa tekeminen on tärkeässä roolissa, ja sen teho perustuu oppijan omaan kokemukseen sekä välittömän palautteen saamiseen. Opettajan tehtävänä tekemällä oppimisessa onkin antaa palautetta sekä ohjata oppijaa siihen, miten asia pitää tehdä oikein. Toistaminen ja oikein tekeminen on tehokkain oppimisen palaute.

Seikkula-Leino (2007, 36) toteaa, että tekemällä oppimisen lähtökohtia ovat esimerkiksi todelliset tai simuloitut työtehtävät. Tekemällä oppiminen on parhaimmillaan työssä oppimista, sillä siinä on usein aidosti kyse tekemällä oppimisesta aidossa työympäristössä. Tekemällä oppimisen opetusmenetelmiä aikuisilla käytetäänkin eniten työpaikkojen sisäisessä koulutuksessa sekä työn ohjauksessa (Heikkilä & Rönkkö 2006).

Menetelmän käyttö ei rajoitu vain työpaikoille, sillä kursseilla ja kouluissa voidaan oppia myös tekemällä. Yleensä oppimistilanteen realismi ja konkreettisuus on työpaikoilla kuitenkin suurempi, sillä siellä voidaan harjoitella realistisemmin, niillä välineillä ja resursseilla, joita todellisuudessa on käytettävissä. Parhaassa tapauksessa harjoitustilanteet voidaan viedä jopa autenttiseen ympäristöön.

Majuri (2012, 89) painottaa, että todellisen työelämän kanssa tehtävä yhteistyö on keskeinen osa oppimista. Työssäoppimisen käsite on viimeisten vuosikymmenten aikana laajentunut, ja se pitää sisällään paitsi varsinaista työtehtävien oppimista, myös koko prosessin suunnittelua, ohjaamista ja arviointia yhteistyössä oppijan ja opettajan, kouluttajan tai ohjaajan kanssa. Majuri (2012, 92-93) nostaa esiin kuusi työssäoppimisen kannalta keskeistä tekijää:

1. Oppimisen tulee olla tilannesidonnaista
2. Oppimisen tulee olla tavoitteellista
3. Oppimisen tulee olla konstruktivistista, eli rakentua aiemmin opitun päälle
4. Oppimisen tulee olla yksilökohtaista
5. Oppimisen tulee olla sosiaalista
6. Ohjauksen ja arvioinnin tulee edistää oppimista

Majuri (2012, 100) lisää, että työssäoppimisen yhteydessä mahdollisesti järjestettävät näytöt voivat muodostaa keskeisen osan oppijan arvioinnista. Näyttöjen ja arvioinnin tarkoituksena on tuottaa oppijalle itselleen, kouluttajille ja työpaikalle kuva oppijan osaamisesta sekä kehittymismahdollisuuksista ja vahvuuksista.

Edellä tässä luvussa kuvattujen seikkojen pohjalta ja peilaten edellä olevaan kuuteen työssäoppimisen keskeiseen tekijään, nostetaan esiin kuusi konkreettista vaatimusta työssäoppimiselle ja koulutukselle teknisen tarkkailun kontekstissa:

1. Koulutuksen tulee olla todenmukaista ja mahdollisuuksien mukaan autenttisissa tai niitä jäljittelevissä ympäristöissä toteutettua.
2. Koulutuksen tulee antaa todellisia työelämässä tarvittavia taitoja.
3. Koulutuksen tulee olla progressiivista ja rakentua aiemmin opitun varaan ja päälle.
4. Koulutuksen tulee olla riittävän joustavaa, että sillä voidaan huomioida aikaisemmat osaamiset ja erilaiset osaamistasot.
5. Koulutuksen tulee olla osallistavaa ja tarjota sosiaalisia mahdollisuuksia myös verkostoitumiseen sekä ajatusten ja kokemusten vaihtoon muiden oppijoiden kanssa.
6. Koulutuksesta tulee saada kehittävää palautetta, ja koulutukseen tulee liittyä osaaamista varmistava ja ylläpitäviä elementtejä.

3.1.3 Verkkomuotoinen opiskelu ja e-oppiminen

Ilomäki (2012, 5) toteaa, että verkko-oppimateriaalien tai e-oppimateriaalien osalta käsitteet eivät ole vakiintuneita, vaan molempia käytetään ristiin ja päällekkäin. Sama koskee myös verkko-opiskelua ja e-oppimista. Molemmissa on siis kyse kokonaan tai osittain verkon välityksellä tapahtuvasta tiedon hakemisesta ja soveltamisesta, oppimisesta sekä opetuksesta. Myös tässä tutkimuksessa käsitteet katsotaan keskenään verrannollisiksi, eikä niitä ole pyritty erottelemaan.

E-oppiminen on termi, joka vakiintunut kuvaamaan tietoteknologian avulla tapahtuvaa tai digitaalisiin ympäristöihin liittyvää oppimista. Oppijoiden valinnanvapaus on laajentunut suhteessa oppimisen aikaan, paikkaan ja ryhmään liittymisessä. Verkottuneet yhteistoimintatilat opiskelijoiden ja opettajien kesken tarjoavat mahdollisuuden myös eriaikaiseen virtuaaliseen

toimintaan paikasta riippumatta (Huotari 2014, 225; Tertsunen 2012, 79). Tämä antaa verkko- ja e-oppimiselle perinteistä oppimista paremmat mahdollisuudet.

Verkossa tapahtuvat keskustelut ovat hyviä konstruktivisia oppimismenetelmiä. Opiskelijat voivat keskustella aiheista yhdessä, huomioiden yksilölliset ymmärrykset ja kokemukset, joka siten luo syvemmän oppimiskokemuksen (Adult online education 2018, 32). Tämä luo erinomaiset edellytykset myös opiskelun muotoutumiselle yksilökohtaisemmaksi (Tertsunen 2012, 79). Ohjaajan tai kouluttajan tehtäväksi jää fasilitoida, antaa palautetta ja suunnata keskusteluja.

Edellä kuvattiin verkko- ja e-oppimisen mahdollisuuksia, mutta on myös tunnistettava niihin liittyviä uhkia. Huotari (2014, 229) toteaa, että *”hajautettu ja verkostoitunut toiminta verkossa edellyttää uudenlaisia työskentelymuotoja, viestintävälineen haltuunottoa ja toimintakulttuurin luomista yhteisön jäseniltä”*. Väistämättä tämä luo tarpeita kouluttaa verkko- ja e-oppimisen *oppimistaitoja*, ennen kuin mainitusta oppimismuodoista voi hyötyä täysipainoisesti. Nykypäivänä oletusarvo on, että kaikki ovat jo omaksuneet tarvittavat taidot, mutta tämä tulisi pystyä myös todentamaan ennen varsinaisen substanssin oppimisen alkua. Lisäksi opettajat voivat kokea uudet oppimisympäristöt haastavina ja jopa pelottavina (Huotari 2014, 231). Valitettavasti usein ”vanhat” pedagogiset mallit ja opetusmenetelmät vain siirretään verkkoympäristöön ilman syvällisempää mahdollisuuksien huomioimista (Tertsunen 2012, 86). Myös opettajien ja kouluttajien verkko- ja e-oppimisympäristöjen hallinta tulisi pystyä varmistamaan ja tukemaan näitä opetuksen toteutuksessa.

3.1.4 Virtuaalitodellisuuden hyödyntäminen oppimisessa

Virtuaalitodellisuus (VR, virtual reality) on keinotekoinen ympäristö, joka on luotu 360-kuvan tai mallinnuksen avulla taikka digitaalisesti. Virtuaalitodellisuus voi olla todenkaltainen tai täysin fiktiivinen ympäristö ja virtuaalitodellisuudelle ominaista on käyttäjän uppoutuminen (immersio) esitettävään ympäristöön ja se saa kokemuksen tuntumaan aidolta (Laine & Dufva 2018; Hemminki-Reijonen 2021, 12). Koulutus.fi artikkelissa (2017) todetaan, että virtuaalitodellisuutta voidaan käyttää periaatteessa lähes minkä tahansa laitteen kokoamisen ja käytön simuloimiseen. Tämä mahdollistaa erilaisten toimintojen ja käyttömahdollisuuksien harjoittelua ilman tosielämän riskejä ja rajoituksia. Virtuaalisissa ympäristöissä voidaan harjoitella turvallisesti, mikäli todellisessa ympäristössä harjoittelu olisi mahdotonta (Työterveyslaitos 2022a).

Virtuaalitodellisuutta voidaan hyödyntää erityisesti ”kisälli”-tyyppisessä koulutuksessa. Oppija voi virtuaalitodellisuudessa kokea ja nähdä todenmukaisesti tehtävän oikean suoritusstavan. Tätä kautta hän onnistuu paremmin tositilanteessa vastaavan tehtävän suorittamisesta. totea, että virtuaalitodellisuuden avulla tehtävä koulutus toimii erityisen hyvin kädentaitoja vaativissa tehtävissä. Oppija voi hyödyntää useita aisteja oppimisessaan, ja kun mukaan

voidaan ottaa liikkeentunnistulaitteet, saadaan oppimiseen myös lihasmuisti ja oppiminen on tehokkaampaa. (Hemminki-Reijonen 2021, 19; Turun ammattikorkeakoulu 2021)

Teknologian nopea kehitys edellyttää uusien koulutustapojen ja innovaatioiden omaksumista entistä enemmän ja nopeammin (Huotari 2014, 232). Kouluttajan ei kuitenkaan tarvitse olla virtuaalitodellisuuden ammattilainen, vaan riittää, että suhtautuu avoimin mielin ja tutustuu virtuaalitodellisuuden luomiin mahdollisuuksiin (Hemminki-Reijonen 2021, 8). Virtuaalisten simulaatioiden on koettu olevan hyvä lisäys opetussuunnitelmiin, mutta niiden ei pitäisi kokonaan korvata perinteisiä simulaatioita (Turun ammattikorkeakoulu 2021).

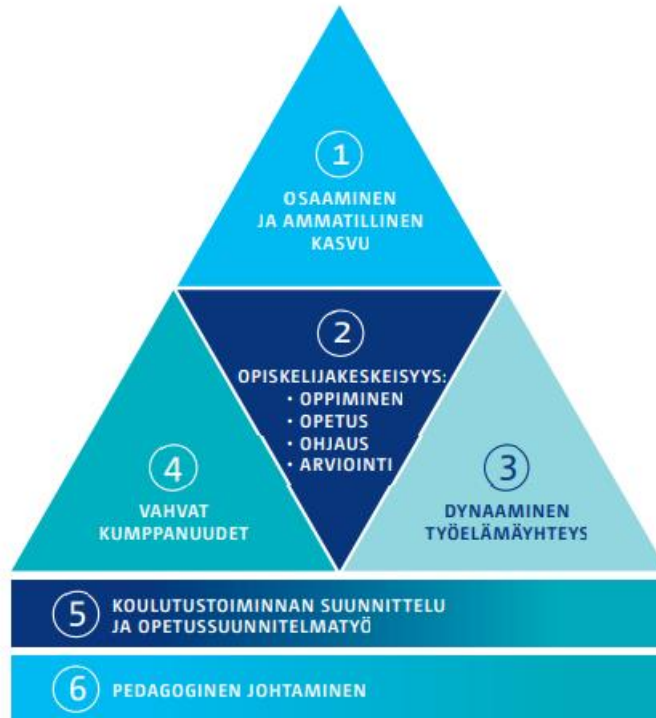
3.2 Poliisiammattikorkeakoulun pedagogiset linjaukset

Poliisiammattikorkeakoulun strategiassa (2022b) näkyvät vahva painotus tulevaisuuteen ja suuntautuminen työelämän tarpeiden mukaan. Strategiassa todetaan, että tulevaisuuteen tähtäävä toiminta perustuu toimintaympäristön tilan seurantaan, arviointiin ja ennakointiin, sekä teknologian ja monipuolisten oppimisympäristöjen kehittämiseen. Kiinteä linkitys työelämään varmistetaan työelämä- ja korkeakouluyhteistyöllä.

Poliisiammattikorkeakoulun pedagogisten linjausten kulmakivinä toimivat kuusi peruspilaria:

1. Osaaminen ja ammatillinen kasvu
2. Opiskelijakeskeisyys
3. Dynaaminen työelämäyhteys
4. Vahvat kumppanuudet
5. Koulutustoiminnan suunnittelu ja opetussuunnitelmatyö
6. Pedagoginen johtaminen

TULEVAISUUTEEN TÄHTÄÄVÄ POLIISIKOULUTUS

Kuva 1: Poliisiammattikorkeakoulun tulevaisuuteen tähtäävä poliisikoulutus

Poliisiammattikorkeakoulun (2017, 3) *osaamisen ja ammatillisen kasvun* perustana on jatkuvasti muuttuvan toimintaympäristön edellyttämä yksilön kyky ja motivaatio kehittää omaa osaamistaan. Kyvyllä viitataan ihmisen edellytyksiin omaksua uutta, eli oppia (luku 3.1). Motivaatiolla taas yksinkertaistettuna tarkoitetaan halua tai tahtoa täyttää jokin tarve (Baumeister 2016, 3-4). Poliisin osaamisen ja ammatillisen kasvun viitekehyksessä tämä tarkoittaisi siis tahtoa kehittää ja hankkia sellaisia taitoja, joilla voisi selviytyä työstään muuttuvan ympäristön aiheuttamissa paineissa. Ja koska toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa, edellyttää tämä myös jatkuvaa oppimista.

Opiskelijakeskeisyydellä Poliisiammattikorkeakoulun (2017, 4) pedagogisissa linjauksissa painotetaan opiskelijan itsenäistä aktiivisuutta ja kriittisyyttä osana oppimista. Opiskelijan ja opettajan keskinäinen suhde kuvataan tasavertaiseksi ”kumppanuudeksi”, jossa molemmilla on oma roolinsa oman, toistensa ja koko työyhteisön kehittämiseksi. Opetuksen menetelmissä korostetaan oppimisen merkityksen ja hyödyllisyyden kokemusta, työelämäyhteyttä sekä monipuolisten, innovatiivisten ja tarkoituksenmukaisten menetelmien käyttämistä. Opiskelijoita tuetaan yksilökohtaisella ja yhteistyössä tehtävällä ohjauksella. Oppimista varmistetaan

arvioinnilla, joka on muun muassa johdonmukaista, suunnitelmallista ja työelämätaitoja kehittävä.

Dynaamisella työelämäyhteydellä viitataan toiminnalliseen yhteistyöhön oppilaiden, opettajien sekä työelämän asiantuntijoiden kesken (Poliisiammattikorkeakoulu 2017, 5). Tämän toteutumiseksi olisi erittäin tärkeää, että kaikilla toimijoilla olisi yhteinen käsitys työelämän vaatimuksista ja niiden muutoksista, koulutuksen uusista mahdollisuuksista ja rajoitteista, sekä oppijoiden muuttuvista odotuksista ja tarpeista.

Poliisiammattikorkeakoululla (2017, 6) on tarkoituksenmukaiset ja kattavat yhteistyöverkostot, ja yhteistyötä kehitetään tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. **Vahvat kumppanuudet** ovat kiinteästi sidoksissa edellä mainittuun dynaamiseen työelämäyhteyteen. Näillä vahvoilla kumppanuuksilla tavoitellaan kaikkien osapuolten hyötymistä ja kehittymistä.

Poliisiammattikorkeakoulun **koulutustoiminnan suunnittelu ja opetussuunnitelmatyö** perustuu konstruktiviseen linjakuuteen ja toteutuksessa painotetaan sulautuvaa opetusta ja oppimista (Poliisiammattikorkeakoulu 2017, 6). Opetussuunnitelmien lähtökohdat ovat poliisi-työssä tarvittavien taitojen opettaminen ja opetusta kehitetään jatkuvasti näistä lähtökohdista. Opetussuunnitelmien laatimista ja kehittämistä tehdään yhteistyössä oppilaitoksen, opilaiden sekä työelämän edustajien kanssa.

Pedagogisella johtamisella viitataan pääasiassa Poliisiammattikorkeakoulun oman toiminnan kehittämiseen ja johtamiseen, ja sillä varmistetaan strategian (Poliisiammattikorkeakoulu 2022b) toteutuminen ja tuetaan ja ohjataan koulutustoiminnan suunnittelua ja opetusta.

3.3 Poliisin tekninen tarkkailu

3.3.1 Tekninen tarkkailu Suomessa

Tekniseksi tarkkailuksi määritellään Suomen lainsäädännössä tekninen kuuntelu, tekninen katselu, tekninen seuranta ja tekninen laitetarkkailu (Pakkokeinolaki 806/2011, 10:1 §; Poliisilaki 872/2011, 5:1 §). Ojala (2010, 12) toteaa, että yksittäinen toimenpide, esimerkiksi videointi, voi käsittää sekä teknistä kuuntelua että teknistä katselua.

Salaisten tiedonhankintakeinojen, eli myös teknisen seurannan, -kuuntelun ja -katselun tarkoituksena on ollut antaa viranomaisille työkaluja vastata erityisesti ammattimaisen ja järjestäytyneen rikollisuuden sekä esimerkiksi terrorismin aiheuttamiin uhkiin, joiden paljastamiseksi ja tutkimiseksi tavanomaisten tiedonhankinta- ja tutkintakeinojen käyttö on riittämätöntä (Metsäranta 2015, 44; HE 22/1994vp, 9-10; HE 52/2002vp, 14-15). Lisäksi Poliisilaissa (872/2011) on poliisille annettu oikeus tekniseen kuunteluun, tekniseen katseluun ja tekniseen seurantaan, jos se on välttämätöntä poliisitoimenpiteen turvalliseksi suorittamiseksi ja

toimenpiteen suorittajan, kiinni otettavan tai suojattavan henkilön henkeä tai terveyttä uhkaavan välittömän vaaran torjumiseksi, eli ns. rynnäkkötarkkailuun.

Poliisin suorittama tekninen tarkkailu on viranomaistoimintaa, jossa puututaan merkittäväällä tavalla kansalaisten perusoikeuksiin. Toiminnan viranomaisluonne ilmenee suoraan teknisen seurannan, teknisen kuuntelun ja teknisen katselun pykälissä olevista sanamuodoista ”*poliisilla on oikeus...*” (Poliisilaki 72/2011) ja ”*esitutkintaviranomaisella on oikeus...*” (Pakkokeinolaki 806/2011). Poliisi- ja pakkokeinolailla oikeutetaan tietyn rajoituksen viranomaisia puuttumaan yksittäisen henkilön perustuslaissa suojattuihin oikeushyviin, teknisen tarkkailun tapauksessa erityisesti Perustuslain (731/1999) 10 § yksityiselämän suojaan.

Vuonna 2020 teknisen katselun, kuuntelun ja seurannan toteutuneita tarkkailuja oli yhteensä 573 kappaletta. Määrä on käytännössä sama kuin vuonna 2019 (570 kpl), mutta vuodesta 2018 kasvua on ollut yli 15 %. Vuonna 2019 kasvua oli kaikissa edellä mainituissa teknisen tarkkailun määrissä, mutta 2020 teknisen seurannan määrät hieman laskivat, mutta vastaavasti teknisen katselun ja erityisesti teknisen kuuntelun määrät nousivat. (Poliisihallitus 2021, 25)

Teknisen tarkkailun käytön jakauma on pysynyt prosentuaalisesti tarkastellen 2019-2020 aikana melko vakaana, Prosentuaalisesta teknisen seurannan tehtäviä näistä oli noin 51 % ja molempia teknisen katselun ja kuuntelun tehtäviä n. 24,5 %. Teknisen tarkkailun keinoja käytetään enimmäkseen (lähes 80 %) törkeiden huumausainerikosten tutkintaan. (Poliisihallitus 2021, 26)

Teknisen tarkkailun merkityksestä kertonee se, että vuonna 2020 teknisen katselun, kuuntelun ja seurannan merkityksellisyysarvioissa teknisen tarkkailun keinon oli arvioitu olleen joko ratkaisevassa tai tärkeässä roolissa 48 %:ssa tapauksista. Vain alle 22 %:ssa tapauksista arvioitiin, että keinolla ei ollut merkitystä. Poliisihallituksen kertomuksessa kuitenkin painotetaan, että ”vähäisen” tai ”ei merkitystä” arvion saanut tiedonhankintakeinon käyttö ei tarkoita epäonnistunutta pakkokeinoharkintaa, vaan tällaisella keinolla on voitu esimerkiksi sulkea pois jokin tutkintalinja. (Poliisihallitus 2021, 32)

3.3.2 Tekninen kuuntelu

Teknisellä kuuntelulla tarkoitetaan salakuuntelusäänösten estämättä tapahtuvaa rikoksesta epäillyn tai tietyn henkilön yksityiseksi tarkoitettaman keskustelun tai viestin kuuntelua, tallentamista ja muuta käsittelyä teknisellä laitteella, menetelmällä tai ohjelmistolla sen osapuolten taikka epäillyn toiminnan selvittämiseksi. (Pakkokeinolaki 806/2011; Poliisilaki 872/2011)

Teknisestä kuuntelusta on vielä erikseen pakkokeinolaissa (806/2011) erotettu *asuntokuuntelu*, joka keinona on sama, mutta sen käyttöpaikka on määritelty tarkasti ”vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan, jossa rikoksesta epäilty todennäköisesti oleskelee”.

Teknisen kuuntelun määrät ovat olleet jatkuvassa kasvussa 2018 vertailuvuoden jälkeen. Teknisen kuuntelun tehtävien määrä on lisääntynyt vuodesta 2018 vuoteen 2020 noin 24 %. Kasvun taustalla on teknisen kuuntelun merkityksen korostuminen salaisten pakkokeinojen keinovalikoimassa. Asuntokuunteluiden määrä on kaksinkertaistunut vuodesta 2019 vuoteen 2020, mutta niiden osuus kaikista teknisen kuuntelun tehtävistä on edelleen pieni, noin 8 %. Asuntokuunteluiden merkityksellisyys on kuitenkin arvioitu tärkeäksi 65 %:ssa tapauksista, joskin tilastolliseen tulokseen on syytä suhtautua kriittisesti niiden lukumääräisen vähyden vuoksi. (Poliisihallitus 2021, 25 ja 32)

Teknisen kuuntelun kohdalla kannattaa vielä huomioida, että yli 25 % kuunteluista on kestänyt yli kolme kuukautta. Poliisihallituksen kertomuksessa (2021, 33) todetaan, että kaikkia tietoja teknisen tarkkailun pakkokeinoista tai niiden kestosta ei ole kirjautunut tilastoihin, eikä johdotopäätösten teko tiedoista ole perusteltua, mutta tutkimuksen kannalta nämä ovat kuitenkin suuntaa antavia ja merkittäviä havaintoja.

3.3.3 Tekninen katselu

Teknisellä katselulla tarkoitetaan salakatselusäännösten estämättä tapahtuvaa rikoksesta epäillyn tai tietyn henkilön taikka tilan tai muun paikan tarkkailua tai tallentamista teknisellä laitteella, menetelmällä tai ohjelmistolla. (Pakkokeinolaki 806/2011; Poliisilaki 872/2011)

Teknisen katselun vaatimukset tuomioistuimille ovat kasvaneet vuodesta 2018 vuoteen 2019 merkittävästi. Kasvu on jatkunut edelleen vuoteen 2020, joskin tasaantunut. Määrän kasvua on selitetty katselutekniikan kehittymisellä, sekä keinon tutkintataktisella tarpeella ulottaa katseluita entistä enemmän myös kotirauhan suojaamalle alueelle. Näiden vaikutuksesta teknisen katselun käyttö on tullut entistä tarpeellisemmaksi sekä myös operatiivisesti mahdolliseksi toteuttaa. (Sisäministeriö 2020, 22; Poliisihallitus 2021, 24)

3.3.4 Tekninen seuranta

Teknisellä seurannalla tarkoitetaan esineen, aineen tai omaisuuden liikkumisen seurantaan siihen erikseen sijoitettavalla tai siinä jo olevalla teknisellä laitteella, menetelmällä tai ohjelmistolla. Teknistä seuranta voidaan kohdistaa esineeseen, aineeseen tai omaisuuteen. Henkilön tekninen seuranta on myös mahdollista, mutta keinon käyttämiseen on säädetty muuta teknistä seuranta tiukemmat edellytykset (Pakkokeinolaki 806/2011; Poliisilaki 872/2011).

Teknisen seurannan asennukset ovat selkeästi eniten käytetty teknisen tarkkailun osa-alue. Kuten aiemmin todettiin, teknisen tarkkailun tehtävistä yli puolet on teknisen seurannan tehtäviä (Sisäministeriö 2020, 23; Poliisihallitus 2021, 25). Lisäksi teknisen seurannan merkittävyys on arvioitu tärkeäksi tai ratkaisevaksi yli 51 %:ssa tapauksia. Yhteisvaikutukseltaan paljon

käytetty keino, joka on merkittävässä roolissa korostaa vielä teknisen seurannan vaikuttavuutta vakavien rikosten selvittämisessä.

3.3.5 Laitteen, menetelmän tai ohjelmiston asentaminen ja poisottaminen

Pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 26 § ja Poliisilain (872/2011) 5 luvun 26 § antavat esitutkintavirkamiehelle ja poliisimiehelle oikeuden sijoittaa laite, menetelmä tai ohjelmisto esineeseen, aineeseen, tilaan tai muuhun paikkaan taikka tietojärjestelmään teknisen tarkkailun toteuttamiseksi. Mainituilla virkamiehillä on näissä tilanteissa oikeus mennä salaa mainittuihin kohteisiin sekä kiertää, purkaa tai muulla vastaavalla tavalla tilapäisesti ohittaa kohteen tai tietojärjestelmän suojaus tai haitata sitä.

Näiden pykälien mukaista toimivaltuuden käyttöä ei ole erikseen tilastoitu, mutta hyvin usein erityisesti teknisen kuuntelun tai katselun toteuttaminen edellyttää näiden toimivaltuuksien käyttämistä. Ojala (2010, 26) esimerkiksi kuvaa, että edellytysten täytyessä virkamiehellä on oikeus sijoittaa seurantalaitte tarvittaessa ajoneuvon sisälle ja toimenpiteen suorittamiseksi mennä salaa ajoneuvoon. Tällöin kyse ei ole Pakkokeinolain (806/2011) 8 luvun 4 § paikanetsinnästä, vaan teknisen laitteen asentamisesta tai poistamisesta.

3.3.6 Teknisen tarkkailun viitekehyksen vertailua, esimerkkinä Iso-Britannia

Iso-Britanniassa salaisilla tiedonhankintamenetelmillä (*covert investigative methods*) tarkoitetaan pääasiassa peitetehtävissä toimivia poliisimiehiä ja tiedonantajia, mutta keinot pitävät sisällään myös erilaisia elektronisen tiedonhankinnan keinoja kuten telekuuntelua, sähköpostien seurantaa, sekä teknistä katselua ja teknistä kuuntelua (Loftus 2019, 2). Salaisten tiedonhankintakeinojen käyttöä koskee Regulation of Investigatory Powers Act 2000 (2000) laki, jossa säännellään paitsi poliisin, myös useiden muiden viranomaisten salaisten tiedonhankintakeinojen käyttöä. Suomessa vastaava sääntely löytyy Pakkokeinolaista (807/2011) ja Poliisilain (872/2011). Lakien määritelmät ja salaisten pakkokeinojen kokonaisuudet vastaavat pitkälti toisiaan.

Iso-Britanniassa salaisten pakkokeinojen käyttö on lisääntynyt merkittävästi, esimerkiksi 2016-2017 aikana myönnettiin lupa 2070:lle omaisuuteen kohdistuvalle toimenpiteelle. Esimerkkeinä näistä Loftus (2019, 6) mainitsee seurantalaitteen asentamisen ajoneuvoon tai salassa tapahtuvaan epäilyllä asuntoon sijoitettavan katselu tai kuuntelulaitteen asentamisen. Myös Suomessa salaisten pakkokeinojen käyttö on lisääntynyt. Suomessa tilastoitiin vuosien 2019 ja 2020 aikana noin 570 teknisen tarkkailun toimenpidettä (Poliisihallitus 2021, 25), joten Iso-Britannian luku suhteutettuna yli 64 miljoonan asukkaan asukasmäärään vaikuttaa merkittävän pieneltä. On kuitenkin huomattava, että tässä tutkimuksessa ei ole selvitetty tilastointien perusteita tai yksityiskohtia.

Salaisten pakkokeinojen käytön sääntelyn on todettu olevan Iso-Britanniassa heikompaa kuin EU:ssa tai valtaosassa muissakaan tapaoikeuteen perustuvissa maissa. Iso-Britanniassa toimivaltuudet omaavan viranomaisen määritellyn virka-aseman omaava virkamies voi päättää salaisten pakkokeinojen käytöstä, eikä keinojen käyttämiselle ole säännelty muuta ennalta tapahtuvaa lupamenettelyä, ja vain yksilönsuojaan vakavammin puuttuviin toimenpiteistä pitää ilmoittaa jälkikäteen valvontaviranomaiselle (Justice 2022). Suomessa päällystään kuuluva poliisimies voi päättää vain ”lievemmistä” yksilönsuojaan puuttuvista salaisista pakkokeinoista, esimerkiksi tekninen seuranta ja tekninen katselu muussa kuin kotirauhan piirissä, ja muiden keinojen käyttöön pitää pääsääntöisesti saada tuomioistuimen lupa (Poliisilaki 872/2011, luku 5; Pakkokeinolaki 806/2011, luku 10).

Loftus (2019, 7) tuo alaviitteessä esiin, että tarkkojen ja yksityiskohtaisten tietojen saaminen poliisin salaisista pakkokeinoista on ongelmallista Iso-Britanniassa, sillä poliisiorganisaatioilla ei ole velvollisuutta antaa yksityiskohtaisia tietoja siitä, kuinka mainittuja toimivaltuuksia käytetään. Suomessa salaisten pakkokeinojen kontrolli vaikuttaisi olevan merkittävästi tiukempaa; Poliisin salaiset tiedonhankintakeinot ovat olleet useiden vuosien ajan poliisin sisäisen laillisuusvalvonnan painopistealueina (Poliisi 2022), pakkokeinojen käyttö on tarkasti dokumentoitua ja niistä raportoidaan vuosittain Eduskunnan oikeusasiamiehelle (Eduskunnan oikeusasiamies 2022).

Iso-Britanniassa salaisten pakkokeinojen käytöstä on tullut kiinteä osa poliisitoiminnan doktriinia, eli salaisten pakkokeinojen käyttö on muuttunut epäkonventionaalaisesta keinovalikosta normaaliksi poliisitoiminnaksi (Loftus 2019, 18). Erityisesti 9/11 terrori-iskujen jäljiltä salainen tiedonhankinta on ollut myös merkittävällä tavalla valtiollisen hyväksynnän ja tuen kohteena. Myös Suomessa viranomaisten toimivaltuuksia salaisten pakkokeinojen ja tiedonhankintakeinojen käytössä on lisätty, muun muassa siviilitiedustelu- (Poliisilaki 872/2011, luku 5a) ja sotilastiedustelulainsäädännön (590/2019) tullessa voimaan 2019.

Loftus (2019, 19) toteaa artikkelinsa loppuksi, että Iso-Britannian ja muun Euroopan poliisin organisoitumisen ja toimintojen lähentyminen vaikuttaa myös salaiseen tiedonhankintaan. Samankaltaiset kansalliset ja kansainväliset rikollisuuden ongelmat ovat johtaneet poliisin toimintojen virtaviivaistumiseen ja samankaltaistumiseen maailmanlaajuisesti. Iso-Britannian poliisin laajentaessa salaisen tiedonhankinnan toimiaan, lienee selvää, että myös muut vastaavat tahot samankaltaisissa toimintaympäristöissä tekevät samoin. Myös Suomessa sama suuntaus on havaittavissa, joskin jälkijättöisempänä ja pienimuotoisempana.

4 Teknisen tarkkailun koulutuksen lähtötilanne, nykytila ja haasteet

4.1 Teknisen tarkkailun asentajatilanne valtakunnallisesti

Keskusrikospoliisin tarkkailuyksikön koulutuksen hyväksytyn suorittamisen perusteella poliisimiehelle muodostuu oikeus käyttää teknisen tarkkailun laitteita, joihin hän on saanut koulutuksen (Sisäministeriö 2020, 44). Teknisen tarkkailun valtakunnallinen asentajakoulutus on ollut jo vuosien ajan Keskusrikospoliisin ja Poliisiammattikorkeakoulun yhdessä tuottamaa koulutusta teknisen kuuntelun, teknisen katselun ja teknisen seurannan edellyttämien osaamisten varmistamiseksi. Asentajakoulutuksella on pyritty siihen, että poliisilaitoksen kykenisivät itseään hoitamaan pääosan teknisen tarkkailun tehtävistä. Poliisiammattikorkeakoulu on järjestänyt koulutusympäristön ja tukitoiminnot, ja Keskusrikospoliisi on suunnitellut ja vetänyt tarvittavat koulutukset.

4.1.1 Teknisen tarkkailun nykyvastoista

Keskusrikospoliisin tehtävinä on muun muassa paljastaa ja tutkia vakavaa, järjestäytyntä ja ammattimaista rikollisuutta sekä kehittää rikostorjuntaa, eli esitutkintaa ja rikostiedustelua, sekä rikostutkimenetelmiä. (Laki poliisin hallinnosta 110/1992, 9 §; Keskusrikospoliisi 2022). Keskusrikospoliisin vastuulla on ollut tuottaa teknisen tarkkailun koulutukseen liittyvät koulutusmateriaalit sekä suunnitella ja organisoida koulutus siten, että koulutuksilla on pystytty vastaamaan valtakunnallisiin koulutustarpeisiin.

Poliisiammattikorkeakoulu on tukenut Keskusrikospoliisia teknisen tarkkailun koulutusten järjestämisessä, mutta tuki on ollut luonteeltaan logistista. Poliisiammattikorkeakoulu on järjestänyt alueeltaan koulutusta varten harjoitustiloja, ajoneuvoja sekä majoitustiloja. Lisäksi Poliisiammattikorkeakoulu on huolehtinut koulutusten hallinnollisesta osuudesta, eli koulutusten julkaisusta, koulutettavien rekisteröinnistä sekä opiskelijoiden koulutuskorttien päivittämisestä. Erään haastattelun mukaan kyse on ollut ns. ”vääpelipalvelusta”.

Poliisilaitosten tehtävänä on muun muassa toimia omalla alueellaan rikollisuuden ennalta estämiseksi sekä tutkia rikoksia (Laki poliisin hallinnosta 110/1992, 7 §). Tämä asettaa poliisilaitoksille myös veloitteen organisoida oma toimintansa siten, että laitoksella on riittävä osaaminen ja henkilöstö suorittaa pääosa alueellaan tapahtuvista teknisen tarkkailun tehtävistä.

4.1.2 Asentajien osaaminen, motivaatio ja todellinen tekeminen

Teknisen tarkkailun asentajien osaamistaso on kyselyjen ja haastatteluiden perusteella kehittynyt erityisesti viime vuosina. Asentajien motivaatio on pääasiassa hyvä, joskin haastatteluiden perusteella paikallistasolla on asentajia, joilla on asentajastatus, mutta jotka eivät ole vuosiin tehneet yhtään teknisen tarkkailun asennusta. Asentajien todellista tekemistä haastavat monin paikoin resurssien vähyys sekä toimintojen organisointi. Teknisen tarkkailun

asentajilla on yleensä paljon muitakin tehtäviä, jotka vievät aikaa tekniseltä tarkkailulta. Useassa haastattelussa ja kyselyvastauksessa todettiin, että motivoituneimmat ja osaavimman asentajat ovat yleensä muutenkin aktiivisia ja haluavat kehittää itseään monipuolisesti. Tämä on aiheuttanut tilanteen, jossa näille on kasautunut useita muitakin vastuutehtäviä. Päätoimisia teknisen tarkkailun asentajia on paikallistasolla vain muutama koko valtakunnassa, ja useimmiten asentajien toimenkuva on yhdistelmä tarkkailijan ja teknisen asentajan, sekä joissakin tapauksissa myös taktisen tutkijan tehtäviä.

4.2 Teknisen tarkkailun koulutuksen lähtötilanne ja kehittyminen

4.2.1 Teknisen tarkkailun koulutus 2018 ja tunnistetut haasteet

Lähtökohtana vuonna 2018 teknisen tarkkailun koulutuksen kehittämiseksi oli silloinen koulutusmalli, jossa yhdellä viiden päivän kurssilla koulutettiin teknisen tarkkailun asentajia. Kyseessä oli Keskusrikospoliisin järjestämä valtakunnallinen koulutus, jonka aikana pyrittiin asentajalle kouluttamaan kaikki teknisen tarkkailun osa-alueet, eli lainsäädäntö ja perusteet, tekninen seuranta, tekninen katselu ja tekninen kuuntelu. Mainitun kurssin käyminen tuotti asentajastatuksen, joka oikeutti käyttämään niitä teknisen tarkkailun välineitä, joihin oli saanut koulutuksen. Osaamisen ylläpitoa varten ei ollut erillistä koulutusta, vaan oletettiin teknisen tarkkailun operatiivisten tehtävien, eli rutiinin olevan riittävä osaamista ylläpitävä keino.

Teknisen tarkkailun koulutusta toteutti lähes pääasiassa Keskusrikospoliisin tarkkailuyksikkö, jonka tehtäviin kuuluu paitsi koulutuksen tuottaminen valtakunnallisesti, myös teknisen tarkkailun operatiiviset tehtävät, teknisen tarkkailun valtakunnallinen kehittäminen sekä teknisen tarkkailun kansainvälinen yhteistyö.

Haasteeksi oli ajan myötä kehittynyt erityisesti kaksi seikkaa. Ensinnäkin tekniikan kehittyminen ja monimutkaistuminen oli aiheuttanut sen, että kaikkea tarvittavaa teknistä osaamista ei ehditty kouluttaa käytettävissä olevassa ajassa ja oli jouduttu jo karsimaan operatiivisen kyvykkyyden edellyttämää koulutusta erityisesti taktisesta koulutuksesta. Toiseksi Keskusrikospoliisin teknisen tarkkailun resurssien väheneminen ja operatiivisten tehtävien lisääntyminen samanaikaisesti aiheuttivat sen, että käytännössä lähes koko operatiivisen resurssin irrottaminen viikoksi koulutustehtäviin oli tullut mahdottomaksi.

4.2.2 Siirtymävaihe I: 2019-2020

Teknisen tarkkailun asentajakoulutusta uudistettiin vuosina 2019-2020 siten, että koulutus eriytettiin kolmeen eri moduuliin. Vuonna 2019 teknisen tarkkailun koulutusta lähdettiin muuttamaan siten, että teknisen tarkkailun asentajille ryhdyttiin antamaan teknisen tarkkailun perusteiden koulutusta työpaikkakoulutuksena kokeneen asentajan johdolla. Tämä

toteutettiin siten, että asentajakoulutukseen valittu ryhtyi jo ennakolta perehtymään teknisen tarkkailun ”peruskalustoon”.

Samalla valtakunnallista koulutusta kehitettiin moduulikoulutuksen suuntaan ja luotiin neljä moduulia; Lainsäädäntö ja perusteet, tekninen seuranta, tekninen katselu ja tekninen kuuntelu. Lainsäädäntö ja perusteet opiskeltiin itseopiskeluna verkkokoulutuksena, ja sitä varten kehitettiin Moodle-pohjainen verkkokoulutusaineisto, joka sisälsi myös osaamisen mittaamista sekä ”loppukokeen” jonka läpäiseminen riittävällä osaamistasolla oli edellytys seuraavien moduulien aloittamiselle. Kunkin moduulin suorittaminen antoi asentajalle oikeuden käyttää niitä teknisen tarkkailun laitteita, joihin hän oli saanut koulutuksen.

Koulutus vuoden 2020 aikana tapahtui Keskusrikospoliisin teknisen tarkkailun toimesta, yhteistyössä Poliisiammattikorkeakoulun kanssa niin, että kukin teknisen tarkkailun osa-alue (seuranta, kuuntelu ja katselu) koulutettiin erikseen. Osaamisen ylläpitoon ryhdyttiin myös kehittämään kertauspäiviä ja näyttökoetta, mutta niiden jalkauttamista ei ehditty aloittaa.

Keskusrikospoliisi pilotoi vuoden 2020 Itä-Suomen poliisilaitoksen kanssa teknisen seurannan asentajakoulutusta työpaikkakoulutuksena. Saatu palaute ja oppimistulokset olivat niin hyviä, että päätettiin jalkauttaa malli valtakunnalliseksi koulutusmalliksi vuoden 2021 alusta.

4.2.3 Siirtymävaihe II ja nykytila: 2021

Vuoden 2021 alusta lukien teknisen seurannan koulutus on vastuutettu poliisilaitoksille, erillisyksiköille ja yhteistyöviranomaisille. Teknisen tarkkailun moduulit sinällään pysyivät samoina kuin 2020, ja Keskusrikospoliisin tekninen tarkkailu tuottaa tarvittavan kouluttajakoulutuksen, materiaalit sekä koulutuksen laadun varmistamisen.

Vuoden 2021 aikana on jo jouduttu antamaan paikallisesti teknisen kuuntelun ja katselun asentajakoulutusta koronatilanteen vuoksi, vaikka virallista päätöstä koulutuksen alueellistamisesta ei olekaan. Valtakunnallisia koulutuksia ei ole voitu järjestää, mutta tarvetta asentajakoulutukselle on ollut henkilövaihdoksista johtuen. Kyseinen teknisen tarkkailun koulutuksen siirtäminen poliisilaitoksille ja alueyksiköille on ollut teknisen tarkkailun koulutuksen vision mukaista, mutta sen jalkauttaminen ja käynnistäminen on tapahtunut koronan vuoksi suunnittelematta ja ennakoimatta.

4.3 Kyselyn yhteenveto

4.3.1 Mitkä seuraavista asioista ovat mielestäsi tärkeimpiä teknisen tarkkailun osaamisessa ja tehtävillä?

	Teknisen tarkkailun perusteet ja lainsäädäntö	Teknisen tarkkailun taktiikka ja operatiivinen toiminta	Teknisen seurannan tekninen toteuttaminen	Teknisen kuuntelun tekninen toteuttaminen	Teknisen katselun tekninen toteuttaminen
Tiedonhankinnassa ja/tai tutkinnassa tarvitaan eniten (1) - vähiten (5):	2,82	1,94	2,65	3,76	3,82
Teknisen tarkkailun asentajan tarvitsema osaaminen on laajin (1) - suppein (5):	3,82	2,35	3,29	3,12	2,41
Tarvittava koulutus on monimutkaisin ja vaikein (1) - yksinkertaisin ja helpoin (5):	4,35	2,82	3,88	2,41	1,53
Työpaikkakoulutuksen järjestäminen on haastavinta (1) - helpointa (5):	4,59	2,71	3,71	2,18	1,82

Taulukko 1: Teknisen tarkkailun osaaminen ja koulutuksen järjestelyt

Kysymyksellä 1 pyrittiin selvittämään, mitkä tekijät ovat vastaajien mielestä tärkeimpiä teknisen tarkkailun osaamisessa ja tehtävillä. (Pienempi lukema = tärkeämpi, suurempi lukema = vähemmän tärkeä)

Teknisen tarkkailun taktiikan ja operatiivisen toiminnan valmiuksia tarvitaan vastaajien mielestä selkeästi eniten tiedonhankinnassa ja/tai tutkinnassa. Taktiikka ja operatiivinen toiminta sisältyvät kaikkiin teknisen tarkkailun asennuksiin, joten sen ensisijaisuus käytössä on ymmärrettävää. Teknisen tarkkailun asentajan tarvitsema osaaminen arvioitiin myös laajimmaksi näiltä osin. Koulutuksen nähtiin olevan kolmanneksi monimutkaisinta ja työpaikkakoulutuksenjärjestämisen olevan kohtuullisen haastavaa. Koulutuksen monimutkaisuus on myös melko haastavaa erilaisten toimintamallien monimuotoisuuden johdosta. Operatiivinen toiminta ja taktiikka tehtävillä ovat hyvin tilannekohtaisia, eikä niissä voida osoittaa vain yhtä oikeaa tai parasta tapaa suoritua. Näin ollen toimintamallien ja taktiikan vaihtoehtoja tulee olla paljon, ja mitä enemmän erilaisia toimintamalleja tulee hallita, sen haastavampaa niiden kouluttaminen on.

Teknisen seurannan teknisen toteuttamisen osaamista tarvitaan vastaajien mukaan toiseksi eniten. Teknisen seurannan osaaminen arvioitiin toiseksi helpoimmaksi omaksua ja työpaikkakoulutuksen järjestämisen olevan samoin toiseksi helpointa. Nämä vastaukset ovat loogisia, sillä teknisen seurannan tehtävät ovat poliisilaitoksissa ja yksiköissä ns. rutiinitehtäviä ja teknisen tarkkailun keinoista käytetyimpiä (Sisäministeriö 2020, 23; Poliisihallitus 2021, 25). Teknisen seurannan asennuksista on paljon kokemusta ja osaamista on laajasti.

Teknisen tarkkailun perusteita ja lainsäädännön osaamista tarvitaan vastausten perusteella vasta kolmanneksi eniten. Samalla nämä arvioitiin suppeimmaksi osaamistarpeeksi, ja niiden kouluttaminen on yksinkertaisinta ja työpaikkakoulutuksen järjestäminen helpointa. Näitä vastauksia voi pitää yllättävänä ja osittain huolestuttavanakin. On mahdollista, että kyselyyn vastanneet teknisen tarkkailun päällystövastaavat ja koordinaattorit ovat jo niin perehtyneitä perusteisiin ja lainsäädäntöön, että niiden merkitys ja tarve jää todellista vähäisemmälle huomiolle.

Teknisen kuuntelun sekä teknisen katselun teknistä toteuttamista ei tarvita yhtä usein kuin taktiikan, teknisen seurannan teknistä toteuttamista tai perusteiden osaamista. Tämä ilmenee myös vuosien 2019 ja 2020 kertomusten tilastoista (Sisäministeriö 2020; Poliisihallitus 2021). Vastaavasti taas teknisen kuuntelun ja erityisesti teknisen katselun koulutukset arvioitiin vaikeimmiksi ja monimutkaisimmiksi, sekä työpaikkakoulutuksen järjestämisen haastavimmiksi. Kuuntelun ja katselun teknisen toteuttamisen koulutuksessa tulee huomioida myös laitteistojen tarvitsema virransaanti. Virransaannin varmistaminen erityisesti pitkäkestoisissa kuunteluissa ja katseluissa asettaa haasteita teknisten ratkaisujen tekemiselle. Siellä, missä kiinteää virransaantia ei voi toteuttaa on tarvittava virta toteutettava akkujen avulla. Akkujen kesto on yleensä hyvin rajallinen, ja suuremman akkukapasiteetin varaaminen edellyttää poikkeuksellisia taktisia ratkaisuja.

Teknisen kuuntelun osaamisen haasteeksi nousee keinon teknisyyden. Uudet teknologiat ovat muuttaneet teknisen kuuntelun toteuttamista merkittävästi (Encyclopedia Britannica 2019), ja uusien teknologioiden monimutkaisuus voi aiheuttaa haasteita niiden laajamittaiselle käytölle. Uusi teknologia edellyttää uuden oppimista ja uudet ominaisuudet niiden testaamista ja todellisten käyttömahdollisuuksien hahmottamista.

Teknisen katselun kohdalla tilanne on vielä monimutkaisempi kuin teknisen kuuntelun kohdalla. Teknisen katselun teknisen toteuttamisen osaaminen koettiin lähes yhtä laajaksi osa-alueeksi kuin taktiikan ja operatiivisen toiminnan osaaminen, mutta selkeästi kaikkein monimutkaisimmaksi kouluttaa ja haastavimmaksi järjestää työpaikkakoulutusta. Teknisen katselun välineiden kirjo on merkittävän suuri, sillä teknisen katselun tehtävillä vaatimuksia tulee useista tarpeista. Teknisen katselun etäisyys tai valaistusolosuhteet usein edellyttävät kalustolta poikkeuksellisia ominaisuuksia, samoin sisätiloissa riittävän tarkan kuvamateriaalin

hankinta ja kameran piilottaminen. Muuttujia on poikkeuksellisen paljon, lähtien kameroiden linseistä ja objektiiveista kameroiden ohjelmistoihin ja niiden erottelukykyyn. Nämä ääriesimerkit ovat vain kapea otos erilaisista teknisistä ratkaisuista, ja teknisen katselun asentajan tulisi hallita ne kaikki. Lisäksi tiedonsiirron suunnittelu ja toteuttaminen asettavat poikkeuksellisia osaamistarpeita asentajille.

4.3.2 Mitkä tällä hetkellä käytettävissä olevista koulutusmuodoista mielestäsi toimivat parhaiten teknisen tarkkailun asentajan koulutuksessa?

	Teknisen tarkkailun perusteet ja lainsäädäntö	Teknisen tarkkailun taktiikka ja operatiivinen toiminta	Teknisen seurannan tekninen toteuttaminen	Teknisen kuuntelun tekninen toteuttaminen	Teknisen katselun tekninen toteuttaminen
Verkkokoulutus (esim. omatoiminen itseopiskelu)	1,47	2,88	2,82	3,00	3,06
Valtakunnallisesti keskitetty koulutus (esim. KRP ja POLAMK järjestämät kurssit)	2,18	1,65	1,76	1,24	1,12
Työpaikkakoulutus (esim. työpaikkakouluttajan pitämä koulutus tai perehdyttäminen)	2,35	1,53	1,35	2,00	2,12

Taulukko 2: Teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen koulutusmuodot

Kysymyksellä 2 pyrittiin selvittämään, mitkä nykyisistä koulutusmuodoista toimivat vastaajien mielestä parhaiten teknisen tarkkailun asentajan koulutuksessa. (Pienempi lukema = tärkeämpi, suurempi lukema = vähemmän tärkeä)

Verkkokoulutus, esimerkiksi itsetoiminen opiskelu, koettiin vastaajien arvioiden mukaan selkeästi parhaiten toimivaksi koulutusmuodoksi teknisen tarkkailun perusteiden ja lainsäädännön kouluttamiseksi. Muiden osa-alueiden koulutuksessa sitä vastoin verkkokoulutus koettiin tehottomaksi ja huonosti toimivaksi.

Valtakunnallisesti keskitetty koulutus Keskusrikospoliisin ja Poliisiammattikorkeakoulun järjestäminä koettiin parhaaksi koulutusmuodoksi teknisen katselun ja teknisen kuuntelun teknisen toteuttamisen osa-alueilla. Tämä vahvistaa kysymyksen 1 vastauksia, joissa nämä osa-alueet koettiin teknisyytensä vuoksi monimutkaisiksi ja vaikeiksi. Vahvasti teknistä osaamista edellyttävien koulutusten järjestämiseen toivotaan syvällistä osa-alueen osaamista

kouluttajilta, eikä riittävää osaamista kouluttamiseen ole valtakunnallisesti kuin yksittäisillä henkilöillä, pääasiassa Keskusrikospoliisissa.

Työpaikkakoulutus koettiin parhaiten toimivaksi koulutusmuodoksi teknisen seurannan teknisen toteuttamisen, sekä taktiikan ja operatiivisen toiminnan kouluttamisen toteuttamiseksi. Nämä arviot myös vahvistavat kysymyksen 1 vastauksia. Kuten aiemmin todettiin, taktiikka ja operatiivinen toiminta sisältyvät kaikkiin teknisen tarkkailun asennuksiin. Teknisen seurannan ollessa käytetyin ja valtakunnallisesti myös osatuin teknisen tarkkailun keino on ilmeistä, että koulutuksen järjestäminen työpaikkakoulutuksena on paitsi tehokasta, myös tarkoituksenmukaista. Taktiikan ja operatiivisen toiminnan osalta toimintaympäristö on tällöin koulutettaville ja kouluttajille tuttu, alueelliset erityispiirteet (mm. kaupunkiympäristö vs. maaseutu, ennalta tiedossa olevat potentiaaliset kohteet ym.) voidaan huomioida paremmin ja kohdentaa koulutusta täsmällisemmin tiedossa oleviin osaamispuutteisiin tai -tarpeisiin. Teknisen seurannan kouluttajaresurssia on runsaasti myös paikallispoliisissa ja alueyksiköissä, joten myös teknisen kouluttamisen mahdollisuudet paikallisesti ovat hyvät.

4.3.3 Miten teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen vastuuden tulisi jakautua?

	Koulutus materiaalin tuottaminen ja päivitys	Teknisen tarkkailun perusteet ja lainsäädäntö	Teknisen tarkkailun taktiikka ja operatiivinen toiminta	Teknisen seurannan, katselun ja kuuntelun tekninen toteuttaminen	Teknisen tarkkailun jatkokoulutus ja osaamisen seuranta
Keskusrikospoliisin Tekninen tarkkailu	13	12	3	2	9
KRP Tek.tark ja alueyksiöt/paikallispoliisi yhdessä	4	4	11	12	7
Alueyksiköt / Paikallispoliisi	0	1	3	3	1

Taulukko 3: Teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen vastuut

Kysymyksellä 3 pyrittiin selvittämään, miten vastaajien mielestä teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen vastuuden tulisi jakautua. (Lukema = vastausten lukumäärä)

Keskusrikospoliisin teknisen tarkkailun ensisijaiselle vastuulle arvioitiin erityisesti teknisen tarkkailun koulutusmateriaalin tuottamisen ja päivityksen, sekä toisaalta perusteiden ja lainsäädännön kouluttamisen vastuut. Materiaalin tuottaminen ja päivittäminen keskitetysti Keskusrikospoliisin toimesta on järkevää. Yhdenmukaisuus luo synergiaetuja. Materiaalin

yhdenmukaisuus ja keskitetty tuottaminen varmistavat sen, että valtakunnallinen koulutus on yhdenmukaista, toiminta ja tekniset ratkaisut ovat keskenään yhdenmukaiset sekä yhteensopivat. Samalla voidaan varmistaa operatiivinen yhteistoiminta esimerkiksi tilanteissa, joissa toinen yksikkö on käynyt asentamassa teknisen tarkkailun laitteistoa ja joku toinen yksikkö joutuu huoltamaan tai vaihtamaan laitteistoa. Paitsi yhdenmukaisuutta, keskitetyllä materiaalin tuottamisella voidaan luoda jatkuvuutta koulutukselle.

Perusteiden ja lainsäädännön kouluttaminen ja kysymyksen 2 vastauksissa nousseen verkko-koulutuksen järjestämisen kannalta myös keskitetty koulutus ja esimerkiksi sähköisten opiskelualustojen käyttäminen koulutuksessa on merkittävästi tehokkaampaa, joskin erityisosaamista vaativaa. Keskittämällä sähköisten oppimisalustojen luomisen esimerkiksi siten, että Poliisiammattikorkeakoulut tuottaa oppimisalustan tekniset ratkaisut ja Keskusrikospoliisin Tekninen tarkkailu tuottaa substanssin alustoille olisi järkevä tapa tuottaa koulutuskokonaisuuksia. Poliisissa sähköisten oppimisalustojen ja itseopiskeluna suoritettavien kurssien määrä on lisääntynyt nopeasti erityisesti koronapandemian haitatessa lähiopiskelutilaisuuksia. Tätä mallia kannattaisi edelleen laajentaa ja hakea uusia mahdollisuuksia ja alueita, joilla teoreettista osaamista ja tietoa voisi harjoittaa.

Teknisen tarkkailun taktiikan ja operatiivisen toiminnan koulutus sekä seurannan, kuuntelun ja katselun teknisen toteuttamisen vastuiden tulisi olla vastaajien näkemyksen mukaan yhteiset Keskusrikospoliisin ja alueyksiköiden tai paikallispoliisin kesken. Myös nämä vastaukset ovat loogisia. Kuten kysymysten 1 ja 2 vastauksista voitiin todeta, koulutuksen järjestäminen työpaikkakoulutuksena on paitsi tehokasta, myös tarkoituksenmukaista. Tämä ei kuitenkaan poista tarvetta koulutusmateriaalin ja esimerkiksi koulutuskorttien yhtenäisyydeltä. Huolehtimalla sekä koulutuksen reunaehto- ja yhtenäisyydestä (esim. oppimistavoitteet, koulutusmateriaali) että koulutuksen toteutuksen joustavuudesta (esim. alueellisten erityispiirteiden huomioiminen) voidaan saavuttaa kokonaisvaltaisesti tehokasta koulutusta, joka on myös koulutettaville mielekästä ja käytännönläheistä.

Teknisen tarkkailun jatkokoulutuksen ja osaamisen seurannan kohdalla vastaukset jakautuivat melko tasaisesti siten, että n. 53 % vastaajista arvioi vastuiden kuuluvan Keskusrikospoliisille ja 44 % arvioi vastuiden olevan yhteiset. Tämän voidaan tulkita myöhempien vapaan sanan vastausten perusteella tarkoittavan, että jatkokoulutuksen sisältöjen määrittämisen sekä osaamisen seurannan osalta päävastuun tulisi olla Keskusrikospoliisilla, mutta käytännön toteuttamisen tapahtuvan yhteistyössä Keskusrikospoliisin ja alueyksiköiden sekä paikallispoliisin kanssa.

Vastaajat eivät kokeneet järkeväksi minkään osa-alueen kohdalla alueyksiköiden tai paikallispoliisin ”jättämistä” ainoaksi vastuulliseksi. Tämä korostaa Keskusrikospoliisin merkitystä teknisen tarkkailun koulutuksen kokonaisuudessa. Lisäksi tämän voidaan arvioida kuvaavan

Keskusrikospoliisin Teknisen tarkkailun nauttima arvostusta alueyksiköiden ja paikallispoliisin keskuudessa, sekä jo vallalla olevaa yhdessä tekemisen kulttuuria ja vuorovaikutusta.

4.3.4 Kuinka kehittäisit teknisen tarkkailun asentajakoulutusta?

Useissa vastauksissa tuotiin esiin, että nykyinen suunta teknisen tarkkailun asentajakoulutuksessa on hyvä ja oikea. Teknisen tarkkailun osalta viime vuosina tapahtunut suuntaus siirtää koulutusvastuuta alueyksiköille ja poliisilaitoksille on koettu hyväksi, ja useissa vastauksissa toivottiin suuntauksen jatkuvan. Teknisen seurannan vastuuttaminen pääasiassa alueyksiköille ja paikallispoliisille koettiin toimivaksi menetelmäksi, jolla on voitu vastata alueellisiin koulutustarpeisiin. Päävastuun kouluttamisesta ja sen seurannasta sekä koulutusmateriaalista pitäisi kuitenkin olla Keskusrikospoliisilla. Keskusrikospoliisin tärkeäksi tehtäväksi koettiin koulutuskokonaisuuksien, koulutusvaatimusten, koulutusmateriaalin sekä riittävän osaamistason kriteerien laatimisen ja varmistamisen, jotta toiminta pysyy yhtenäisenä koko valtakunnan tasolla.

Joissakin vastauksissa arvioitiin, että erityisesti monimutkaisia teknisiä osaamisia vaativat koulutusosiot ovat liian lyhyitä, eikä niiden aikana ehdi omaksua tarvittavaa osaamista. Suurissa koulutusryhmissä voi olla erittäin suuret lähtötasoerot osaamisen suhteen, jolloin heikommilla alkuosaamisella olevat voivat ”tippua kärryiltä”, tai vastaavasti osaavammat eivät saa koulutuksesta mitään irti, mikäli koulutus vedetään heikoimpien tasolle sopivalla tahdilla. Lyhyeen koulutusaikaan on usein yritetty sisällyttää valtavasti asiaa, jolloin käytännön harjoitteluun ja oppimiseen jää liian vähän aikaa. Joissakin vastauksissa kaivattiin myös teknisten osaamistavoitteiden ja -vaatimusten kuvaamista, jolloin olisi helpompi hahmottaa mitä koulutettavan odotetaan osaavan koulutustilaisuuden jälkeen. Lisäksi toivottiin rekisteriä, josta selviäisi osajien tason, sijoittumisen ja käytettävyyden muuhunkin kuin oman yksikön tehtäviin. Monessa vastauksessa tuotiin esiin myös jatkokoulutuksen tarve sekä taktiikan, että teknisesti vaativien (pääasiassa teknisen katselun) asennusten osaamisen varmistamiseksi ja syventämiseksi. Näiden jatkokoulutusten tulisi olla Keskusrikospoliisin tuottamia ja vetämiä.

Vastaajat toivat esiin erilaisten koulutusmenetelmien yhdistämisen mahdollisuudet, esimerkiksi siten, että teoria- ja ”esitasen” koulutus olisi verkko-opintoina, mutta saman aihepiiriin syventävät koulutukset lähiopintoina. Lähiopiskelun tarve nostettiin useissa vastauksissa esiin, ja todettiin että uusien asentajien tulisi päästä tapaamaan myös muita asentajia ja sitä kautta verkostoitua. Asentajakoulutuksessa olisi myös mahdollista lisätä asennustaktiikkaa ja jakaa hyviä käytäntöjä. Koulutuksen toivottiin muuttuvan entistä työlähtoisemmäksi, mutta samalla todettiin alueyksiköiden ja poliisilaitosten resurssipuutteet haasteina tälle. Keskusrikospoliisin Teknisen tarkkailun roolin nähtiin tulevaisuudessa olevan entistä enemmän kouluttajien koulutuksesta vastaava taho, ja kouluttajat voisivat alueellisesti jakaa osaamista omissa yksiköissään. Teknisen tarkkailun koordinaattoreille nähtiin mahdolliseksi lisätä roolia

ja vastuita koulutuksissa. Näiden tulisi muodostaa kouluttajapooli, ja koordinaattoreita tulisi kierrättää muissa yksiköissä, mukaan luettuna Keskusrikospoliisin tekninen tarkkailu. Näillä keinoin valtakunnallista osaamista saataisiin lisättyä ja varmistettua myös kouluttajaresurssi.

Jatkokurssien koulutus nähtiin myös mahdolliseksi järjestää ainakin osittain myös työpaikka- ja verkkokoulutuksina. Teknisen kuuntelun ja katselun koulutusten tueksi ja lisäksi toivottiin säännöllistä kertausta, joka pakottaisi asentajat vuosittain suorittamaan erikseen annettu tehtävä, joka pitäisi raportoida tai palauttaa Keskusrikospoliisin tekniseen tarkkailuun arvioitavaksi. Tällä voitaisiin ylläpitää ja varmistaa asentajien osaamista sekä työn laatua. Paikallisesti toteutettavia kertauskoulutuksia tulisi suunnitella ja pohtia yhdessä Keskusrikospoliisin sekä teknisen tarkkailun koordinaattorin kesken.

Muutamassa vastauksessa todettiin, että teknisen tarkkailun käyttötilanteiden tunnistamisessa on puutteita. Tilanteita, joissa teknistä tarkkailua voidaan hyödyntää, on selvästi enemmän, kuin mihin sitä käytetään. Vaarana nähtiin, että koulutuksen yhdenmukaistamisella voidaan menettää luovaa ajattelua ja tapauskohtaista ideointia. Lisäksi teknisen tarkkailun teknistyessä ja monimutkaistuessa, tutkinnanjohtajien ja tarkkailujohtajien ymmärrys ja tilanteiden hahmottaminen voi jäädä heikoksi, eikä keinoja osata välttämättä käyttää tai vaatia.

4.3.5 Miten teknisen tarkkailun asentajakoulutus tulisi mielestäsi järjestää?

Kuten aiemmankin kysymyksen kohdalla, valtaosa vastaajista arvioi nykysuuntauksen olevan hyvä. Monimuotoinen koulutusmuotojen yhdistelmä (verkkokoulutus, valtakunnallisesti keskitetty koulutus sekä alueellinen koulutus) nähtiin toimivana. Joissakin vastauksissa oltiin huolissaan siitä, ettei siirretä liikaa koulutusvastuuta alueille liian nopeasti. Verkkokoulutuksen lisäämistä ja kohdentamista erityisesti perusteiden koulutukseen koettiin tervetulleena uudistuksena ja sen laajentamista toivottiin myös muihin teoriaosuuksien koulutukseen. Vastaajien mukaan päävastuun koulutuksesta, sen sisällöstä, koulutusmateriaaleista ja osaamisen seurannasta tulisi olla Keskusrikospoliisilla. Poliisiammattikorkeakoululle toivottiin teknisen tarkkailun vastuupettajaa, jonka vastuulle kuuluisi koulutuksen koordinointi ja sisällön tuottaminen sekä koulutuksen kehittäminen.

Vastaajien mielestä perusasentajakurssien tulisi olla osittain etä- ja osittain työpaikkakoulutuksena järjestettyjä. Etäopintoina ja verkkokoulutuksena voisi kouluttaa mm. lainsäädännön sekä teknisen tarkkailun perusteet ja teoria, sekä työpaikkakoulutuksena ”perusasentajan” taktiset ja tekniset taidot. Tämän edellytyksenä olisi riittävän kattavat opinto- ja koulutusmateriaalit, määritellyt oppimistavoitteet sekä osaamisen seuranta. Perustason koulutuksen sisäistäminen tulisi voida varmistaa, esimerkiksi valtakunnallisella testillä, jonka jälkeen koulutettavalle voitaisiin myöntää oikeudet (lisenssi) suorittaa osaamisensa mukaisia teknisen tarkkailun tehtäviä. Peruskoulutusta voisi tehostaa ”kisälli”-mallia hyödyntämällä, jolloin lisenssin saanut asentaja osallistuisi alkuun kokeneemman asentajan mukana oman

osaamistason mukaisiin asennuksiin. Malli on koettu toimivaksi sekä taktisessa että teknisessä viitekehysessä.

Alueellista koulutusta tulisi tehostaa hyödyntämällä koordinaattoreita sekä kehittämällä edelleen kouluttajapoolia. Koordinaattorien osaamisen ylläpitäminen sekä kouluttajien koulutus nähtiin erittäin tärkeänä osa-alueena varmistettaessa valtakunnallista asentajakoulutusta. Kouluttajakoulutuksen kehittämällä voisi paitsi keventää Keskusrikospoliisin teknisen tarkkailun koulutukseen kuluvan työajan määrää, myös vahvistettaisiin alueellista osaamista ja kyvykkyyttä.

Vaativampi jatkokoulutus, mm. pidemmälle viety taktiikkakoulutus sekä teknisesti vaativien jatkokurssien tulisi olla Keskusrikospoliisin toimesta vedetty, esimerkiksi Poliisiammattikorkeakoululla tai muussa vastaavassa paikassa, jossa voitaisiin varmistaa tarvittavien harjoitusolosuhteiden luominen.

Koulutuksen ja operatiivisten koulutustarpeiden tulisi kohdata entistä paremmin. Perus- ja jatkokoulutusta tulisi järjestää ennakoivasti ja pitkäjänteisesti. Koulutuksessa tulisi pyrkiä huomioimaan lievä ”yliresursointi”, eli koulutettuja olisi hieman enemmän kuin operatiiviset tarpeet edellyttäisivät. Tällä voitaisiin hallita henkilöriskejä sekä mahdollisten poistumien aiheuttamia operatiivisen toiminnan notkahduksia sekä ylläpitää organisaation resilienssiä.

Osaamisen ylläpidon kannalta myös verkostoituminen nähtiin tärkeänä osana teknisen tarkkailun asentajien ”työkalupakkia”. Asentajien tulisi pystyä tasaisin väliajoin vaihtamaan ajatuksia ja kokemuksia myös muualla toimivien asentajien kanssa. Teknisen tarkkailun koordinaattorien vuosittaisten tapaamisten lisäksi tulisi harkita myös perusasentajille kohdennettuja seminaareja tai työpajoja. Näillä voisi peilata paitsi omia työtapoja ja osaamista, myös tunnistaa ja oppia muilta hyvä käytäntöjä (*”benchmarking”*).

Useissa vastauksissa todettiin, että ryhmissä, joissa asentajan toimenkuva on yhdistelmä tarkkailijan ja teknisen tarkkailun asentajan tehtäviä, voi olla haastavaa saada riittävää rutiinia teknisen tarkkailun asennuksista. Osa asennuksista voi olla harvemmin käytettyjä ja kuitenkin asennuksina (taktisesti ja teknisesti) hyvinkin vaativia. Tällöin työturvallisuus, itse menetelmä tai käytettävä laitteisto voi olla vaarassa paljastua. Lisäksi todettiin, että työpaikkakoulutus on resurssien johdosta haasteellista ja lisäksi yhtenäiset toimintatavat ja osaamisen jakaminen voivat kärsiä. Myös verkkokoulutuksen voimakas lisääminen nähtiin mahdollisena uhkana, poliisihallinnon nykyään suosimista verkkokoulutuksista todettiin, että usein verkkokoulutuksesta ei jää mitään mieleen ja kosketuspinta käytännön työhön voi olla heikko.

4.3.6 Voisiko 3D- ja virtuaalitekniikkaa hyödyntää teknisen tarkkailun asentajakoulutuksessa?

Noin puolet vastaajista katsoi, että virtuaalitekniikan mahdollisuuksia voisi tulevaisuudessa hyödyntää tavalla tai toisella myös teknisen tarkkailun asentajakoulutuksessa. Konkretiaa vastausten pohjaksi ei yhtä poikkeusta lukuun ottamatta esitetty, ja vastauksissa korostuivat tietämättömyys virtuaalitekniikasta ja sen mahdollisuuksista. Puolet vastaajista jätti tämän kohdan tyhjäksi, tai vastaukset olivat muotoa *”ei tietoa”*, *”en osaa vastata”* tai *”ei ole kokemusta”*. Yhtenä käytännön esimerkkinä tosin mainittiin riskiarviointityökalujen käyttö esimerkiksi asennuksen suojaamisen suunnitteluun sekä riskitekijöiden arvioimiseen ja erityisesti taktiikan kouluttamiseen.

Noin puolet vastaajista koki, että teknisen tarkkailun asentajakoulutus on ensi sijassa ”käden taitojen” kouluttamista, eli tekemällä oppiminen nähtiin tärkeimmäksi oppimismenetelmäksi. Oppimisen kannalta keskeiseksi nähtiin, että itse tehdään asennuksia oikeilla laitteilla harjoitustilanteissa oikeassa ympäristössä. Jotkut vastaajan näkivät virtuaalitekniikan käyttämisen jopa täysin hyödyttömäksi koulutusmenetelmäksi.

4.3.7 Miten yksikkösi tukee teknisen tarkkailun asentajan koulutusta?

Lähes kaikissa vastauksissa todettiin, että yksikön tuki teknisen tarkkailun asentajakoulutuksille on hyvä. Koulutuksiin pääsee pääsääntöisesti osallistumaan sekä oppilaana, että kouluttajana. Erityisen hyvin toteutuvat vuosittaiset seminaarit sekä hallinnon valtakunnalliseen koulutukseen pääsy, mutta niihin pääsee yleensä vain 1-2 asentajaa / alueyksikkö tai poliisilaitos. Koulutukseen pääsyn tärkeimpänä tekijänä vaikutti olevan asentajan tai asentajaksi haluavan henkilökohtainen halu päästä koulutukseen. Yhdessä vastauksessa todettiin, että *”yksikön päällikkö kommentaa asentajat kaikkiin koulutuksiin, joihin asentajat itse haluavat.”*

Myös työpaikkakoulutukselle on järjestynyt aikaa ja mahdollisuuksia esimerkiksi taktiikan ja asennusten harjoittelemiseksi. Tosin työpaikkakoulutuksessa vaikutti olevan erilaisia toteuttamistapoja ja mahdollisuuksia, osassa yksiköitä työpaikkakoulutus sisältyi jokapäiväiseen tekemiseen ja osassa painotettiin erillisiä, muista tehtävistä erillään olevia kertaus- ja koulutuspäiviä. Aktiivisimmissa yksiköissä kaikille teknisen tarkkailun asentajille oli mahdollisuus osallistua 4-5:een koulutus/harjoittelupäivään vuodessa omassa yksikössä, sekä lisäksi kannustettiin hakeutumaan valtakunnallisiin koulutuksiin.

Vastauksista nousi esiin myös lukuisia haasteita koulutukselle. Muutamissa yksiköissä työtilojen puute tai niiden vajavaiset varustelut koettiin riittämättömiksi työpaikkakoulutukselle. Lisäksi useiden teknisen tarkkailun asentajien lisä- ja OTO- (oman toimen ohella) tehtävät kuormittavat niin yksikköä, kuin yksittäisiä työntekijöitä. Pienissä yksiköissä haasteina koettiin operatiivisen toiminnan ja koulutuksen yhteensovittamista:

”...casen keskellä aikaikkunoiden löytäminen ... on välillä haastavaa”

”Kaikki teknisen tarkkailun työt tehdään muun työn ohessa.”

”...käytännössä vaan monesti käy niin, että juuri sillä hetkellä, kun pitäis olla työaika varattuna johonkin asiaan, keississä onkin (muka) jotakin erinomaisen tärkeää meneillään.”

Muutamassa vastauksessa kritisoitiin johdon ymmärrystä teknisen tarkkailun osaamisesta, ”... yksikön johdolla ei ole näkemystä, millaista osaamista ja sitä kautta koulutusta asentajat tarvitsisivat.”

Kansainväliseen koulutukseen osallistumisessa on koettu puutteita. Lähinnä Keskusrikospoliisin sekä Helsingin poliisilaitoksen teknisen tarkkailun asentajat pystyvät osallistumaan myös kansainväliseen teknisen tarkkailun koulutukseen, mutta valtaosalle se ei ole mahdollista.

Vastaajat toivat esiin, että työaika pelkästään kouluttautumiseen ja omaan harjoitteluun on erittäin vähän, jos lainkaan. Osaamisen ylläpito voi osoittautua haasteelliseksi, mikäli resurssitilanteen johdosta ei voida panostaa riittävästi koulutukseen, vaan operatiivinen tilanne edellyttää jatkuvaa tehtävillä oloa. *”Työajankäytöllisesti koulutus on haastavaa ja ennakkoonkin sovitut koulutustapahtumat voivat peruuntua muiden työtehtävien osuessa kohdalle.”*

Useissa yksiköissä esimerkiksi ryhmän "ulkopuolisten" henkilöiden kouluttaminen on melko mahdotonta. Ryhmän sisällä pystytään tehokkaammin hyödyntämään työaika koulutukselle työvuorojen näin salliessa.

4.3.8 Mitä muuta haluat tuoda esiin teknisen tarkkailun asentajakoulutuksesta?

Useissa vastuksissa tuotiin esiin tyytyväisyys tämänhetkisen koulutuksen laatuun. Erityisesti kiitosta saivat ammattitaitoiset ja motivoituneet kouluttajat sekä uusien asentajien tarve saada oppia *”alan huipuilta Suomessa”*. Myös nykyiseen koulutusmalliin, jossa yhdistetään verkkokoulutusta ja lähiopetusta, oltiin tyytyväisiä. Koulutuksen vaikuttavuuden keskiössä ovat vastaajien mukaan selkeät ja yhtenäiset mallit, joita voi muokata paikallisten tarpeiden mukaan. Keskitetty koordinointi sekä yhtenäisen sisällön tuottaminen on erittäin tärkeää laadun ja ammatillisen osaamisen varmistamiseksi.

Vastaajat kokivat tarjolla olevan koulutuksen olevan vuositasolla liian vähäistä, sekä yksiköiden ja poliisilaitosten resurssien olevan riittämättömät laajamittaisen koulutuksen järjestämiseen. Lisäksi eräässä vastauksessa todettiin, että paikallisesti ei ole riittävää osaamista varsinainten koulutustavoitteiden saavuttamiseen. Useissa vastauksissa tuotiin esiin myös kouluttajien vastuu koulutuksesta muun toiminnan ohella. Pienissä yksiköissä ja ryhmissä

kouluttajapoistuma voi olla jopa 25-30 % operatiivisesta vahvuudesta. Tämä voi luoda merkittäviä ongelmia paitsi koulutuksen ajankohtien sopimiselle, myös kouluttajien poistumalle operatiivisesta työstä: usein kouluttajat ovat myös alueellisesti kyvykkäimpiä teknisen tarkkailun asentajia, ja erityisesti vaativat ja haasteelliset tehtävät tulevat heille hoidettavaksi. Yksittäisenä, mutta erittäin tärkeänä puutteena nähtiin ymmärryksen puute siitä, kuinka teknisen tarkkailun tehtävät muuntuvat esitutkintapöytäkirjan näytöksi. Vastaajan mukaan valtakunnallisesti yhtenäinen linja puuttuu ja asia on *”todella retuperällä”*.

Vastaajat kokivat, että koulutuksen laadukkuutta olisi edelleen mahdollista parantaa. Tekijöinä tähän vastaajat toivat esiin Keskusrikospoliisin tuottaman yhdenmukaisen ja säännellyn koulutuksen. Koulutuksen tulisi olla tietyllä tavalla *”tuotteistettua”*, eli alueellisilla kouluttajilla olisi käytettävissään valtakunnalliset koulutuskortit ja materiaalit. Tällä saavutettaisiin yhdenmukaista ja tasalaatuista osaamista. Tätä kautta voitaisiin saavuttaa myös entistä parempaa uskottavuutta ja oikeusvarmuutta. Tehokkaan ja salassa pysyvän operatiivisen toiminnan varmistamiseksi taktiikan koulutusta pitäisi korostaa, sekä hyödyntää jo olemassa olevia hyvä käytänteitä sekä malleja.

Vastaajat näkivät suurena uhkakuvana teknisen tarkkailun edelleen jatkuvan teknistymisen. Tarvittavan osaamisen saavuttaminen edellyttää erittäin suurta panostusta ja motivaatiota, sekä jatkuvaa kouluttautumista teknologian kehittyessä. Jatkokoulutuksella tulisi pyrkiä varmistamaan myös kokeneiden asentajien osaamisen ylläpito ja kehittäminen. Erityisenä haasteena nähtiin koulutuksen muokkaaminen etupainotteisesti tulevaisuuden tarpeisiin. Koulutuksen suunnittelussa tulisi huomioida paitsi nykyhetki, myös tulevaisuuden kehityssuunnat. Koulutuksen tulisi kehittyä jatkuvasti ajan mukana.

4.4 Vastausten ja haastatteluiden SWOT-analyysia

Vastauksia analysoitaessa pystyttiin tunnistamaan tiettyjä ”osakokonaisuuksia”, joiden kautta vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia oli mahdollista ryhmitellä loogisina ja ymmärrettävinä teemoina. Näitä teemoja ovat koulutusjärjestelmä, osaamisen ylläpito ja varmistaminen sekä koulutuksen vastuut.

4.4.1 Nykyisen koulutusmallin vahvuuksia

Nykyisen koulutusjärjestelmän yksi selkeä vahvuus on verkkokoulutuksen sisällyttäminen erityisesti teknisen tarkkailun perusteiden ja lainsäädännön koulutukseen. Lisäksi monimuotoinen koulutusmuotojen yhdistelmä (verkkokoulutus, valtakunnallisesti keskitetty koulutus sekä alueellinen koulutus) ovat toimivia menetelmiä koulutettaessa laajoja, toisistaan poikkeavia asiakokonaisuuksia.

Suuntaus siirtää koulutusvastuuta alueyksiköille ja poliisilaitoksille on myös tunnistettu vahvuus. Tekninen seuranta on nykyään jokaisen teknisen tarkkailun asentajan ”perusosaamista”. Teknisen seurannan vastuuttaminen pääasiassa alueyksiköille ja paikallispoliisille on ollut toimiva keino, jolla on voitu vastata alueellisiin koulutustarpeisiin. Paikallisyksiköissä ja alueilla on myös valmiuksia antaa koulutusta ainakin perustason kuuntelun ja katselun asennuksiin, mutta syvemmät teknisen osaamisen koulutusvalmiudet ovat paikoin riittämättömät.

Keskusrikospoliisin päävastuun kantaminen kouluttamisesta ja sen seurannasta sekä koulutusmateriaaleista on myös tunnistettu vahvuus. Keskusrikospoliisin tärkeä tehtävä on koulutuskonaisuuksien, koulutusvaatimusten, koulutusmateriaalin sekä riittävän osaamistason kriteerien laatiminen ja varmistaminen, jotta toiminta pysyy yhtenäisenä koko valtakunnan tasolla. Koulutuksen vaikuttavuuden keskiössä ovat selkeät ja yhtenäiset mallit, joita voi muokata paikallisten tarpeiden mukaan. Keskitetty koordinointi sekä yhtenäisen sisällön tuottaminen on erittäin tärkeää laadun ja ammatillisen osaamisen varmistamiseksi. Myös Keskusrikospoliisin antaman koulutuksen korkea laatu sekä kouluttajien ammattitaito ja motivaatio ovat tunnustettuja vahvuuksia.

Työnantajan tuki teknisen tarkkailun asentajakoulutuksille on hyvää. Koulutuksiin pääsee pääsääntöisesti osallistumaan sekä oppilaana, että kouluttajana. Erityisen hyvin toteutuvat vuosittaiset seminaarit sekä hallinnon valtakunnalliseen koulutukseen pääsy. Myös työpaikkakoulutukselle on järjestynyt aikaa ja mahdollisuuksia esimerkiksi taktiikan ja asennusten harjoittelemiseksi. Tosin työpaikkakoulutuksessa vaikutti olevan erilaisia toteuttamistapoja ja mahdollisuuksia, osassa yksitöitä työpaikkakoulutus sisältyi jokapäiväiseen tekemiseen, ja osassa painotettiin erillisiä, muista tehtävistä erillään olevia kertaus- ja koulutuspäiviä. Aktiivisimmissä yksiköissä kaikille teknisen tarkkailun asentajille oli mahdollisuus osallistua 4-5:een koulutus/harjoittelupäivään vuodessa omassa yksikössä, sekä lisäksi kannustettiin hakeutumaan valtakunnallisiin koulutuksiin.

4.4.2 Nykyisen koulutusmallin heikkouksia ja puutteita

Koulutuksen teknisten osaamistavoitteiden ja -vaatimusten kuvaukset ovat riittämättömät ilmentääkseen tarvittavien taitojen koko kirjoa. Tämä voi aiheuttaa paitsi koulutettaville väärää odotuksia, myös kouluttajille vaikeuksia hahmottaa tärkeimpiä ja keskeisimpiä koulutusalueita. Pitkällä aikavälillä tämä voi johtaa osaamisvajeesiin, mikäli alueellinen koulutus ”suuntautuu” toisin kuin valtakunnallisesti on tarkoitettu. Haastatteluissa tuli esiin, että kouluttajilla pitäisi olla käytössään koulutuspaketit ja mittaristo, jotka kuvaisivat mitä pitäisi kouluttaa asentajille.

Peruskoulutuksen heikkouksia ovat koulutusosoiden lyhyys, eikä aikapaineessa pystyttyä perehtymään riittävän syvällisesti monimutkaista teknistä osaamista vaativiin asioihin. Aikapaineet aiheuttavat myös sen, että käytännön harjoitteluun ja yksilökohtaisiin suorituksiin ei jää

riittävästi aikaa. Lisäksi koulutusryhmien suuri koko aiheuttaa sen, että niissä on usein haittaavan suuria lähtötasoeroja koulutettavien kesken. Tämä aiheuttaa joko sen, että heikommat koulutettavat eivät pysty sisäistämään koulutettavia asioita, tai vaihtoehtoisesti sen, että osaavimmat asentajat eivät saa koulutuksesta mitään uutta oppia, kun koulutus tapahtuu ”heikoimpien” ehdoilla.

Teknisen tarkkailun ”perusosaamisen” ylläpito on riittämätöntä. Peruskoulutuksen jälkeen asentajat jäävät pitkälti sen varaan, että he suorittavat operatiivisia tehtäviä ja näin ylläpitävät taitojaan. Osassa paikallisyksiköitä pystytään järjestämään jatkuvaa täydennyskoulutusta, mutta ei kaikissa. Lisäksi täydennyskoulutukselle ei ole luotu yhtenäisiä raameja, eli täydennyskoulutus ei ole johdettua eikä suunnitelmallista.

Taktisen sekä teknisesti vaativampien kokonaisuuksien jatkokoulutus ei ole riittävää varmistamaan valtakunnallista operatiivista kyvykkyyttä. Myös kansainväliseen koulutukseen osallistuminen on pääasiassa rajattu vain Keskusrikospoliisin sekä vähäisemmissä määrin Helsingin poliisilaitoksen teknisen tarkkailun asentajille. Keskusrikospoliisin vastuulle kuuluu kansainvälinen yhteistyö, mutta onko riittävästi varmistettu, että kansainvälisestä ympäristöstä saatavat hyvät käytänteet ja opit jalkautuvat myös valtakunnallisesti?

Työpaikkakoulutuksen heikkouksia on lukuisia. Erityisen haastavaa on sovittaa yhteen kouluttajien, koulutettavien sekä operatiivisten tehtävien rajalliset aikaresurssit. Teknisen tarkkailun asentajilla on pääsääntöisesti myös muita tehtäviä, jotka kuormittavat ja vievät aikaa tekniseltä tarkkailulta. Työaikaa jää siten liian vähän kouluttautumiselle ja omalle harjoittelulle. Osaamisen ylläpito voi osoittautua haasteelliseksi, mikäli resurssitilanteen johdosta ei voida panostaa riittävästi koulutukseen, vaan operatiivinen tilanne edellyttää jatkuvaa tehtävillä oloa.

Työpaikkakouluttajien kohdalla edellä mainitut haasteet ovat vielä suurempia. Pääsääntöisesti kouluttajat ovat myös alueyksiköiden ja poliisilaitosten kokeneimpia ja osaavimpia teknisen tarkkailun asentajia. Heille kasautuu myös sitä kautta vaativimpien teknisen tarkkailun operatiivisten tehtävien suorittaminen, jotka ovat usein myös ajallisesti pitkäkestoisia. Kouluttajien työajan käyttö on jatkuvaa tasapainottelua operatiivisten tehtävien ja kouluttamisen välillä. Teknisen tarkkailun kouluttajien, eli käytännössä koordinaattoreiden mahdollisuudet kouluttamiseen vaihtelevat merkittävästi eri yksiköissä. Muutamissa yksiköissä teknisen tarkkailun koordinaattoritehtävä on päätoimi, joissakin työaika jakautui noin 50/50 ja joissakin yksiköissä tehtävää ei ole huomioitu työajan käytössä mitenkään.

Teknisen tarkkailun asentajien käytettävyyttä valtakunnallisesti, yli poliisilaitos- tai yksikkörajojen heikentää kattavan ”asentajarekisterin” puute. Rekisteristä tulisi selvittää asentajien osaaminen, erityiskyvykkyudet, maantieteellinen sijoittuminen sekä käytettävyyks paitsi oman yksikön, myös muiden tarpeisiin.

Poliisiammattikorkeakoululla ei ole teknisen tarkkailun vastuupettajaa, vaan koulutus on kokonaan Keskusrikospoliisin teknisen tarkkailun substanssiosaamisen varassa. Tästä aiheutuu merkittäviä ongelmia koulutuksen järjestämiselle. Vaikka Poliisiammattikorkeakoululla on tällä hetkellä yhteyshenkilö, on yhteistyö pääasiassa logistista. Yhteyshenkilö on ylikonstaapeli ja erään haastattelun mukaan käytännössä on käynyt niin, että teknisen tarkkailun koulutukselle varattuja tiloja on annettu ”*tärkeämmän*” koulutuksen järjestämiseksi. Epäselväksi on jäänyt, kuka on määritellyt koulutusten keskinäisen ”*tärkeyden*”, vai onko kyse ollut ylemmän virka-aseman omaavan vastuupettajan oman koulutuksen suosiminen.

Tällä hetkellä teknisen tarkkailun kouluttajilta puuttuu myös syvempi pedagoginen osaaminen, joka olisi tarpeen esimerkiksi koulutuksen suunnittelussa, erilaisten koulutusmallien hyödyntämisessä ja yhdistelemisessä, sekä koulutusjärjestelmän arvioinnissa ja kehittämisessä.

4.4.3 Teknisen tarkkailun koulutuksen kehittämisen mahdollisuuksia

Pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 26 § ja Poliisilain (872/2011) 5 luvun 26 § antavat esitutkintavirkamiehelle ja poliisimiehelle oikeuden sijoittaa laite, menetelmä tai ohjelmisto esineeseen, aineeseen, tilaan tai muuhun paikkaan taikka tietojärjestelmään teknisen tarkkailun toteuttamiseksi. Näiden pykälien toimivaltuuksien käyttö on erityisesti operatiivista ja taktista toteuttamista, ja taktiikkakoulutuksen lisäämisellä voisi parantaa operatiivisia valmiuksia sekä vahvistaa paitsi teknisten keinojen suojausta, myös työturvallisuuden huomioimista operatiivisessa toiminnassa. Taktisen toimintaympäristön muutos ja sen luomat operatiivisten toiminnan haasteet tuotiin esiin myös eräässä haastattelussa, ”*laitteet muuttuvat suoravii- vaisemmiksi käyttää, mutta haasteena on toiminta ympäristössä, jossa on vastatarkkailua ja vastatoimintaa*”. Teknologian kehittyminen voi siis toisaalta myös yksinkertaistaa monimutkaisten teknisten laitteiden käyttöä esimerkiksi erilaisten käyttöliittymien, sovellusten tai applikaatioiden avulla. Tämä voisi toisaalta edellyttää ja toisaalta antaa mahdollisuuksia myös määritellä teknisen tarkkailun *käyttäjän* ja *asentajan* rooleja tarkemmin.

Teknisen tarkkailun koulutusmallin kehittämisen mahdollisuuksia ovat verkkokoulutuksen laajentaminen myös muihin teoriapainotteisiin oppimistarpeisiin. Lisäksi koulutusmenetelmiä voisi entistä enemmän yhdistellä kattavamman kokonaisuuden saavuttamiseksi. Asentajien peruskoulutuksen kehittämällä osittain etä- ja osittain työpaikkakoulutuksen suuntaan, lähiopintojen ja seminaarien sisällyttäminen peruskoulutukseen mahdollistaisi myös asentajien verkostoitumisen, sekä esimerkiksi määritellyn ”kisälli”-mallin liittäminen koulutukseen voisi lisätä merkittävästi paitsi asentajien osaamista, myös sitoutumista teknisen tarkkailun tehtäviin ja edistää tehtävissä pysymistä. Teknisen tarkkailun perustason asentajille voisi määritellä osaamistavoitteet, jotka hallitsemalla voisi saada ”lisenssin” joka oikeuttaisi itsenäisesti suorittamaan osaamistason mukaisia teknisen tarkkailun tehtäviä.

Jatkokoulutuksen kehittämällä voisi myös parantaa paitsi valtakunnallista operatiivista kyvykkyyttä, myös poliisi- ja yksikkörajoja ylittävää yhteistyötä. Jatkokoulutus voisi olla peruskoulutuksen tavoin myös osittain työpaikka- ja verkkokoulutuksina, joskin vaativampien teknisten osaamisten koulutuksissa tulisi huomioida koulutuksen edellyttämä syvempi osaaminen, jota tulisi pystyä hyödyntämään esimerkiksi Keskusrikospoliisin tukemalla etäopetuksella. Jatkokoulutus voisi tarjota mahdollisuuden säännölliseen kertaukseen sekä osaamisen ylläpitoon myös kokeneille asentajille. Kertauskoulutuksia tulisi suunnitella yhdessä paikallistason ja valtakunnallisten kouluttajien kesken, jolloin koulutuksessa voisi ottaa huomioon myös paikalliset olosuhteet ja erityispiirteet. Jatkokoulutuksen kehittäminen palvelisi myös kokeneiden kouluttajien verkostoitumista.

Osaamisen seuranta olisi tärkeä työkalu teknisen tarkkailun asentajien osaamisen varmistamiseksi ja edelleen kehittämiseksi. Kuten todettua, tekninen kehitys etenee ja kiihtyy jatkuvasti, ja tämä edellyttää myös asentajien osaamisen kehittämistä määrätietoisesti, johdetusti ja ennakoivasti. Jotta voitaisiin varmistua teknisen tarkkailun keinojen lain- ja tarkoituksenmukaisesta käytöstä, saatavien tallenteiden oikeusvarmuudesta, sekä käytettävien menetelmien suojaamisesta tulee olla työkaluja varmistua asentajien ajantasaisesta osaamisesta. Osaamisen seurantaan ja dokumentointiin olisi mahdollista luoda seurantajärjestelmä, esimerkiksi määräajoin toistettava näyttökoe kunkin asentajan toimenkuvan mukaisten tehtävien hoitamiseksi.

Koulutusjärjestelmään sisällytettävällä suunnitelmallisella kouluttajakoulutuksella olisi mahdollista lisätä alueellista koulutusta. Kouluttajakoulutuksen kehittämällä voisi paitsi keventää Keskusrikospoliisin teknisen tarkkailun koulutukseen kuluvan työajan määrää, myös vahvistaa alueellista osaamista ja kyvykkyyttä. Teknisen tarkkailun koordinaattoreille olisi mahdollista lisätä roolia ja vastuita paitsi työpaikkakoulutuksissa, myös valtakunnallisissa koulutustapahtumissa. Pääasiassa koordinaattoreille suunnatulla kouluttajakoulutuksella voitaisiin vahvistaa valtakunnallista kouluttajapoolia. Kouluttajakoulutukseen voisi sisältyä myös koordinaattoreiden työkierto muissa yksiköissä, myös Keskusrikospoliisissa. Edellytyksenä näille vastuun lisäyksille olisi kuitenkin koordinaattorien aseman ja toimenkuvan vahvistaminen sekä paikallisyksiköiden ohjaaminen keskusviraston, eli Poliisihallituksen toimesta.

Keskusrikospoliisin ja Poliisiammattikorkeakoulun vastuiden tarkastelulla ja kehittämällä olisi mahdollista tehostaa valtakunnallisen teknisen tarkkailun koulutusta. Keskusrikospoliisilla tulisi edelleen olla vahva rooli teknisen tarkkailun substanssin tuottamisessa, mutta mikäli Poliisiammattikorkeakoululla olisi pedagogisesti pätevä teknisen tarkkailun vastuuopettaja, olisi mahdollista saada aikaan yhteistyössä teknisen tarkkailun selkeästi määritellyt oppimistavoitteet, kattavat opinto- ja koulutusmateriaalit, tehokkaat ja toimivat koulutusmenetelmät sekä osaamisen seurannan. Näillä rakenteilla voisi saavuttaa yhdenmukaisen ja säännellyn koulutuksen, joka tuottaisi laadukasta opetusta ja koulutusta. Tällä voitaisiin myös parantaa

koulutuksen fasilitointia, kun olisi olemassa pysyvät koulutuspaikat, -kalusto ja oheistoiminat. Haastatteluissa ilmeni myös, että erityisesti tarkkailun taktiikan koulutusta annetaan useilla eri kursseilla. Poliisiammattikorkeakoulun vastuuolettaja voisi tuoda linjakkuutta eri koulutusten välille ja karsia turhia päällekkäisyyksiä.

Nykyisen koulutusjärjestelmän yhdeksi puutteeksi tunnistettiin kansainvälisen koulutuksen puute ja kansainvälisen osaamisen hyödyntämisen vähäisyys. Nykyteknologia kuitenkin antaisi mahdollisuuksia hyödyntää entistä enemmän etäyhteyksiä koulutus-, seminaari- ja yhteistyötalouksien järjestämisessä. Järjestämällä erilaisia teknisen tarkkailun ideariihä, työpajoja ja koulutustalouksia esimerkiksi Pohjoismaisen poliisiyhteistyön (Ulkoministeriö 2021, 37-38) viitekehyksessä, voisi edistää kansainvälisen osaamisen vahvistumista ja hyvien käytänteiden jalkautumista.

Virtuaalitekniikan hyödyntäminen tulevaisuuden koulutuksessa voisi tuoda mukanaan merkittäviä etuja ja mahdollisuuksia. Turun ammattikorkeakoulun (2021) artikkelissa todetaan, että esimerkiksi kädentaitojen, vuorovaikutuksen ja ongelmanratkaisukyvyen kehittyminen virtuaalisten simulaatioharjoitusten myötä vähentää virheitä tositilanteissa. Teknisen tarkkailun asentajakoulutuksessa on vahvasti kyse mainittujen taitojen hallinnasta: asentaja tarvitsee kädentaitoja teknisten laitteiden asennuksissa, vuorovaikutustaitoja yhteistyön varmistamiseksi sekä tutkinnan että asennuksia suojaavien poliisien ja yksiköiden kanssa, sekä ongelmanratkaisukykyä yllättävissä tilanteissa, joissa harjoiteltuja menetelmiä ei voidakaan käyttää suoraan, vaan tarvitaan tilannekohtaista joustavuutta ja innovatiivisuutta.

Edellä mainittuja mahdollisuuksia hyödyntämällä voitaisiin saavuttaa merkittäviä kehitysaskeleita teknisen tarkkailun valtakunnallisessa osaamisessa ja kyvykkyydessä. Organisaation resilienssi rakentuu siitä, että kehitetään tavoitteellisesti toimintaa sekä osaamista. Resilienssi nojaa organisaation menestymisen strategiaan suuntaviivoihin (Työterveyslaitos 2022b). Osaamistason noustessa ja osajien määrän kasvaessa sekä yhteistoiminnan kehittyessä myös poliisiorganisaation resilienssi paranee.

4.4.4 Teknisen tarkkailun kehittymisen luomia uhkia

Teknisen kehityksen nopeus teknisen tarkkailun laitteistoissa ja kyvykkyyksissä asettavat merkittäviä haasteita asentajien osaamiselle, sen kehittämislle ja ylläpidolle. Gordon Moore (1965, 2) arvioi jo vuonna 1965 puolijohdekomponenttien ja mikrosirujen tehon tuplaantuvan vuosittain, tai vähintään kahden vuoden välein. Vaikka Mooren lakia on tarkennettu ja kehitystahdin hidastuminen on ollut ilmeistä (Dove 2022; Fulton 2020), pidetään Mooren lakia kuitenkin yleisesti elektronisen kehityksen kuvaajana. Tarvittavan teknisen osaamisen saavuttaminen edellyttää erittäin suurta henkilökohtaista panostusta ja motivaatiota, sekä jatkuvaa kouluttautumista teknologian kehittyessä.

Jatkokoulutuksella tulisi pyrkiä varmistamaan myös kokoneiden asentajien osaamisen ylläpito ja kehittäminen. Organisaatiolle tekninen kehitys asettaa haasteita varmistaa tekijöiden osaaminen, koulutuksen ajantasaisuus sekä tarpeisiin nähden riittävän nykyaikaiset ja tehokkaat laitteet. Koulutuksen tulisi kehittyä jatkuvasti ajan mukana, joten koulutuksen suunnittelussa tulisi huomioida paitsi nykyhetki, myös tulevaisuuden kehityssuunnat.

Operatiivisten koulutustarpeiden ja koulutuksen kohtaaminen voi olla tulevaisuudessa entistä vaikeammin toteutettavissa. Tulevaisuudessa perus- ja jatkokoulutusta tulisi järjestää ennakkoivasti ja pitkäjänteisesti, ja koulutuksessa tulisi pyrkiä huomioimaan lievä ”yliresursointi”, eli koulutettuja olisi hieman enemmän kuin operatiiviset tarpeet edellyttäisivät. Tällä voitaisiin hallita henkilöriskejä sekä mahdollisten poistumien aiheuttamia operatiivisen toiminnan notkahduksia sekä ylläpitää aiemmin mainittua organisaation resilienssiä. Toisaalta useammassa haastattelussa sekä kyselyn avoimessa vastauksessa tuotiin esiin operatiivisten tehtävien ja koulutuksen tarpeiden tasapaino. Erityisesti vaativamman koulutuksen osalta pitää varmistaa, että koulutettavalla on jatkuva operatiivinen kosketuspinta tehtäviin, jotta riittävä rutiini tehtäviin säilyy. Kuten eräs haastateltava totesi, *”kannon takaa asiat näyttävät erilaiselta kuin työpöydän takaa”*.

Merkittävänä uhkana teknisen tarkkailun koulutukselle on jatkuva rakenteellinen resurssipula. Vaikka poliisin määrärahat ovat kasvaneet tasaisesti, ovat ne jääneet jälkeen yleisestä kustannuskehityksestä. Poliisihallituksen hallintojohtaja Anne Aaltonen totesi YLE:n artikkelissa, että poliisi tarvitsee koko ajan uudenlaista osaamista ja välineistöä (Mäntysalo, 2021). Uusi tekniikka ja toimintaympäristön muuttuminen lisäävät kustannuksia tulevaisuudessa yhä enemmän. Lisäksi poliisin henkilöstöresurssit voivat entistä enemmän haastaa teknisen tarkkailun asentajat. Hallintojohtaja Aaltosen mukaan poliisin nykyisellä henkilöstömäärällä ei pystytä vastaamaan toimintaympäristön asettamiin haasteisiin. Tämä voi entistä useammin aiheuttaa tilanteen, jossa teknisen tarkkailun asentajan toimenkuva on yhdistelmä taktisen tarkkailijan ja teknisen tarkkailun asentajan tehtäviä, jolloin voi olla haastavaa saada riittävä rutiinia teknisen tarkkailun asennuksista. Osa asennuksista voi olla harvemmin käytettyjä ja kuitenkin asennuksina taktisesti ja teknisesti hyvinkin vaativia. Tällöin työturvallisuus, itse menetelmä tai käytettävä laitteisto voivat olla vaarassa paljastua. Työpaikkakoulutus voi osoittautua resurssien johdosta haasteelliseksi ja lisäksi yhtenäiset toimintatavat ja osaamisen jakaminen voivat kärsiä.

Teknisen tarkkailun teknistyessä ja koulutuksen monimutkaistuessa sekä rajallisten koulutusmäärien vuoksi vaarana voi olla teknisen tarkkailun asentajien osaamisen keskittymisen entistä enemmän taktiseen ja tekniseen toteutukseen, ja perusteiden sekä lainsäädännön koulutus voi jäädä vähemmälle. Mikäli asentajan perusteiden osaaminen jää vaillinaiseksi, luottavatko asentajat siihen, että tutkinnanjohtajilta tuleva toimeksianto on aina lainmukainen? Tältä pohjalta tarkasteltuna tilannetta tulee pohtia kriittisesti. Sisäministeriön kertomuksessa

Eduskunnan oikeusasiamiehelle (2020, 44) todetaan, että ”*Kehittämistarpeita on edelleen salaisten pakkokeinojen laillisuusvalvojien teknisen tarkkailun prosessien ja käytännön työn ymmärtämisessä. Lainsäädännön tarkasta sääntelystä huolimatta, on edelleen paljon tulkin-
taa vaativia menettelyjä, joihin ei ole suoraa ja yksiselitteistä vastausta.*” Tästäkin ilmenee, että lainsäädäntö on sinällään tarkkaa ja kattavaa, mutta tilanteet ovat niin erilaisia, että yleismaailmallisia ohjeita ja linjoja ei voida luoda, vaan tilanteet edellyttävät lainsäädännön niin syvällistä ymmärrystä, että tilanteita osataan tulkita lainsäätäjien tahdon mukaisesti ja soveltaa teknisen tarkkailun keinoja ja menetelmiä lainsäädännön puitteissa. Teknisen tarkkailun tehtävissä tämä on vielä erityisen korostunutta, sillä kyseessä ovat salaiset pakkokei-
not, joiden laillisuuden pakkokeinon kohde pystyy yleensä vasta jälkikäteen tarkastuttamaan. Tämä näkökulma on erityisen keskeisessä asemassa nyky-yhteiskunnassa, ja Valtioneuvosto onkin avannut haettavaksi määrärahaa selvityksen tekemiseksi turvallisuusviranomaisiin kohdistuvan laillisuusvalvonnan vaikuttavuudesta. Selvityksen lähtökohtana pidetään, että laillisuusvalvontaa tulisi suunnata erityisesti perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta sellaiseen toimintaan, joka on ulkopuolisen kontrollin vaikeammin tavoitettavissa (Valtioneuvosto 2021, 86). Edellä mainitut seikat edellyttävät paitsi tutkinnanjohtajien, myös yksittäisten asentajien olevan selvillä lainsäädännön mahdollisuuksista ja rajoitteista, sekä asentajien kohdalla vielä erityisesti taktisen käytön nyansseista ja tilannekohtaisista arvioinneista ja päätöksistä.

Verkkokoulutuksen voimakas lisääminen voidaan nähdä paitsi mahdollisuutena, myös uhkana. Poliisihallinnossa on viime vuosina lisätty merkittävästi erilaisten verkkokoulutusten osuutta poliisin osaamisen ylläpidossa ja kehittämisessä. Verkkokoulutuksilla voidaan parhaassa tapauksessa aikaansaada oppimista, mutta pelkän verkkokoulutuksen teho voi jäädä heikoksi, mikäli koulutuksen tukena ei ole mahdollisuutta yhdistää teoriaa käytäntöön (Tertsunen 2012, 86-87). Mikäli verkkokoulutuksen kosketuspinta käytännön työhön on heikko, voi koulutukseen käytettävä aika jäädä hyödyttömäksi.

Teknisen tarkkailun kouluttajat tukeutuvat vahvasti olemassa oleviin koulutusmenetelmiin. Teknisen tarkkailun asentajakoulutus on suurelta osin ”käden taitoja”, eli tekemällä oppiminen on tärkeä oppimismenetelmä, mutta virtuaalitodellisuuden ja 3 D -teknologian hyödyntämättä jättäminen on välittömästi uhkaava puute. VR-teknologiat ovat vielä kuitenkin niin harvassa käytössä, että valtaosalta ihmisistä puuttuu kokemus virtuaalitodellisuudesta tai laitteiden hyödyntämismahdollisuuksista. (Hemminki-Reijonen 2021, 21). Poliisihallinnossa ei ole tunnustettu riittävästi mahdollisuuksia hyödyntää 3D:n, virtuaalitodellisuuden sekä lisätyn todellisuuden mahdollisuuksia koulutuksessa. Erityisen vakavana on pidettävä teknisen tarkkailun koordinaattoreiden tietämättömyyttä näiden keinojen mahdollisuuksista. Teknisen tarkkailun koordinaattorien pitäisi olla poliisin teknologisesti valveutuneimpia toimijoita. Lisäksi näiden rooliin kuuluu jo nyt, ja tulevaisuudessa entistä enemmän, teknisen tarkkailun kouluttaminen asentajille. On suuri vaara, että jos kouluttajilla on puutteelliset tiedot ja osaaminen nykyaikaisista koulutusmenetelmistä, saati että näiden asenne on kielteinen ja nojautuu vain

tuttuihin ja käytössä oleviin koulutusmalleihin, koulutus tulee jäämään jälkeen tulevaisuuden vaatimuksista eikä koulutuksen kehittyminen vaatimusten mukaisesti toteudu riittävällä tavalla.

Uhkia voi muodostua myös teknisen tarkkailun keinojen suojaamisesta. Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen tekniset ja taktiset menetelmät ovat Julkisuuslain (621/1999) 24 § 5-kohdan mukaan salassa pidettäviä, jos tiedon antaminen vaarantaisi rikosten ehkäisemistä ja selvittämistä. Kuten jatkuvasti tulee ilmi, poliisin salassa pidettäviä aineistoja ja tietoja vuotaa jatkuvasti julkisuuteen, joko tahallisesti tai tahattomasti. Lisäksi poliisin salassa pidettävät menetelmät ovat yleistä mielenkiintoa herättäviä ja ”mediaseksikkäitä”. Tutkinnanjohtajille voi syntyä kiusaus tarpeettomasti julkaista teknisen tarkkailun materiaalia, tai kertoa liian yksityiskohtaisesti teknisen tarkkailun taktiikasta ja menetelmistä. Näiden tietojen julkistaminen voi pahimmassa tapauksessa vaarantaa mahdollisuudet käyttää keinoja tulevaisuudessa. Tämä on johtanut siihen, että myös poliisiorganisaation sisällä teknisen tarkkailun keinoja, menetelmiä ja taktiikoita pidetään salassa ja tämä voi johtaa siihen, että käyttötilanteiden tunnistaminen heikkenee entisestään.

Teknisen tarkkailun käyttötilanteiden tunnistamisessa on jo nykyisellään haasteita. Teknisen kehityksen jatkuessa edelleen, voi ”maallikon” olla entistä haastavampaa ymmärtää teknisen tarkkailun kyvykkyyksiä ja tuomia mahdollisuuksia tutkittaessa tai paljastettaessa erityisesti vakavaa ja/tai järjestäytyneitä rikollisuutta. Teknisen tarkkailun teknistyessä ja monimutkaistuesssa, tutkinnanjohtajien ja tarkkailujohtajien ymmärrys ja tilanteiden hahmottaminen voi jäädä heikoksi, eikä keinoja osata välttämättä käyttää tai vaatia. Haastatteluiden perusteella yleensä teknisestä tarkkailusta tiedetään Poliisilain (872/2011) ja Pakkokeinolain (806/2011) tasolla, mutta ei välttämättä tiedetä mitä keinoilla voidaan saavuttaa. Muun muassa vuosina 2019 ja 2020 järjestettyjen, päällystölle suunnattujen tiedonsaantipyyntöihin, telepakkokeinoihin sekä tekniseen tarkkailuun kurssien palautteiden perusteella poliisihallinnossa olisi koulutustarvetta päällystön peruskoulutuksen lisäämiselle salaisista pakkokeinoista (Sisäministeriö 2020, 43; Poliisihallitus 2021, 43). Tilanteita, joissa teknistä tarkkailua voidaan hyödyntää, on selvästi enemmän, kuin mihin sitä käytetään.

5 Kehitysehdotukset

Sekä kyselyn että haastatteluiden perusteella koulutuksen järjestämisessä on kaksi koulukuntaa; toisen mukaan perusasentajan koulutuksen vastuuttaminen paikallisyksiköille on oikea suuntaus ja toisen mukaan kaiken teknisen tarkkailun koulutuksen tulisi olla keskitettyä. Molempien koulukuntien näkökulmat ovat perusteltuja, ja niistä molemmista voi löytää paljon yhteisiä elementtejä, joskin myös merkittäviä eroja. Kuitenkin keskitetyn koulutuksen koulukunnan malli edellyttäisi merkittäviä henkilöstön lisäresursointeja Keskusrikospoliisin teknisen

tarkkailun yksikköön. Poliisin nykyisen ja lähitulevaisuuden rahoitusnäkymien (Mäntysalo 2021) perusteella tämä ei ole kuitenkaan realistinen lähestymistapa. Koska tämän kehittämis-työn on tarkoitus toimia konkreettisenä työkaluna, tulee tehtyjen kehitysehdotusten olla realistisesti ainakin jollain aikajänteellä toteutettavissa. Tällä perusteella keskitetyn koulutusjärjestelmän näkökulma on jätetty mallina tarkastelematta, joskin myös niistä tulleita sovellettavia kehittämisajatuksia ja hyviä malleja on nostettu myös kehittämis ehdotuksiin.

Jotta SWOT -analyysin johtopäätöksiä voidaan hyödyntää, tulee vahvuuksia ylläpitää ja kehittää, heikkouksia korjata, mahdollisuuksia hyödyntää sekä uhkia torjua tai jopa kääntää mahdollisuuksiksi. Seuraavissa kehitysehdotuksissa on pyritty kyseisen logiikan kautta tuomaan esiin konkreettisia keinoja mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

5.1 Koulutusjärjestelmä

5.1.1 Asentajakoulutus

Koulutuksen tulisi olla yhdistelmä itseopiskeluna toteutettavia verkko-opintoja sekä työpaikkakoulutuksena toteutettavia perustaitojen koulutusta. Teknisen tarkkailun asentajan osaamistarpeet ovat monimuotoiset. Asentajan tulee hallita teoriaa, muun muassa teknisen tarkkailun perusteet sekä lainsäädäntöä, laitteiden teknisiä ominaisuuksia; käden taitoja, esimerkiksi teknisten laitteiden toimintakuntoon saattamista ja perushuoltotoimenpiteitä; ja näiden lisäksi vielä luovaa ongelmanratkaisukykyä, muun muassa teknisen tarkkailun operatiivinen toteuttaminen, taktiikka sekä toiminnan suojaaminen. Näiden tietojen, taitojen ja osaamisen kouluttaminen ei onnistu tehokkaasti vain yhtä menetelmää hyödyntäen, joten myös koulutuksen tulee olla monimuotoista. Näitä voisi tehostaa hyödyntämällä uutta teknologiaa ja koulutusmenetelmiä, esimerkiksi virtuaaliympäristössä tapahtuvilla simulaatioilla ja skenaarioilla.

Moduulikoulutus, jossa kussakin moduulissa ”annostellaan” oppia hallittavina määrinä ja kokonaisuuksina on tulevaisuudessakin toimiva koulutusmalli. Kuten aiemmin on todettu, teknisen tarkkailun asentajan osaamisvaatimukset ovat laajat ja monimuotoiset. ”Vanhakantainen” koulutusmalli, jossa koulutettava osallistuu viikon tai kahden koulutukseen jonka aikana pyritään kouluttamaan ”kaikesta kaikki” on paitsi tehotonta, aihepiirin laajuus ja resurssit huomioiden mahdotonta toteuttaa. Kouluttajaresurssit ovat riittämättömät, operatiiviset toiminnot eivät kestä sekä opiskelija- että kouluttajapoistumaa, eikä ole realistista olettaa keskiveroasentajan kykenevän omaksua annettua oppia kerralla. Asentajakoulutuksen peruskivenä on pidettävä perusteiden ja lainsäädännön hallintaa. Näitä teoriapainotteisia opintoja olisi mahdollista ja tehokkainta suorittaa itseopiskeluna ja verkkokoulutuksena. Perusosaamisen varmistamiseksi verkkokoulutukseen liittyvänä tason mittajana tulisi olla riittävän haastava testi tai koe, jonka läpäisy olisi edellytys mainitun osaamisalueen hyväksymiseksi. Tekninen seuranta on nykyään jokaisen teknisen tarkkailun asentajan

”perusosaamista”, ja teknisen seurannan koulutuksen vastuuttaminen tältä osin pääasiassa alueyksiköille ja paikallispoliisille on ollut toimiva keino, jolla on voitu vastata alueellisiin koulutustarpeisiin. Tätä suuntausta kannattaa myös jatkaa.

Operatiivisen toiminnan ja taktiikan koulutuksen osalta voisi harkita kahta vaihtoehtoista mallia, joko yhdistää teknisen seurannan ja perustason taktiikan koulutukset, tai eriyttää taktiikka peruskoulutuksessa omaksi moduulikseen. Ensin mainittu vaihtoehto voisi olla paitsi resurssien, myös operatiivisen toiminnan kannalta perustellumpi vaihtoehto. Koska tekninen seuranta on käytetyin teknisen tarkkailun menetelmä ja keinon käyttöön liittyy aina operatiivinen toiminta ja taktiikka laitteiden asentamiseksi, voisi näiden koulutusten yhdistäminen tuoda mukanaan synergiaetuja. Koulutettava saisi kerralla yhden kokonaisuuden edellyttämät taidot, eli teknisen seurannan laitteiden edellyttämän osaamisen, mutta myös niiden taktisen käytön perusteet ja toimintamalleja. Koulutus voisi tapahtua työpaikkakoulutuksena, jolloin paikalliset olosuhteet ja toimintaympäristö tulisivat huomioitua koulutuksessa. Myös koulutuksen aikatauluttaminen olisi joustavampaa. Tosin tämä edellyttäisi myös selkeitä ja riittävän kattavia koulutusmateriaaleja ja koulutuskortteja myös taktiikan osalta.

Perusasentajan osaamisen tueksi voisi hyödyntää ”kisälli” -mallin laajempaa käyttöönottoa ja virallistamista. Edellä mainittujen kokonaisuuksien, eli perusteiden ja lainsäädännön, sekä teknisen seurannan teknisen ja taktisen toteuttamisen moduulit voisivat olla ”perusasentajan” koulutusvaatimukset. Perusasentajan koulutusta voisi tehostaa hyödyntämällä kokeneempien asentajien esimerkkiä ja hyvien käytänteiden jalkautumista ”kisälli” -mallilla, jossa uusi asentaja kouluttautuisi ja suorittaisi operatiivisia tehtäviä kokeneen kouluttajan ohjauksessa ja valvonnassa, kunnes olisi saavuttanut riittävän osaamisen ja varmuuden suorittaa itsenäisesti toimenkuvansa mukaisista tehtävistä.

5.1.2 Jatkokoulutus

Teknisen kuuntelun ja katselun moduulikoulutusta tulisi jatkaa erillisinä moduuleina.

Teknisen kuuntelun ja katselun operatiiviset tarpeet ovat selkeästi vähäisempiä kuin teknisen seurannan tarpeet. Mainitut osa-alueet ovat myös teknisesti merkittävästi haastavampia, eikä niitä voida siten pitää jokaisen ”perusasentajan” tarvitsemina osaamisina. Ne ovat molemmat myös toisistaan niin paljon teknisesti poikkeavia, että niiden eriyttäminen omiksi moduuleikseen on perusteltua. Molemmissa on teknistä teoriatietoa, käden taitoja edellyttävää laitteistojen käsittelyä ja hallinnointia, sekä asentamiseen liittyvää taktista ja operatiivista osaamista. Myös näiden osalta monimuotoinen koulutus on perusteltua. Teknisten teoriaopintojen suorittamiseksi olisi mahdollista luoda verkkokoulutusosioita, joita täydennettäisiin yhdenmukaisella lähikoulutuksella. Lähikoulutusosioilla voitaisiin harjoitella teoriassa opittuja taitoja, esimerkiksi laitteistojen kokoonpanoa, konfigurointia sekä huoltoa.

Vaativampi taktinen koulutus tulisi eriyttää omaksi moduulikseen. Teknisen kuuntelun ja katselun operatiiviseen käytettävyyteen ja taktiikkaan sisältyy paljon samankaltaisuuksia, ja niiden osalta voisikin olla tarkoituksenmukaista yhdistää vaativampi taktinen koulutus omaksi moduulikseen. Toinen vaihtoehto voisi olla taktiikan sisällyttäminen osa-alueen moduuliin, mutta se edellyttäisi useampien taktisen koulutuksen tilaisuuksien järjestämistä ja sitä kautta vaatisi kouluttajaresursseja enemmän. Teknisen kuuntelun ja teknisen katselun koulutettavien määrät ovat vuositasolla melko pienet, ja taktisen koulutuksen toimintamallit ovat tiimityötä, joten riittävän kokoisten taktisen koulutuksien ryhmien muodostaminen voisi olla haastavaa. Lisäksi monessa tapauksessa jatkokoulutettavat asentajat koulutetaan sekä kuuntelun, että katselun osajiksi, joten siitäkkin näkökulmasta käytännössä saman koulutusosion toistaminen olisi turhaa. Taktisen moduulin tulisi kuitenkin olla vasta teknisten moduulien jälkeen, kun asentajalla on jo näkemystä laitteiden ominaisuuksista ja käytettävyydestä.

5.1.3 Kouluttajakoulutus

Teknisen tarkkailun työpaikka- ja valtakunnallisen kouluttamisen varmistamiseksi tulisi vahvistaa olemassa olevaa teknisen tarkkailun kouluttajaresurssia. Vahvistaminen pitäisi sisällään kouluttajien työajan varmistamisen sekä osaamisen kasvattamisen. Teknisen tarkkailun kouluttajien, eli käytännössä koordinaattoreiden mahdollisuudet kouluttamiseen tulisi varmistaa määrittelemällä näille tehtävien edellyttämä riittävä työaika. Tätä voitaisiin tukea valtakunnallisella linjauksella ja ohjauksella poliisilaitosten ja alueyksiköiden teknisen tarkkailun vastuista, sekä teknisen tarkkailun koordinaattorien tehtävänkuvista ja päätoimisuudesta. Teknisen tarkkailun tekniikan osaajien määrä on valtakunnallisesti edelleen melko vähäinen, ja kouluttajakoulutuksella voitaisiin vahvistaa tätä osaamista. Kouluttajakoulutus voisi olla myös jaettu useampaan eri moduuliin. Kouluttajavalmiuksien lisäämiseksi on jo olemassa verkkokoulutusmateriaalia, tosin poliisilla ei ole erillistä kouluttajakoulutusta, vaan ne ovat pääasiassa linkitettyjä substanssikoulutukseen. Poliisihallinnolla voisi olla mahdollista hyödyntää myös kaupallisten toimijoiden ”train the trainers” -koulutuksia, joita voisi täydentää substanssikohtaisilla apukouluttajatehtävillä.

Teknisen tarkkailun kouluttajakoulutuksen tulisi olla yhtenäistä ja keskitettyä. Teknisen ja taktisten kouluttajataitojen syventäminen olisi substanssikohtaista koulutusta. Pääasiassa teknisen tarkkailun koordinaattorit sekä osa muista kokeneista teknisen tarkkailun asentajista toimivat työpaikkakouluttajina. Kouluttajakoulutuksen substanssin osalta olisi ensiarvoisen tärkeää, että koulutus olisi valtakunnallisesti yhtenäistä ja keskitettyä. Tällä voitaisiin varmistaa alueellisten koulutusten tasalaatuisuus sekä yhteismitallisuus. Tällöin teknisen tarkkailun kouluttajakoulutus olisi linjassaan muunkin esimerkiksi voimankäytön kouluttajakoulutuksen kanssa. Teknisissä teoriaosioissa olisi mahdollista hyödyntää verkkokoulutusta, mutta kuitenkin muussakin koulutuksessa, kädentaitojen varmistaminen edellyttää lähiopetusta. Samoin

ongelmanratkaisukykyä edellyttävä taktinen kouluttajakoulutus tulisi olla pääasiassa keskitettyä yhtenäisten toimintamallien varmistamiseksi.

5.2 Osaamisen ylläpito ja varmistaminen

5.2.1 Kertaus- ja täydennyskoulutuksen parantaminen

Koulutusjärjestelmän kokonaisuuteen tulisi liittää säännöllistä kertaus- ja täydennyskoulutusta.

Teknisen tarkkailun osalta ”minkä nuorena oppii, sen vanhana taitaa” -sanonta ei ole pätevä. Perusosaamisen ja kerran opitun laitteiston osalta asia voi olla tiettyyn pisteeseen saakka näin, mutta kuten todettu, sekä poliisin toimintaympäristö, että käytettävät tekniset laitteet kehittyvät jatkuvasti. Lisäksi erityisesti poliisitoiminnassa operatiivisiin tilanteisiin liittyy merkittävä paine, joka hallitsemiseksi riittävän rutiinin ja toimintamallien sisäistäminen on ensiarvoisen tärkeää.

Teknisen seurannan ja perustaktiikan osaamisen varmistamiseksi sekä operatiivisen toiminnan paineensietokyvyn käsittelemisen helpottamiseksi tulisi olla määrääjoin mahdollisuus osallistua koulutukseen, jossa kerrattaisiin toimintamalleja, täydennettäisiin osaamista erikseen määriteltyjen teemojen osalta ja päivitetäisiin tarvittaessa teknistä osaamista uusien laitteistojen osalta. Nämä koulutukset voisivat olla pääasiassa työpaikkakoulutuksena toteutettavia samalla tavoin kuin peruskoulutuskin.

Teknisen katselun ja teknisen kuuntelun jatkuvan kehittymisen vuoksi, näiden osa-alueiden täydennys- ja jatkokoulutuksen tulisi olla myös säännöllistä, esimerkiksi vuorotellen vuosittain. Mainittujen osa-alueiden vahvan teknisyyden sekä nopean uudistumisen ja kehitysharppauksien vuoksi näiden täydennyskoulutusten tulisi olla valtakunnallisesti keskitettyjä koulutuksia, tai mikäli niitä järjestettäisiin työpaikkakoulutuksena, riittävän tietotaidon välittäminen tulisi varmistaa esimerkiksi kiertävien kouluttajien hyödyntämisellä.

Verkostoitumisen ja teknisen tarkkailun kannalta keskeisten muutosten viestimiseksi olisi perusteltua järjestää vuosittain seminaari -tyyppinen valtakunnallinen koulutustilaisuus, jossa olisi mahdollisuus tuoda laajasti esiin viimeaikainen tekninen kehitys, uusimmat innovaatiot, hyviä käytänteitä sekä mahdolliset toimintaan vaikuttavat laillisuusvalvojen kannanotot ja linjaukset, lakimuutokset sekä kehitysnäkymät. Seminaari -tyyppisten koulutustilaisuuksien lisäarvoja ovat mahdollisuus vapaamuotoiseen keskusteluun ja vertaistukeen myös seminaarituloisuuden ulkopuolella.

5.2.2 Lisenssijärjestelmä ja asentajarekisteri

Teknisen tarkkailun asentajien osaamisen ”takeeksi” tulisi luoda lisenssijärjestelmä, sekä valtakunnallisen operatiivisen käytettävyyden varmistamiseksi asentajarekisteri.

Perusasentajan osaamisen takeena, ja mahdollisesti jopa käytetyn keinon oikeusvarmuuden perusteluna, voisi toimia asentajalisenssi, joka myönnettäisiin perusasentajalle koulutuksen ja ”kisälli” -vaiheen jälkeen. Lisenssi kuvaisi asentajan saaman koulutuksen ja laitteet, joiden asentamiseen ja käyttöön hänellä on oikeus, sekä voimassaolo, jonka kuluessa asentajan tulisi osoittaa ajantasainen osaaminen sekä aktiivisuus operatiivisissa tehtävissä. Jatkokoulutetun asentajan osaamisen takeena toimisi edelleen sama lisenssijärjestelmä kuin perusasentajan kohdalla.

Teknisen tarkkailun koulutuksen saaneista asentajista tulisi olla kattava ja riittävän yksityiskohtainen resurssilista, josta ilmenisi asentajan osaaminen, alueellinen sijoittuminen, valmiudet toimia myös muiden yksiköiden tukena sekä mahdollinen kouluttajastatus. Tällä rekisterillä olisi mahdollista varmistaa valtakunnallinen operatiivinen toimintakyky ja valmius myös yllättävien poistumien tai esimerkiksi lomakausien aikana.

5.2.3 Uusien teknologioiden hyödyntäminen koulutusmenetelminä

Uusien teknologioiden, esim. virtuaalitodellisuuden soveltuvuutta teknisen tarkkailun koulutukseen tulisi selvittää. Uutena elementtinä teknisen tarkkailun koulutukseen tulisi selvittää virtuaalitodellisuuden hyödyntämistä koulutuksen eri osa-alueilla ja moduuleissa. Virtuaalitodellisuuden lisäämisellä koulutukseen voisi olla mahdollista luoda erilaisia koulutusympäristöjä, joissa voisi harjoitella esimerkiksi erilaisten taktisten vaihtoehtojen valintaa ja seurauksia, teknisten laitteiden asennuksia erilaisiin ympäristöihin ja ympäristöjen sekä olosuhteiden vaikutuksia saatavan materiaalin laatuun, tai työturvallisuuteen liittyviä taitoja.

5.2.4 Liitännäiskoulutuksen tehostaminen ja varmistaminen

Liitännäiskoulutus ei ollut tämän tutkimuksen kohde, mutta kyselyn sekä haastatteluiden SWOT-analysissä nousi esiin selkeä tarve huomioida myös teknisen tarkkailun käytettävyyteen ja hyödyntämiseen liittyvän yleisen tietouden, sekä erityisesti johtamiseen liittyvä liitännäis- tai oheiskoulutus. Koulutuksen aloittaminen jo peruskoulutuksesta lähtien ja sen johdonmukainen mukanaolo läpi koko poliisin koulutusjärjestelmän voisi lisätä keinojen yleistä tuntemusta, sekä edesauttaa keinojen tehokasta ja tarkoituksenmukaista käyttöä laajemmin myös muussakin kuin järjestäytyneen rikollisuuden ja huumausainerikollisuuden tutkinnassa ja tiedonhankinnassa.

Poliisin peruskoulutuksessa tulisi antaa riittävä yleinen tietoisuus teknisen tarkkailun käytöstä osana pakkokeinovalikoimaa. Koulutuksen tulisi antaa poliisin AMK-opiskelijoille

perustiedot siitä, mitä jokaisen poliisin tulee tietää teknisestä tarkkailusta. Tähän sisältyisivät teknisen tarkkailun tehtävät, valtakunnalliset toteutusrakenteet sekä lainsäädännön. Koulutus voisi sisältyä esimerkiksi osajakso 3, Pakkokeinot ja tiedonhankinta -osioon. Osajakson suorittamisen jälkeen opiskelija osaisi soveltaa teknisen tarkkailun pakkokeinoja. Vaihtoehtoisesti kyseiset asiat voisi kouluttaa osajaksolla 4, Tutkintatoiminnan johtaminen ja esitutkintayhteistyö. Osajakson suorittamisen jälkeen opiskelija osaisi tunnistaa esitutkinnan keskeiset kumppanit ja sidosryhmät, eli myös teknisen tarkkailun yhtenä keskeisenä poliisin sisäisenä kumppanina. (Poliisiammattikorkeakoulu 2020a, 36-37)

Poliisin täydennyskoulutuksessa tulisi antaa rikostutkijoille tarkempaa koulutusta teknisen tarkkailun mahdollisuuksista ja käytöstä muussakin kuin huumausainerikollisuuden tutkinnassa. Koulutuksen tulisi antaa erityisesti vakavan ja JR -rikollisuuden tutkijoille syvempää tietoa teknisen tarkkailun mahdollisuuksista sekä käytöstä tiedonhankinnassa, tutkintaa suuntavana tietona ja näyttönä esitutkinnassa. Painopisteen tulisi olla erityisesti case-tyyppisissä esittelyissä ja hyvissä esimerkeissä, jotta tutkijoille tulisi kuva siitä miten teknisen tarkkailun keinoja voisi käyttää taktisesti tehokkaasti ja järkevästi.

Poliisin alipäällystön erikoistumisopinnoissa tulisi antaa koulutusta erityisesti teknisen tarkkailun käytöstä tutkinnan ja tarkkailun taktisen johtamisen näkökulmasta. Kokonaisuus sopisi luontevaksi osaksi alipäällystön opintosuunnitelmaa, jossa opiskelijan edellytetään saavan teoreettiset ja käytännölliset perustiedot ja -taidot esimies- ja johtotehtävissä toimimista varten. Opintosuunnitelmassa kuvataan vielä, että alipäällystökoulutuksen jälkeen opiskelija omaa laaja-alaiset käytännölliset perustiedot ja -taidot (Poliisiammattikorkeakoulu 2021, 3 ja 10-11). Teknisen tarkkailun ymmärrys on yksi osa-alue poliisin teknisiä ja taktisia keinoja.

Poliisin ylempässä AMK (päällystön) -tutkinnossa tulisi jatkaa teknisen tarkkailun koulutusta erityisesti tutkinnanjohtamisen sekä operatiivisen johtamisen näkökulmasta. Keskusrikospoliisi ja Poliisiammattikorkeakoulu toteuttivat muun muassa vuonna 2019 poliisin tiedonsaantipyyntöihin, telepakkokeinoihin sekä tekniseen tarkkailuun liittyvän päällystölle suunnatun kurssin. Käyttäjiltä saadun palautteen perusteella poliisihallinnossa olisi koulutustarvetta päällystön peruskoulutuksen lisäämiselle salaisista pakkokeinoista. (Sisäministeriö 2020, 43)

Koulutuksen tulisi painottua niihin tietoihin ja taitoihin, mitä jokaisen päällystöön kuuluvan tulisi tietää teknisestä tarkkailusta. Poliisin ylempi AMK perustuu työelämän tarpeisiin ja sen tulisi tarjota opiskelijalle uutta osaamista, jota tarvitaan mm. poliisialan johtamistehtävissä. Opiskelijoiden tulisi koulutuksen jälkeen osata myös soveltaa poliisin salaisten pakko- ja tiedonhankintakeinojen käyttöön liittyvää lainsäädäntöä tutkinnanjohtajana ja yleisjohtajana. Päällystön koulutukseen sisältyy myös vakavan ja ammattimaisen rikollisuuden esitutkintaan

liittyvien erityiskysymysten tiedostaminen. Koulutuksella voisi edelleen vahvistaa valtakunnallisten yksiköiden yhteistyöverkosta rikostorjunnassa (Poliisiammattikorkeakoulu 2020b, 3 ja 23-25). Kaikkiin edellä mainittuihin osa-alueisiin liittyy yhtenä keinona ja kyvykkyytenä tekninen tarkkailu. Kyseinen osa-alue on jo sisällytetty useampana vuonna poliisina YAMK-koulutuskokonaisuuteen, eikä edellytä niiltä osin muuta kuin varmistamista, että asia pidetään edelleen opintojen toteutussuunnitelmassa.

Tekninen tarkkailu tutkinnanjohtajille on erityisesti vakavan ja järjestäytyneen tutkinnan tutkinnanjohtajille suunnattu kokonaisuus, jossa vaativan tutkinnanjohtamisen osa-alueena hankitaan tarvittavaa tietämystä sekä osaamista käyttäen salaisia pakkokeinoja, myös teknistä tarkkailua. Kyseinen koulutuskokonaisuus sisältyy jo olemassa olevaan Poliisiammattikorkeakoulun koulutustarjontaan, joten riittää että teknisen tarkkailun osa-alue huomioidaan edelleenkin koulutuksessa. Kurssille valinnoissa tulisi huomioida tutkinnanjohtajan tehtävät ja toimenkuvassa tarvittavien taitojen vastaavuus. Erityisesti tulisi rohkaista kurssille myös muita kuin humerikostutkinnanjohtajia, esimerkiksi vakivaltarikosten, ympäristörikosten, talousrikosten sekä luonnonvararikosten tutkinnanjohtajia.

5.3 Vastuut ja tehtävät teknisen tarkkailun koulutusjärjestelmässä

Teknisen tarkkailun vastuiden jakautuminen tulisi kuvata aiempaa selkeämmin ja yksityiskohtaisemmin.

5.3.1 Poliisihallituksen vastuut

Poliisihallituksen tulisi määritellä teknisen tarkkailun viitekehys poliisiorganisaatiossa. Tähän sisältyisi teknisen tarkkailun valtakunnallisen kokonaisuuden kuvaaminen sekä vastuiden määrittely siitä, mitä kuuluu Keskusrikospoliisin ja mitä poliisilaitosten tehtäviin. Poliisihallituksen tulisi määritellä myös teknisen tarkkailun vaatimukset poliisilaitoksille, mitä niiden pitää pystyä itsenäisesti tuottamaan. Poliisiyksiköille tulisi laatia yhtenäiset linjaukset teknisen tarkkailun koordinaattoreiden tehtävistä, vastuista sekä työn raameista. Haastattelussa tuli esiin, että *”koordinaattorinimityksestä huolimatta aikaa, resurssia tai palkkaa ei ole tullut lisää, vaikka tehtävät lisääntyivät.”* Poliisihallituksen tulisi vahvistaa teknisen tarkkailun koordinaattoreiden toimenkuva ja tehtävät vastaavasti kuin esimerkiksi voimankäytön koulutuksen koordinaattoreiden tehtävät. Näillä linjauksilla voitaisiin nostaa teknisen tarkkailun profiilia ja arvostusta, antaa teknisen tarkkailun toimijoille selkeä organisaation tuki ja toiminnasta tulisi myös tätä kautta valtakunnallisesti yhteismitallisempaa sekä yhtenäisempää.

5.3.2 Poliisiammattikorkeakoulun vastuut

Poliisiammattikorkeakoulun (2022b) Strategia ja laatu -sivustolla todetaan, että oppilaitos seuraa, arvioi ja ennakoi toimintaympäristön tilaa ja muutoksia, sekä kehittää teknologiaa ja monipuolisia oppimisympäristöjä. Lisäksi sivustolla todetaan, että oppilaitos rohkaisee jatkuvaan oppimiseen, tutkivaan työotteeseen ja kokeilukulttuuriin, sekä edistää kiinteää työelämä ja korkeakouluysteistyötä. Edellä mainittujen strategisten linjausten pohjalta Poliisiammattikorkeakoulun roolia ja vastuuta teknisen tarkkailun koulutuksessa voisi vahvistaa merkittävästi.

Poliisiammattikorkeakoulun tulisi olla valtakunnallisesti koulutusta koordinoiva taho.

Poliisiammattikorkeakoulun vastuulla olisi linjata ja koordinoida teknisen tarkkailun koulutusta, selkeyttää selkeytettäisiin mitkä koulutukset tulee käydä esimerkiksi KRP:n teknisen tarkkailun vetämänä, mitkä alueyksiköiden vetämänä, ja lisäksi että koulutusmateriaali on pedagogisesti perusteltua ja kattavaa.

Teknisen tarkkailun koulutukselle tulisi olla Poliisiammattikorkeakoululla päällystötason vastuuhenkilö. Teknisen tarkkailun vastuuhenkilön ei tarvitsisi olla välttämättä substanssiasiantuntija, mutta tämän tulisi kuitenkin tuntea teknisen tarkkailun ala sekä henkilöt, joita voisi hyödyntää koulutuksessa. Poliisiammattikorkeakoulun alueella on monenlaisia harjoitustiloja, muun muassa harjoitusalue kulissikaupunkeineen (Poliisiammattikorkeakoulu 2022a), joita voisi hyödyntää tehokkaammin koulutuksessa. Näiden tilojen hyödyntäminen mahdollisimman tehokkaasti myös teknisen tarkkailun koulutukseen paranisi, mikäli Poliisiammattikorkeakoululla olisi joku, joka kokisi tämän erityisalan koulutuksen ”omakseen”. Lisäksi päällystötason vastuuhenkilö omaisi riittävän ”painoarvon” määriteltäessä koulutuksen painopisteitä sekä jaettaessa resursseja koulutuksen fasilitointiin.

Poliisiammattikorkeakoulun tulisi vastata pedagogista erityisosaamista vaativista koulutusmenetelmistä ja koulutusta tukevista alustoista. Keskittämällä sähköisten oppimisalustojen luomisen esimerkiksi siten, että Poliisiammattikorkeakoulut tuottaa oppimisalustan tekniset ratkaisut ja Keskusrikospoliisin Tekninen tarkkailu tuottaa substanssin alustoille olisi järkevä tapa tuottaa koulutuskokonaisuuksia. Poliisissa sähköisten oppimisalustojen ja itseopiskeluna suoritettavien kurssien määrä on lisääntynyt nopeasti erityisesti koronapandemian haitatessa lähiopiskelutilaisuuksia. Tätä mallia kannattaisi edelleen laajentaa ja hakea uusia mahdollisuuksia ja alueita, joilla teoreettista osaamista ja tietoa voisi harjoittaa. Teknisen tarkkailun asentajakoulutuksessa tätä koulutustapaa voisi käyttää paitsi nyt käytössä olevien perusteiden ja lainsäädännön koulutuksessa, mahdollisesti myös teknisten asentajataitojen teorian opiskelussa. Näitä teoreettisia osaamisia voisivat olla esimerkiksi sähkötyöturvallisuuden perusteet tai laitteistojen tekniset ominaisuudet.

Poliisiammattikorkeakoulun mahdollisuuksia tuottaa myös virtuaalitodellisuutta hyödyntäviä oppimiskäytäntöjä teknisen tarkkailun koulutukseen tulisi selvittää. Tässäkään ei tarvitsisi tukeutua pelkästään omaan osaamiseen, vaan voisi hyödyntää Poliisiammattikorkeakoulun pedagogisissa linjauksissa ja strategiassa (2017; 2022b) mainittuja vahvoja kumppanuuksia muiden korkeakoulujen kanssa.

Poliisiammattikorkeakoulun tulisi kehittää liitännäiskoulutuksia vastaamaan teknisen tarkkailun toimintaympäristön vaatimuksia (luku 5.2.4). Poliisiammattikorkeakoulun vastuulla olisivat tarvittavien osaamistarpeiden määrittely ja mahdollisesti tarvittavat tarkennukset opintojen toteutussuunnitelmiin. Substanssin kouluttamisen voisivat toteuttaa Keskusrikospoliisi ja muut teknisen tarkkailun kouluttajat yhdessä.

5.3.3 Keskusrikospoliisin vastuut

Päävastuu koulutuksen sisällöstä, koulutusmateriaaleista ja osaamisen seurannasta tulisi olla Keskusrikospoliisilla. Keskusrikospoliisin tulisi määrittellä osaamisvaatimukset yhteistyössä Poliisiammattikorkeakoulun kanssa eri koulutuksille. Koulutuksen yhdenmukaisuus edellyttäisi, että koulutuksen sisällöt olisivat keskitetysti laadittuja ja kaikkien kouluttajien käytettävissä. Työpaikkakoulutusta varten Keskusrikospoliisin tulisi tuottaa koulutuspaketit osaamiselle. Eräissä haastattelussa todettiin, että kouluttajille pitäisi olla selvää, että ”nämä kun opetat niin riittää”. Asentajien osaamisen seuranta edellyttäisi selkeää ohjeistusta ja ohjausta paikallisyksiköille. Erillistä osaamisen testaamista Keskusrikospoliisin toimesta ei kuitenkaan esitetä. Tällaisen jatkuvan, koko asentajaresurssia koskevan testaamisen järjestäminen erikseen edellyttäisi merkittäviä panostuksia ja resursseja, ja osaamisen testaamisen voisi vastuuttaa paikallistasolle toteutettavaksi esimerkiksi alueellisten koulutuspäivien yhteydessä suoritettavalla näyttökokeella tai vastaavalla tavalla. Tosin tämä edellyttäisi myös arviointimittaristojen luomista.

Keskusrikospoliisin tekninen tarkkailu vastaisi teknisen tarkkailun kouluttajakoulutuksesta (luku 5.1.3). Koulutukseen voisi liittyä esimerkiksi teknisen tarkkailun kouluttajien työkierto tai esimerkiksi viikon mittainen päivitysjakso määrääjain Keskusrikospoliisin teknisen tarkkailun yksikössä, jolloin kouluttaja voisi päivittää tietonsa teknologian viimeisistä edistysaskelista sekä saada lisäkoulutusta erikseen määritellyissä asioissa. Haastatteluissa tuli esiin useita perusteita, miksi teknisen tarkkailun asentajakoulutusta ei tulisi kuitenkaan vastuuttaa ensisijaisesti Keskusrikospoliisin tehtäväksi; Keskitetyn koulutuksen koulutusmäärät olisivat niin pienet, että paikallistason ja alueyksiköiden koulutustarpeeseen vastaaminen riittävän nopeasti ei ole mahdollista. Keskitettyyn koulutukseen pääseminen voi kestää 1-2 vuotta, jolloin erityisesti pienen yksikön operatiivinen kyvykyys on vaarassa. Perusasentajien keskitetyn koulutuksen heikkoutena on tiedon jääminen vain yksittäisen asentajan tiedoksi, eikä se jalkaudu koko ryhmän, yksikön tai alueen osaamiseksi, ellei kyse ole kouluttajasta.

Haastatteluiden perusteella Keskusrikospoliisin teknisen tarkkailun resurssit eivät käytännössä mahdollista perusasentajien koulutusta. Resurssit ovat riittäneet vain vaivoin nykyisen koulutuksen toteuttamiseen, ja suuntaus peruskoulutuksen alueellistamisesta on osittain seurausta tästä.

5.3.4 Poliisilaitosten ja alueyksiköiden vastuut

Poliisilaitosten ja alueyksiköiden vastuuna olisivat resurssien, työajan ja paikallisten rakenteiden varmistaminen siten, että teknisen tarkkailun koulutus sekä operatiiviset tehtävät saadaan hoidettua sovitulla tasolla. Työpaikkakoulutuksen varmistamiseksi laitosten ja alueyksiköiden tulisi pyrkiä varmistamaan kouluttajille riittävät mahdollisuudet käyttää omaan kouluttautumiseen ja osaamisen ylläpitoon sekä muiden kouluttamiseen. Keinoja tähän voisivat olla ensinnäkin riittävän resurssin varaaminen teknisen tarkkailun tehtäviin, ettei kouluttaja olisi ainoa käytettävissä oleva osaja. Lisäksi kouluttajan osaamista voisi kehittää esimerkiksi määräajoin suoritettavilla työkiertoilla, yhtenä vaihtoehtona voisi olla työkierto Keskusrikospoliisin tarkkailuyksikössä määräajoin, tarvetta ei kuitenkaan olisi edes vuosittain.

Kouluttajien työajan kohdentamista koulutukseen voisi parantaa tulos- ja kehityskeskustelujen kautta; kun silloin olisi määritelty seuraavalle vuodelle tavoitteet, olisi niiden saavuttamiseen paremmat mahdollisuudet ja perusteet kohdentaa myös työaikaa koulutusten valmisteluun ja toteutukseen. Erityisesti pienissä yksiköissä, joissa tehtäviä ei tule paljoa, koettiin asentajien rutiinin puute ongelmaksi, mikäli koulutettuja on liikaa. Poliisilaitoksissa ja alueyksiköissä tulisi määritellä operatiivisesti ***sopiva ja perusteltu*** asentajaresurssi. Resurssin määrittelyssä tulisi huomioida myös ”ristiin käyttö” muiden yksiköiden ja jopa viranomaisten kanssa (Poliisi-Tulli-Raja). Koulutettujen määrä tulisi pitää sellaisena, että tehtävät voitaisiin keskittää näille ja ylläpitää riittävää rutiinia tehtävien hoitamiseksi.

5.4 Esitys teknisen tarkkailun koulutuskokonaisuudeksi

Edellä mainittujen koulutusjärjestelmän kehitysehdotusten pohjalta on mallinnettu esitys teknisen tarkkailun koulutusmalliksi. Kuvaus mallista on liitteenä 3. Malli jakautuu kahteen kokonaisuuteen, teknisen tarkkailun koulutukseen, sekä liitännäiskoulutuksen tehostamiseen. Mallissa kuvataan yhtä mahdollista toteutustapaa teknisen tarkkailun koulutuskokonaisuudeksi. Mallin rakentaminen ja käyttöönotto edellyttäisi usean vuoden suunnitelmallista ja määrätietoista rakenteiden, vastuiden sekä koulutusmateriaalien luomista sekä tarkentamista, mutta olisi toteutettavissa, mikäli nykyiset organisaatorakenteet säilyisivät eikä teknisen tarkkailun resursseja ainakaan supistettaisi.

5.4.1 Teknisen tarkkailun koulutusmalli

Mallin ensimmäisenä tasona on teknisen tarkkailun *asentajan peruskoulutus* (luku 5.1.1). Peruskoulutus jakautuu kahteen moduuliin, perusteet ja lainsäädäntö, sekä tekninen seuranta ja perustaktiikka. *Perusteet ja lainsäädäntö* -moduulin koulutusmetodina olisi verkkokoulutus, kuten nykyisessäkin koulutuksessa. *Tekninen seuranta ja perustaktiikkakoulutus* olisi työpaikkakoulutusta ja paikallisyksikkö toteuttaisi koulutuksen. Koulutuksessa voisi tehdä yhteistyötä esimerkiksi lähipiirien ja alueyksiköiden sekä alueellisten yhteistyöviranomaisten kanssa riittävän kouluttajaresurssin varmistamiseksi. Koulutusmateriaalien luomisesta ja ajan tasalla pitämisestä vastaisi Keskusrikospoliisi.

Toisena tasona mallissa on teknisen tarkkailun *jatkokoulutus* (luku 5.1.2). Jatkokoulutuksessa olisi kolme moduulia, tekninen kuuntelu, tekninen katselu sekä vaativa taktiikka. *Teknisen kuuntelun* ja *teknisen katselun* moduulien koulutusmetodeina olisivat yhdistelmä verkko- ja työpaikkakoulutusta. Verkkokoulutusosiot voisivat pitää sisällään kuuntelun ja katselun tekniikkaa ja teoriaa, ja työpaikkakoulutuksessa käsiteltäisiin näiden teknologioiden käyttöä ja asennustekniikoita käytännössä. Koulutuksen toteuttamisesta vastaisivat paikallisyksiköt kuten teknisen seurannan koulutuksessa. Teknisen tarkkailun *vaativa taktiikka* moduuli antaisi teknisen tarkkailun asentajille syvemmän osaamisen teknisen tarkkailun vaativista taktisista menetelmistä sekä muiden operatiivisten yksiköiden kanssa tehtävä yhteistoiminta ja sen suunnittelu. Vaativan taktiikan moduulin koulutusmetodeina olisivat valtakunnallinen koulutus, jota tuettaisiin ja syvennettäisiin työpaikkakoulutuksella. Koulutuksen toteutuksesta vastaisi pääasiassa Keskusrikospoliisi, mutta koulutusta tukevasta työpaikkakoulutuksesta sekä alueellisesta harjoittelusta vastaisi paikallisyksikkö. Tässäkin moduulissa olisi mahdollista tehostaa alueellista koulutusta suunnittelemalla ja toteuttamalla sitä yhdessä lähiyksiköiden sekä yhteistyöviranomaisten kanssa.

Teknisen seurannan, kuuntelun ja katselun koulutuksiin liittyisi asentajan *”kisälli”* -rooli, eli asentajaksi koulutettava toimisi kokeneemman asentajan tai kouluttajan ”oppipoikana”, kouluttautuen ja harjoitellen ohjauksessa, kunnes olisi omaksunut riittävät taidot suorittaa osaamistasonsa mukaisia tehtäviä itsenäisesti. Teknisen tarkkailun asentajan peruskoulutuksen suorittaminen tuottaisi asentajalle *lisenssin* (luku 5.2.2) suorittaa koulutuksensa mukaisia teknisen tarkkailun tehtäviä. Lisenssi olisi määräajan voimassa, esimerkiksi kolme tai viisi vuotta, jonka jälkeen asentajan tulisi antaa näyttö osaamisestaan. Näytön vastaanottajana voisi toimia paikallistason kouluttaja, joka raportoi hyväksytystä näytöstä Keskusrikospoliisille, jonka vastuulle *osaamisen seuranta* ja ajantasaisen asentajarekisterin ylläpito voisi kuulua (luku 5.2.2).

Teknisen tarkkailun kolmantena tasona on *teknisen tarkkailun kouluttajakoulutus* (luku 5.1.3). Kouluttajakoulutus jakautuisi kolmeen moduuliin, *kouluttajavalmiudet*, teknisen

tarkkailun *tekniikka* sekä *taktiikka*. Kouluttajakoulutuksen tarkoituksena olisi vahvistaa kouluttajien osaamista teknisen tarkkailun substanssissa, sekä antaa lisävalmiuksia sekä pedagogisia malleja koulutuksen toteuttamiseksi. Kouluttajakoulutuksen koulutusmenetelmät olisivat laaja kirjo erilaisia menetelmiä, verkkokoulutusta, apukouluttajana harjaantumista sekä valtakunnallista lähiopetusta. Kouluttajavalmiuksien koulutus voitaisiin toteuttaa pääasiassa verkkokoulutuksella, jota tuettaisiin apukouluttajana toimimisella. Teknisen tarkkailun tekniikan ja taktiikan kouluttamisesta vastuu olisi Keskusrikospoliisilla.

Teknisen tarkkailun neljäs ja osaamisen ylläpidon kannalta erityisen merkittävä taso on *kertaus ja täydennyskoulutus* (luku 5.2.1). Kertaus- ja täydennyskoulutus asentajille olisi pääasiassa paikallistason kouluttajien vastuulla, paitsi vuosittaiset seminaarit sekä kouluttajien koulutus. Näistä vastuun kantaisivat Poliisiammattikorkeakoulu yhdessä Keskusrikospoliisin kanssa.

Poliisiammattikorkeakoulu vastaisi verkkokoulutusalojen tuottamisesta ja teknisestä ylläpidosta. Verkkokoulutuksissa ja koulutuksissa muutoin käytettävän muun materiaalin, kuten kouluttaja-aineistojen sekä koulutuskorttien tuottamisesta, ylläpidosta ja päivittämisestä vastaisi Keskusrikospoliisi.

5.4.2 Liitännäiskoulutus

Liitännäiskoulutuksen tehostaminen jakautuu kahteen osaan, poliisimiehistön ja alipäällystön perustietämyksen ja osaamisen parantamiseen, sekä päällystölle suunnatun koulutuksen varmistamisesta. Liitännäiskoulutuksen osa-alueita, perusteita sekä esitykset toteutuksesta on kuvattu kattavasti luvussa 5.2.4.

5.5 Teknisen tarkkailun koulutusjärjestelmän soveltaminen muuhun koulutuskontekstiin

Alasuutari (2011, luku 12) toteaa, että laadullisessa tutkimuksessa selitetään myös, kuinka tutkija olettaa tutkimuksensa valottavan muutakin laajempaa kokonaisuutta kuin vain tutkimaansa aluetta. Tämän kehittämistyön erityisesti koulutusjärjestelmää koskevan esityksen voisi olettaa soveltuvan malliksi myös muiden samankaltaisten, toisin sanoen erityistä ja monipuolista osaamista edellyttävien kokonaisuuksien kouluttamiseksi.

Esimerkkinä teknisen tarkkailun koulutusjärjestelmän voisi ajatella sopivan muun muassa poliisin kyberrikostorjunnan ja -tutinnan koulutukseen. Myös tällä alalla tekninen kehitys on nopeaa, jopa nopeampaa kuin teknisessä tarkkailussa. Lindholm (2021, 67) kiteyttää varsin osuvasti, että ”*kompleksinen kybermaailma tarvitsee erikoisosaamista perusosaamisen rinnalle, sillä perusosaaminen tarjoaa vain yleismiehen työtuloksen*”. Vaikka Lindholm kyseenalaistaa, kannattaako poliisin yrittää itse hallita kyberosaamistaan, vai hankkia osaaminen muualta, on kuitenkin huomioitava myös kybertutinnan ”perusosaamisen” haasteellisuus ja

osaamisen kehittäminen. ICT- ja tietoverkkotutkinnassa perustasollakin tarvitaan monialaista osaamista, esimerkiksi perusteiden ja lainsäädännön tuntemusta, teknisiä kyvykkyyksiä, erityistä tutkintaosaamista sekä taktista osaamista ICT-tutkinnan viitekehyksessä. Kyberrikollisuuden haasteiden ja alustojen monimuotoisuus (Lindholm 2021, luku 3.2) edellyttävät myös tutkinnalta näiden alustojen tuntemusta ja hallintaa. Näiden osaamisten varmistamiseksi ja kehittämiseksi voisi hyödyntää moduuli -koulutusta sekä erilaisia verkko-oppimisalustoja. Lisäksi varsinkin nyky-yhteiskunnassa kyber- ja tietotekniikan liityntä periaatteessa kaikkeen asettaa myös liitännäiskoulutukselle tarpeita. Myös virtuaalitodellisuuden hyödyntämisen kyberrikostorjunnassa ja -tutkinnassa voisi olettaa olevan varsin mahdollista ja valmiiden työkalujen olevan jo olemassa.

Toisena esimerkkinä voisi nostaa esiin mahdollisuudet hyödyntää kehitettyä mallia talousrikostutkinnan osaamisen varmistamisessa ja kehittämisessä. Kallio (2020, 102-103 ja 114-115) kuvaa, että talousrikostutkinnassa tutkijalla tulee olla perinteisen tutkintaosaamisen lisäksi erityistä osaamista, muun muassa aineellisen lainsäädännön tuntemusta ja ymmärrystä sen sijoittamisesta osaksi talousrikosten tunnusmerkistöä. Erityisesti konkurssimenettelyä ja kirjanpitoa koskevat lainsäädännöt ovat poikkeuksellisen monimutkaisia ja edellyttävät syvällistä perehtymistä tehtävien hoitamiseksi. Myös tiedonhankintamenetelmät ovat osittain erilaiset perinteiseen poliisitoimintaan verrattuna, sähköiset järjestelmät sekä rekisterit ovat poikkeuksellisia, ja edellyttävät myös erityistä osaamista. Näiden muusta poliisitoiminnasta poikkeavien taitojen kouluttamiseksi voisi hyödyntää teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen moduuli -mallia. Työssäoppiminen ja perehdyttäminen ovat merkittävä osa talousrikostutkijan osaamisen kehittämistä (Kallio 2020, 106; Kiiski 2017, 45), ja esimerkiksi ”kisälli” -mallin sekä kouluttajakoulutuksen kehittämisehdotuksia voisi myös hyödyntää talousrikostutkinnan työpaikkakoulutuksen tehostamiseksi ja kehittämiseksi.

6 Johtopäätökset ja pohdinta

6.1 Kehittämistehtävän itsearviointi

Yhteenvedona voidaan todeta, että kehittämistehtävä on kokonaisuudessaan uskottava ja luotettava. Uskottavuus on todennettavissa teorian ja tulosten vuoropuhelun loogisuudesta sekä käsittelyn laajuudesta. Kehittämistyössä on tuotu esiin lähtökohdat ja tavoitteet, tietoperusta, tutkimusmenetelmät sekä tietoperusta. Työssä on kuvattu kehittämisasetelman lähtökohdat, kuvattu kehittämisessä käytetty aineisto sekä tuotettu useita kehitysehdotuksia. Kehitysehdotusten pohjalta on pystytty kuvaamaan ”visio” tutkimusaiheen tulevaisuudesta, sekä lopuksi pohdittu kehittämistehtävän onnistumista avoimesti.

Kehittämistyön luotettavuutta voi heikentää tutkijan omakohtainen ymmärrys ja tietämys tutkimuskohteesta. Kuten aineistonhankintamenetelmien kohdalla (luku 2.3) tuotiin esiin, yksi lähtökohta kehittämistyölle oli nimenomaan tutkijan omakohtaiset kokemukset ja havainnot aiheesta. Tämän voisi arvioida heikentävän tutkijan objektiivisuutta, ja varmasti tutkijalla on ollut ennako-oletuksia ja mielipiteitä kehittämistehtävän kontekstista. Kuitenkin tutkimusaineisto on tuotu esiin objektiivisesti, sitä ei ole manipuloitu ja johtopäätökset on pyritty tuomaan esiin avoimesti, peittelemättä kritiikkiä ja korostamatta onnistumisia. Esiin tuodut kehittämissuhteudet ovat kummunneet aineistosta ja siitä tehdystä analyysistä. Kehitysehdotuksiin löytyi useitakin kokonaisuuksia ja yksityiskohtia, joita tutkija ei ollut ennalta osannut hahmottaa, sekä myös sellaisia, jotka olivat tutkijan ennako-oletuksista poikkeavia. Tutkijalla ei ole myöskään tutkimuksen tekohetkellä enää henkilökohtaista kosketuspintaa tekniseen tarkkailuun, eikä vastuuta teknisen tarkkailun kehittämisestä tai johtamisesta. Näillä perusteilla tutkijan objektiivisuus ja siten myös kehittämistyön luotettavuus on kuitenkin säilynyt. Kehitysehdotukset sekä esitetty malli ovat tutkijan vilpittömän, henkilökohtaista hyötyä tavoittelematon yritys kehittää poliisiorganisaation kyvykkyyttä.

6.1.1 Menetelmien arviointi

Kyselyn luotettavuuden voidaan arvioida olevan hyvällä tasolla. Otanta oli kattava, eli käytännössä kaikki kohderyhmän yksilöt tavoitettiin kyselyllä. Esimerkiksi Baruch (1999, 434) toteaa, että tavanomainen vastausprosentti tämän tutkimuksen kaltaisissa populaatioissa on 60 +/- 20 [%]. Saadut vastukset kattoivat 67,5 % merkityksellisistä kyselyistä sekä 80 % viranomaistoimijoista (luku 2.3.1). Nämä lukemat ovat hyväksyttävät, jopa korkeahkot suhteutettuna yleiseen kyselytutkimusten luotettavuuden mittareina pidettyihin vastausprosentteihin.

Kyselylomakkeen kolmen ensimmäisen kysymyksen kohdalla olisi voinut pyrkiä yhdenmukaisempaan ja loogisempaan kysymyksenasetteluun. Nyt kysymyksissä oli kolme erilaista arviointikriteeristöä, joten niistä saattoi jäädä vastaajille epäselvä kuva. Tämä näkyi erityisesti kolmannessa kysymyksessä, jossa pääosa vastaajista oli vastannut ohjeiden mukaan, mutta osa vastaajista oli vastannut edellisen kysymyksen logiikalla arvottaen vaihtoehdot asteikolla 1-2-3 sen sijaan, että olisi valinnut yhden vaihtoehdon kuten ohjeistuksessa oli.

Vapaan sanan vastaukset olivat loogisia ja pääosin oli vastattu monipuolisesti ja laveasti kysymyksiin. Vastauksista pystyi tunnistamaan SWOT-analyysin kannalta keskeisiä havaintoja ja kokemuksia. Tällä perusteella vapaan sanan kysymykset olivat onnistuneita ja niillä saatiin vastauksia tutkimuskysymyksiin. Sen lisäksi vastauksista pystyi tunnistamaan hyviä käytänteitä ja malleja, sekä joitakin yksittäisiä, tärkeitä havaintoja. Kokonaisuudessaan kyselyn voidaan todeta olleen kattava ja vastanneen tarkoitusta. Kyselyllä saatu aineisto vastaa niihin kysymyksiin, joita on esitetty.

Haastatteluiden osalta luotettavuutta voi arvioida kahdesta näkökulmasta; ensinnäkin haastateltavien valinnan perustelut (luku 2.3.3), sekä toisaalta haastatteluiden tarkoitus ja perustelut (luku 2.3.4). Haastattelujen teemojen valinta, haastateltavien valinta sekä aineiston käsittely on kuvattu riittävällä tarkkuudella, ja näiden avaaminen tukee haastatteluiden luotettavuuden arviointia. Haastateltavien määrä olisi voinut olla suurempi, mutta tutkijan arvion mukaan suoritetuilla haastatteluilla on saatu kolme erilaista näkökulmaa valittuihin aiheisiin. Mikäli haastateltavien määrää olisi lisätty, olisi pitänyt suorittaa ainakin kolme haastattelua lisää, jotta olisi saatu vastaavalla tavalla määriteltyjen yksiköiden näkemyksiä. Tämä olisi kasvattanut työmäärää haastatteluiden tavoitteeseen nähden suhteettomasti.

6.1.2 Opinnäytetyöhön liittyvät tietosuojakysymykset

Luvun 1.3 rajauksissa todettiin, että opinnäytetyön julkinen luonne asetti merkittäviä vaatimuksia sekä muokkasi kehittämistehtävän muotoa. Tutkija joutui tekemään merkittäviä linjauksia ja on selvää, että substanssin käsittely hyvin yleisellä tasolla on vaikuttanut työn luotavuuteen sekä konkretiaan. Työ ei varmasti tällaisenaan parhaalla tavalla palvele teknisen tarkkailun kouluttajia, mutta antaa kuitenkin toivottavasti ajatusten siemeniä ja kasvualustaa kehittää koulutusta edelleen. Opinnäytetyössä ei siis esitetä eikä kuvata poliisin salassa pidettäviä teknisiä tai taktisia menetelmiä (Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999). Opinnäytetyön tekemiseen saatiin lupa Keskusrikospoliisin tarkkailuyksikön päällikkönä toimivalta rikostarkastajalta, ja opinnäytetyö on tarkastettu hänen toimestaan tietosuojan näkökulmasta ennen julkaisua.

Kyselyn vastaajat sekä haastatellut henkilöt toimivat kaikki sellaisissa tehtävissä, että heidän henkilöllisyyttään, tarkkaa toimenkuvaansa tai edes sijoituspaikkaansa ei ole tuotu esiin työssä. Saadut kyselyvastaukset on anonymisoitu ennen vastausten käsittelyä, ja vastaajien vastaukset sekä tunnistetiedot on eroteltu ja niitä säilytetään toisistaan erillään. Haastatteluaineistot on litteroitu ilman tunnistetietoja. Kaikki aineistot on tallennettu tutkijan henkilökohtaiseen pilvipalveluun ja tunnistetietoja sisältävät dokumentit on salattu vahvalla salasanalla.

6.1.3 Tulosten arviointi

Kehittämistehtävän alussa asetettiin kolme tutkimuskysymystä, joihin haettiin vastauksia. Ensimmäinen tutkimuskysymys oli, minkälaisia vaatimuksia muuttuva toimintaympäristö asettaa poliisin teknisen tarkkailun koulutukselle. Kehittämistyössä pystyttiin tunnistamaan useita teemoja, jotka tulisi ottaa huomioon teknisen tarkkailun koulutuksessa. Näitä olivat muun muassa koulutusjärjestelmän joustavuus ja kyky mukautua tekniseen kehitykseen, uusien teknologioiden hyödyntäminen koulutuksessa sekä tietouden lisäämisen myös varsinaisen teknisen tarkkailun koulutuksen kohderyhmän ulkopuolelle ja ympärille.

Toisena tutkimuskysymyksenä oli, miten nykyinen koulutusjärjestelmä vastaa toimintaympäristön vaatimuksiin. Kehittämistehtävässä pystyttiin osoittamaan useita nykyisen koulutusjärjestelmän puutteita, esimerkiksi koulutusjärjestelmän rakenteissa, koulutusorganisaation vastuiden epäselvyyksissä tai puutteissa, sekä osaamisen ylläpidossa.

Kolmantena, kenties tärkeimpänä tutkimuskysymyksenä oli miten koulutusjärjestelmää mahdollisesti tulisi kehittää, jotta toimintaympäristön muutokset ja vaatimukset voitaisiin ottaa entistä paremmin huomioon. Kehittämistyön kehitysehdotukset, sekä niiden perusteella esitetty ”visio” teknisen tarkkailun koulutuskokonaisuudeksi vastaavat laajasti ja kattavasti viimeiseen tutkimuskysymykseen. Kehittämissuhteissa on huomioitu realismi ja toteutettavuus. Osa kehitysehdotuksista on toteutettavissa hyvin pienillä toimenpiteillä ja nopeasti, ja toisten kehittäminen edellyttäisi toimintojen uudelleen järjestelyjä ja esimerkiksi koulutusaineistojen tuottamista, mutta olisi joidenkin vuosien päämäärätietoisella ja suunnitelmallisella työllä saavutettavissa ilman merkittäviä lisäresursointeja.

Kaikkiin tehtävän alussa esitettyihin tutkimuskysymyksiin voitiin vastata, ja kuvatuilla perusteilla kehittämistyön tulokset ovat työelämän näkökulmasta hyödyllisiä sekä suoraan toiminnassa hyödynnettäviä.

6.2 Jatkokehittämissaiheita

Opinnäytetyön kehitysehdotukset poikivat useita mahdollisia jatkokehittämissaiheita toteutettavaksi esimerkiksi erilaisina teknisen tarkkailun kehittämissuhteina, alipääallystökoulutukseen kuuluvana 5 opintopisteen kehittämissuhteina, tai poliisin ylempi AMK tutkinnon 30 opintopisteen opinnäytetöinä.

Poliisiammattikorkeakoululle sopivana kehittämissuhteina voisi olla Poliisiammattikorkeakoulun vastuuhenkilön tehtävien kartoittaminen ja kuvaaminen, toimenkuvan laatiminen ja toteutusmahdollisuuksien selvittäminen. Lisäksi Poliisiammattikorkeakoulun vastuulle kuuluvia kehittämissuhteita voisi olla verkkokoulutuksen olemassa olevan alustan päivittäminen ja laajentaminen soveltuvien osien myös muuhun kuin perusteiden ja lainsäädännön koulutukseen. Tähän liittyvänä kehittämissuhteina osana voisi olla uusien verkkokoulutusmateriaalien kehittäminen esimerkiksi Keskusrikospoliisin teknisen tarkkailun tai koordinaattorien toimesta. Poliisiammattikorkeakoululle soveltuisi myös uuden teknologian mahdollistamien oppimisympäristöjen kartoittaminen, suunnittelu ja pilotointi teknisen tarkkailun viitekehityksessä.

Laajana jatkokehittämissaiheena voisi olla Teknisen tarkkailun koulutusjärjestelmän ”perusasiakirjojen” laatiminen. Tässä työssä voisi laatia esimerkiksi koulutuksen koulutustavoitteet, oppimistavoitteiden täsmälliset määrittelyt, opetettavan aineksen ja sisällön valinnat sekä opintosuunnitelmat sekä arviointikeinojen ja opetusmenetelmien valinnat. Esimerkiksi poliisin YAMK opinnäytetyöksi voisi soveltua teknisen tarkkailun liitännäiskoulutuksen kehittäminen

kokonaisuudessaan, pitäen sisällään keskustelut vastuista, tavoitteiden kirkastaminen ja sekä tarvittavien oppimateriaalien päivittäminen ja luominen. Mitä syvemmälle substanssiin tässä jatkokehittämistehtävässä mentäisiin, tulisi kehittämistehtävän suorittajalla olla myös substanssi jossain määrin hallinnassa. Teknisen tarkkailun koulutusmateriaalien päivittäminen, soveltuvuuden varmistaminen ja kattavuus työpaikkakoulutukseen, sekä koulutuskorttien tekeminen kouluttajakäyttöön edellyttäisi syvällistä substanssin osaamista, joten niiden kehittäminen soveltuisi esimerkiksi usealle teknisen tarkkailun koordinaattoreille yhdessä tehtäväksi tai Keskusrikospoliisin teknisen tarkkailun yksikön sisäiseksi kehittämisasiheeksi.

Lähteet

Sähköiset

Adult online education. 2018. Investigating learning theories and their application to distance learning. *Development and Learning in Organizations*, 32 (3), 31-34. Viitattu 28.1.2022.

<https://www.proquest.com/central/docview/2053906558/fulltextPDF/>

Alasuutari, P. 2011. *Laadullinen tutkimus 2.0*. E-kirja. Tampere: Vastapaino.

Arghode, V., Brieger, E. & McLean, G. 2017. Adult learning theories: implications for online instruction. *European Journal of Training and Development*, 41 (7), 593-609. Viitattu 28.1.2022.

<https://www.proquest.com/central/docview/1946137056/fulltextPDF/>

Baruch, Y. 1999. Response rate in academic studies - a comparative analysis. *Human Relations*, 52 (4), 421-438. Viitattu 3.2.2022.

<https://www.proquest.com/central/docview/231507327/fulltextPDF/>

Baumeister, R. 2016. Toward a general theory of motivation: Problems, challenges, opportunities, and the big picture. *Motivation and Emotion*, 40 (1), 1-10. Viitattu 30.1.2022.

<https://www.proquest.com/central/docview/1762952989/fulltextPDF/>

Dove, A. 2022. Moore's Law is ending. What's next? Carnegie Mellon University. College of Engineering. Viitattu 25.1.2022.

<https://engineering.cmu.edu/news-events/news/2018/02/12-fuchs-nature-electronics.html>

Eduskunnan oikeusasiamies. 2022. Salaisen tiedonhankinnan valvonta. Viitattu 2.2.2022.

<https://www.oikeusasiamies.fi/fi/salaisen-tiedonhankinnan-valvonta>

Encyclopedia Britannica. 2019. Electronic eavesdropping. Viitattu 4.1.2022.

<https://www.britannica.com/technology/electronic-eavesdropping>

Fulton, S. 2020. After Moore's Law: How Will We Know How Much Faster Computers Can Go?

Data Centre Knowledge. Viitattu 25.1.2022.

<https://www.datacenterknowledge.com/super-computers/after-moore-s-law-how-will-we-know-how-much-faster-computers-can-go>

Günther, K., Hasanen, H & Juhila, K. 2021. Johdanto: analyysi ja tulkinta. Teoksessa *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tietoarkisto. Viitattu 26.12.2021.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/>

Haapsalo, M. & Erämies, S. 2022. *Erilaiset Oppimiskäsitykset*. Jyväskylän yliopisto. Opettajan-koulutuslaitos. <https://peda.net/jyu/okl/ko/ktkp010-biologia/eo>

HE 22/1994vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle telekuuntelua ja -valvontaa sekä teknistä tarkkailua koskevaksi lainsäädännöksi. Viitattu 26.1.2022. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1994/19940022>

HE 52/2002vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi esitutkintalain ja pakkokeinolain sekä eräiden näihin liittyvien lakien muuttamisesta. Viitattu 26.1.2022. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2002/20020052.pdf>

Heikkilä, P. & Rönkkö, M. 2006. Opetusmenetelmät opetuksen monipuolistajana: Tekemällä oppiminen. Viitattu 28.1.2022. <http://www.oamk.fi/amok/oppimat/LO/Opetusmenetelmat06a/html/tekemalla.html>

Helms, M. & Nixon, J. 2010. Exploring SWOT analysis - where are we now?: A review of academic research from the last decade. Journal of Strategy and Management 3 (3), 215-251. Viitattu 29.1.2022. <https://www.proquest.com/central/docview/758229537/fulltextPDF/>

Hemminki-Reijonen, U. 2021. Virtuaalitodellisuus oppimisessa. Opetushallitus. Oppaat ja käsikirjat 2021:3. Viitattu 26.1.2022. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Virtuaalitodellisuus_oppimisessa.pdf

Huotari, V. 2014. Verkko-oppimisympäristöt ja niihin liittyvät pedagogiset haasteet aikuis- ja korkeakoulutuksen kentillä. Teoksessa Heikkinen, A. & Kallio E. (toim). Aikuisten kasvu ja aktiivointi. E-kirja. Tampere: Tampere University Press.

Hyvärinen, M., Suoninen, E. & Vuori, J. 2022. Haastattelut. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tietoarkisto. Viitattu 28.1.2022. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/>

Ilomäki, L. (toim.). 2012. Laatus e-oppimateriaaleihin. Opetushallitus. Oppaat ja käsikirjat 2012 (5). E-kirja. Tampere: Juvenes

Juhila, K. 2021. Laadullinen tutkimus ja teoria. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tietoarkisto. Viitattu 26.12.2021. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullinen-tutkimus-ja-teoria/>

Juhila, K. 2022. Teemoittelu. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tietoarkisto. Viitattu 27.1.2022. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>

Justice. 2022. Regulation of Investigatory Powers Act 2000. Viitattu 2.2.2022. <https://justice.org.uk/regulation-investigatory-powers-act-2000/>

Jyväskylän yliopisto. 2015. Menetelmäpolku. Viitattu 25.12.2021. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/met/metelmapolkuja/metelmapolku>

Kallinen, T. & Kinnunen, T. 2022. Etnografinen havainnointiaineisto. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tietoarkisto. Viitattu 3.2.2022. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/etnografinen-havainnointiaineisto/>

Kallio, A. 2022. Litterointi. Teoksessa Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tietoarkisto. Viitattu 27.1.2022. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/litterointi/>

Kallio, T. 2020. Talousrikostutkijoiden perehdyttäminen. YAMK opinnäytetyö. Poliisiammattikorkeakoulu. Viitattu 12.2.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/348600/ON_Kallio.pdf

Keskusrikospoliisi. 2022. Viitattu 26.1.2022. <https://poliisi.fi/keskusrikospoliisi>

Kiiski, M. 2017. Poliisin talousrikostutkintayksikön toimintakykyä edistäviä tekijöitä harmaan talouden torjunnassa. YAMK opinnäytetyö. Poliisiammattikorkeakoulu. Viitattu 12.2.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/153604/ON_Kiiski_YAMK2017.pdf

Koulutus.fi. 2017. Mullistavatko AR- ja VR-lasit tulevaisuuden opetus- ja koulutuskentän? Viitattu 25.1.2022. <https://www.koulutus.fi/artikkelit/ar-ja-vr-lasit-opetus-ja-koulutusallalla-12931>

Laine, H. & Dufva, P. 2018. 7 kysymystä virtuaalitodellisuudesta. Viitattu 9.1.2022. <http://virtual.outdoorsfinland.com/2018/03/7-kysymysta-virtuaalitodellisuudesta/>

Laki poliisin hallinnosta 110/1992. Viitattu 2.2.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920110>

Laki sotilastiedustelusta 590/2019. Viitattu 3.2.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190590>

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 621/1999. Viitattu 24.1.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621>

Lindholm, T. 2021. Kyberturvallisuus koronakriisissä. YAMK opinnäyte. Poliisiammattikorkeakoulu. Viitattu 12.2.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/509023/YAMK_Lindholm.pdf

- Loftus, B. 2019. Normalizing covert surveillance: The Subterranean World of Policing. British Journal of Sociology. Viitattu 27.1.2022. https://research.bangor.ac.uk/portal/files/22618907/2019_NormalisingcovertsurveillanceBJS.pdf
- Majuri, M. Työssäoppiminen. 2012. Teoksessa Helander, J. (toim). Ammatillisen opettajan käsikirja. HAMKin e-julkaisuja 8/2012, 89-104. Hämeen ammattikorkeakoulu. Viitattu 29.1.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/40325/HAMK_AmmatillisenOpettajanKasikirja.pdf
- Metsäranta, T. 2015. Poliisin salaiset tiedonhankintakeinot ja yksityiselämän suoja. Väitöskirja. Turun yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta. Viitattu 26.1.2022. https://www.utu-pub.fi/bitstream/handle/10024/103819/metsaranta_tuomas_vaitoskirja_2015.pdf
- Moore, G. 1965. Cramming more components onto integrated circuits. Intel. Viitattu 25.1.2022. <https://newsroom.intel.com/wp-content/uploads/sites/11/2018/05/moores-law-electronics.pdf>
- Mäntysalo, J. 2021. Poliisi elää jo nyt yli varojensa ja budjettiriihestä on tulossa lisää kylmää vettä niskaan - selvitimme, mihin poliisi määrärahat käyttää. YLE. Viitattu 24.1.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-12081067> .
- Ojala, J. 2010. Tekninen seuranta poliisin salaisena pakkokeinona. YAMK opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 27.1.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/23252/Ojala_Jussi.pdf
- Pakkokeinolaki 806/2011. Viitattu 3.1.2022. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110806>
- Poliisi. 2022. Sisäinen valvonta takaa poliisityön laadun. Viitattu 2.2.2022. <https://poliisi.fi/sisainen-valvonta>
- Poliisiammattikorkeakoulu. 2017. Poliisiammattikorkeakoulun pedagogiset linjaukset 2017-. Viitattu 28.12.2022. <https://polamk.fi/documents/25254699/36377711/Polamkin-pedagogiset-linjaukset.pdf/>
- Poliisiammattikorkeakoulu. 2019. Ops-opas. Käsikirja osaamisperustaiseen opetussuunnitelmatyöhön. Viitattu 27.1.2022. <https://polamk.fi/documents/25254699/37709942/Polamk-Ops-opas.pdf/>
- Poliisiammattikorkeakoulu. 2020a. Poliisi (AMK) -tutkinto. Opetussuunnitelma lukuvuodet 2020-2022. Viitattu 28.1.2022. <https://polamk.fi/documents/25254699/37709942/Poliisi-amk-opetussuunnitelma.pdf/>

Poliisiammattikorkeakoulu. 2020b. Poliisi (ylempi AMK) -tutkinto. Opetussuunnitelma 2021-2022. Viitattu 28.1.2022. <https://polamk.fi/documents/25254699/37709942/Poliisi-ylempi-AMK-opetussuunnitelma.pdf/>

Poliisiammattikorkeakoulu. 2021. Alipäälystön erikoistumisopinnot. Opetussuunnitelma 2021-2022. Viitattu 28.1.2022. <https://polamk.fi/documents/25254699/37709942/Alipaallystön-erikoistumisopinnot-opetussuunnitelma.pdf/>

Poliisiammattikorkeakoulu. 2022a. Polamk lyhyesti. Viitattu 26.1.2022. <https://polamk.fi/polamk-lyhyesti>

Poliisiammattikorkeakoulu. 2022b. Strategia ja laatu. Viitattu 26.1.2022. <https://polamk.fi/strategia-ja-laatu>

Poliisihallitus. 2021. Poliisihallituksen kertomus sisäministeriölle poliisin salaisesta tiedonhankinnasta ja sen valvonnasta vuonna 2020. Viitattu 4.1.2021. <https://intermin.fi/documents/1410869/4113506/Poha-kertomus+poliisin+salaisesta+tiedonhankinnasta+2020.pdf>

Poliisilaki 872/2011. Viitattu 3.1.2022. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110872>

Pylkkä, O. 2022. Oppimiskäsitykset. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Viitattu 28.1.2022. <https://oppimateriaalit.jamk.fi/oppimiskäsitykset/>

Regulation of Investigatory Powers Act 2000. 2000. Viitattu 2.2.2022. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/23/contents>

Salovaara, H. 2004. Oppimisen teoriasta tukea tieto- ja viestintätekniiikan pedagogiseen käyttöön. Viitattu 28.1.2022. <http://tievie oulu.fi/verkkopedagogiikka/index.html>

Seikkula-Leino, J. 2007. Opetussuunnitelmaudistus ja yrittäjyyskasvatuksen toteuttaminen. Opetusministeriön julkaisuja 2007: 28. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. Viitattu 28.1.2022. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79409/opm28.pdf>

Sisäministeriö. 2020. Sisäministeriön kertomus salaisten pakkokeinojen sekä salaisten tiedonhankintakeinojen ja niiden suojaamisen käytöstä ja valvonnasta muissa poliisiyksiköissä kuin suojelupoliisissa vuonna 2019. Viitattu 31.12.2021. <https://intermin.fi/documents/1410869/4113506/Kertomus+poliisin+salaisten+pakkokeinojen+ja+tiedonhankintakeinojen+k%C3%A4yt%C3%B6st%C3%A4+2019/>

Suomen perustuslaki 731/1999. Viitattu 26.1.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto. 2021. Ajankohtaista sisäisessä turvallisuudessa 2021. Viitattu 26.1.2022. https://www.sjpl.fi/liitto/ajankohtaista/poliisin_resurssit

Suomen Riskienhallintayhdistys. 2021. PK-RH-riskienhallinta. Viitattu 29.1.2022. <https://pk-rh.fi/>

Suomisanakirja. 2022. Oppia. Viitattu 30.1.2022. <https://www.suomisanakirja.fi/oppia>

Tertsunen, T. 2012. Opiskelun henkilökohtaistamisesta verkkomuotoisessa ammatillisessa koulutuksessa. Teoksessa Helander, J. (toim). Ammatillisen opettajan käsikirja. HAMKin e-julkaisu 8/2012, 79-88. Hämeen ammattikorkeakoulu. Viitattu 29.1.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/40325/HAMK_AmmatillisenOpettajanKasikirja.pdf

Tietoarkisto. 2021a. Otos ja otantamenetelmät. Viitattu 25.7.2021. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/otos/otantamenetelmat/>

Tietoarkisto. 2021b. Posti- ja verkkokyselyaineiston kokoaminen. Viitattu 25.7.2021. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/postikysely/postikysely/>

Tietoarkisto. 2021c. Kyselylomakkeen laatiminen. Viitattu 26.7.2021. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/kyselylomake/laatiminen/>

Turun ammattikorkeakoulu. 2021. Virtuaalitodellisuuden käyttö luo mielekkäitä oppimiskokemuksia. Viitattu 9.1.2022. <https://sunopix.turkuamk.fi/yleinen/virtuaalitodellisuuden-kaytto-simulaatioharjoituksissa-luo-mieleenpainuvia-oppimiskokemuksia/>

Työterveyslaitos. 2022a. Virtuario™ – Työturvallisuuskoulutukset virtuaalitodellisuudessa. Viitattu 26.1.2022. <https://www.ttl.fi/palvelut/tyoympariston-riskit-ja-turvallisuus/virtuariotm-tyoturvallisuuskoulutukset-virtuaalitodellisuudessa>

Työterveyslaitos. 2022b. Resilienssi ja jatkuvuudenhallinta - Johtaminen ja osallistumisen varmistaminen. Viitattu 24.1.2022. <https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/resilienssi-ja-jatkuvuudenhallinta/johtaminen-ja-osallistumisen-varmistaminen>

Ulkoministeriö. 2021. Vuosikertomus pohjoismaisesta yhteistyöstä 2020. Viitattu 24.1.2022. https://um.fi/vuosikertomukset-pohjoismaisesta-yhteistyosta/-/asset_publisher/sZcshO-PEebv2/content/vuosikertomukset-pohjoismaisesta-yhteistyosta-2020

Valtioneuvosto. 2021. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta. Viitattu 11.1.2022. <https://tietokayttoon.fi/documents/1927382/99753476/Teemakuvaukset.pdf/a3d0a758-1b28-a5b9-0876-a84dc47617de/Teemakuvaukset.pdf?t=1637931033092>

Vehkalahti, K. 2019. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Viitattu 29.1.2022.

<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/305021/Kyselytutkimuksen-mittarit-ja-menetelmat-2019-Vehkalahti.pdf>

Julkaisemattomat

Laurea. 2020. Lähdeviitteet ja lähdeviitteiden merkitsemistavat Laureassa. Ohje 20.10.2020.

Laurea-ammattikorkeakoulu. Espoo.

Kuviot

Kuva 1: Poliisiammattikorkeakoulun tulevaisuuteen tähtäävä poliisikoulutus	28
--	----

Taulukot

Taulukko 1: Teknisen tarkkailun osaaminen ja koulutuksen järjestelyt	37
Taulukko 2: Teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen koulutusmuodot	39
Taulukko 3: Teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen vastuut	40

Liitteet

Liite 1: Kyselylomake	82
Liite 2. Kyselyn saate	84
Liite 3. Haastattelurunko.....	85
Liite 4. Esitys teknisen tarkkailun koulutuskokonaisuudeksi	86

Liite 1: Kyselylomake

<p>Mitkä seuraavista asioista ovat mielestäsi tärkeimpiä teknisen tarkkailun osaamisessa ja tehtävillä? Aseta kullekin <u>vaakariville</u> asiat keskinäiseen tärkeysjärjestykseen (1 - 5)</p>					
	Teknisen tarkkailun perusteet ja lainsäädäntö	Teknisen tarkkailun taktiikka ja operatiivinen toiminta	Teknisen seurannan tekninen toteuttaminen	Teknisen kuuntelun tekninen toteuttaminen	Teknisen katselun tekninen toteuttaminen
ESIMERKKI: Yksikköni käyttää teknisen tarkkailun keinoista eniten (1) - vähiten (5):	2	1	3	5	4
Tiedonhankinnassa ja/tai tutkinnassa tarvitaan eniten (1) - vähiten (5):					
Teknisen tarkkailun asentajan tarvitsema osaaminen on laajin (1) - suppein (5):					
Tarvittava koulutus on monimutkaisin ja vaikein (1) - yksinkertaisin ja helpoin (5):					
Työpaikkakoulutuksen järjestäminen on haastavinta (1) - helpointa (5):					
<p>Mitkä tällä hetkellä käytettävissä olevista koulutusmuodoista mielestäsi toimivat parhaiten teknisen tarkkailun asentajan koulutuksessa? Merkitse <u>pystyriiville</u> kyseisen koulutusalueen koulutusmenetelmät paremmuusjärjestyksessä 1 (paras/tehokkain) - 2 (ei paras, ei huonoin) - 3 (huonoin/tehottomin).</p>					
	Teknisen tarkkailun perusteet ja lainsäädäntö	Teknisen tarkkailun taktiikka ja operatiivinen toiminta	Teknisen seurannan tekninen toteuttaminen	Teknisen kuuntelun tekninen toteuttaminen	Teknisen katselun tekninen toteuttaminen
Verkkokoulutus (esim. omatoiminen itseopiskelu)					
Valtakunnallisesti keskitetty koulutus (esim. KRP ja POLAMK järjestämät kurssit)					

Työpaikkakoulutus (esim. työpaikkakouluttajan pitämä koulutus tai perehdyttäminen)					
Miten teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen vastuiden tulisi jakautua? Merkitse <u>pystyriiville</u> rastilla kenelle vastuun kyseisestä kokonaisuudesta tulisi kuulua.					
	Koulutus materiaalin tuottaminen ja päivitys	Teknisen tarkkailun perusteet ja lainsäädäntö	Teknisen tarkkailun taktiikka ja operatiivinen toiminta	Teknisen seurannan, katselun ja kuuntelun tekninen toteuttaminen	Teknisen tarkkailun jatkokoulutus ja osaamisen seuranta
Keskusrikospoliisin Tekninen tarkkailu					
KRP Tek.tark ja alueyksiot/paikallispoliisi yhdessä					
Alueyksiköt / Paikallispoliisi					
Avoimet kysymykset:					
K: Kuinka kehittäisit teknisen tarkkailun asentajakoulutusta?					
V:					
K: Miten teknisen tarkkailun asentajakoulutus tulisi mielestäsi järjestää (verkkokoulutus, valtakunnallisesti keskitetty koulutus, alueellinen/laitoskohtainen työpaikkakoulutus, näiden yhdistelmä, joku muu)?					
V:					
K: Voisiko 3D- ja virtuaalitekniikkaa (esim. video- ja tietokonesimulaatioita, V2 videolaseja ym.) hyödyntää teknisen tarkkailun asentajakoulutuksessa? Jos kyllä, missä koulutuksessa ja miten?					
V:					
K: Miten yksikkösi tukee teknisen tarkkailun asentajan koulutusta? (työajan käyttö, toimenkuvat, seminaareihin/koulutuksiin komentaminen)					
V:					
K: Mitä muuta haluat tuoda esiin teknisen tarkkailun asentajakoulutuksesta?					
V:					

Liite 2. Kyselyn saate

Tervehdys Teknisen tarkkailun päällystövastaavat ja koordinaattorit,

Suoritan Turvallisuusjohtamisen YAMK -opintoja Laurean ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyöni aihe on ”Poliisin teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen arviointi ja kehittäminen”.

Kehittämistyön tavoitteena on arvioida ja edelleen kehittää poliisin teknisen tarkkailun valtakunnallista osaamista, kehittää teknisen tarkkailun asentajakoulutusta työelämälähtöisemmäksi ja vahvistaa poliisiorganisaation kyvykkyyttä suorittaa teknistä tarkkailua.

Ohessa on kyselylomake, jossa pyrin kartoittamaan teknisen tarkkailun koulutuksen nykytilaa, tarvetta, painopisteitä sekä poliisiyksiköiden ajatuksia koulutuksen kehittämiseksi. Työn on tarkoitus toimia KRP:n teknisen tarkkailun koulutustoiminnan tukena ja auttaa toimijoita saamaan aikaan mahdollisimman laadukas, tehokas ja yksiköitä palveleva opintokokonaisuus.

Olen saanut luvan kehittämistyön tekemiseen Keskusrikospoliisilta / rikostarkastaja [*nimi poistettu*]. Työssä tarkastellaan ainoastaan teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen koulutusrakenteita, eikä työssä paljasteta salassa pidettäviä poliisin teknisiä tai taktisia menetelmiä.

Pyydän, että käytätte hetken aikaanne yhteisen asian kehittämiseksi ja vastaatte kyselyyn.

Toivoisin vastaukset sähköpostiini 31.8.2021 mennessä.

Mikäli olette siirtyneet teknisen tarkkailun päällystövastaavan tai -koordinaattorin tehtävistä muihin tehtäviin, pyydän jatkolähettämään tämän sähköpostin seuraajillenne.

Kiitos yhteistyöstä ja panoksestanne valtakunnallisen kyvykkyyden kehittämisessä,

Ystävällisin terveisin,

Kai Vepsäläinen

Liite 3. Haastattelurunko

Haastattelun teemat ja apukysymyksiä

ALUSTUS:

Haastattelu tehdään puhelimitse, teen haastatteluista muistiinpanot ja litteroin ne ymmärrettävään muotoon. Opinnäytetyössä ei tuoda esiin haastateltavien henkilöllisyyttä, ja haastatteluiden mielipiteet anonymisoidaan tasolle Keskusrikospoliisin, ison tai pienen poliisilaitoksen/yksikön näkökulma. Haastatteluaineiston arkistoin omalle verkkoasemalle.

Teknisen tarkkailun koulutusjärjestelmää on kehitetty merkittävästi muutaman viime vuoden aikana, koulutuksessa on mm. siirrytty moduuli -koulutukseen, jossa teknisen tarkkailun perusteet ja lainsäädäntö, tekninen seuranta, tekninen kuuntelu ja tekninen katselu ovat omina kokonaisuuksinaan.

TEEMA: Teknisen tarkkailun asentajakoulutuksen vastuut

- Miten näet teknisen kuuntelun ja teknisen katselun koulutusvastuun siirtämisen paikallisyksiköihin ja alueille?
- Millaiseen koulutusvastuuseen resurssit yksikössänne riittävät?
- Olisiko tarkoituksenmukaisempaa pitää teknisen tarkkailun koulutus keskitettynä KRP toimesta?
- Millainen vastuu POLAMK:illa tulisi olla teknisen tarkkailun koulutuksessa?
- Olisiko POLAMK vastuiden tarkentamisesta saatavissa hyötyjä?
- Näkisitkö tarvetta POLAMK teknisen tarkkailun vastuupettajalle?

TEEMA: Työpaikkakoulutus

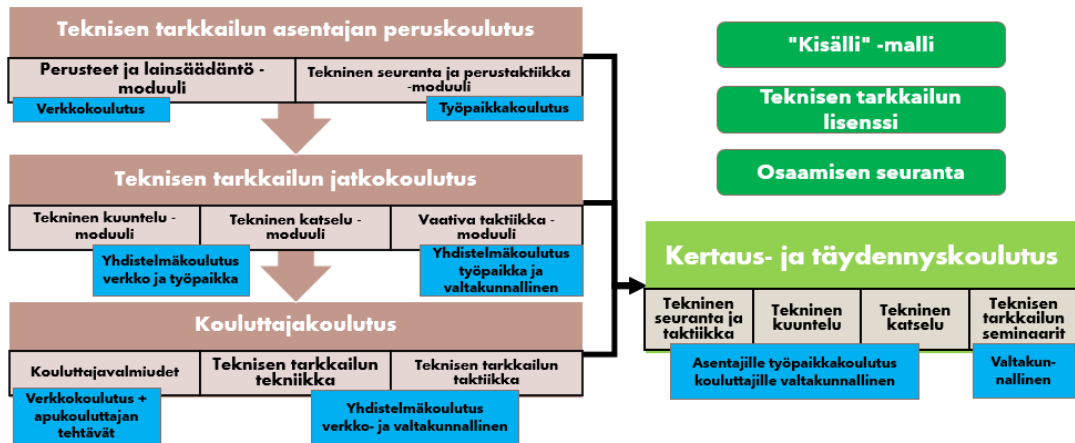
- Mitä voisi tehdä työpaikkakoulutuksen varmistamiseksi?
- Miten voisi varmistaa kouluttajien työajan kouluttamiseen?
- Miten kouluttajien osaamisen voisi varmistaa?
- Miten voisi varmistaa teknisen tarkkailun riittävän resursoinnin yksikössänne?

TEEMA: Käyttötilanteiden tunnistaminen ja ”sidoryhmien” osaaminen

- Onko poliisimiesten yleisessä tietämyksessä puutteita teknisen tarkkailun keinoista ja mahdollisuuksista?
- Osaavatko tutkijat, tutkinnanjohtajat ja tarkkailujohtajat vaatia ja käyttää teknisen tarkkailun pakkokeinoja?
- Miten näet, että tutkinnanjohtajien ja tarkkailujohtajien osaamista voisi ylläpitää teknisen tarkkailun teknistyessä ja monimutkaistuesssa?

Liite 4. Esitys teknisen tarkkailun koulutuskokonaisuudeksi

Teknisen tarkkailun koulutus

Teknisen tarkkailun liitännäiskoulutus

